

Uchwała Nr XVII/132/2000
Rady Gminy w Gielniowie
z dnia 27 grudnia 2000 roku

w sprawie: uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gielniów.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym /tekst jednolity Dz. U. Nr 13 z 1996 r. poz. 74 z późn. zm./ oraz art. 6 ust. 2 i 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym /tekst jednolity Dz. U. Nr 15 z 1999 r. poz. 139 z późn. zm./ Rada Gminy w Gielniowie na wniosek Zarządu Gminy Gielniów w celu określenia polityki przestrzennej Gminy Gielniów uchwała co następuje:

§ 1.

1. Uchwala się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gielniów, zwane dalej „studium”, obejmujące obszar Gminy Gielniów w granicach administracyjnych.
2. Studium składa się z części tekstowej, obejmującej tekst studium podzielony na dwa etapy: etap I – uwarunkowania rozwoju i etap II – kierunki rozwoju oraz graficznej obejmującej dwie plansze w skali 1 : 10 000 zawierające odpowiednio: pierwsza – uwarunkowania rozwoju oraz druga – kierunki rozwoju, stanowiących załączniki do niniejszej uchwały.
3. Ustalenia studium w zakresie sprecyzowanym w § 2 niniejszej uchwały wiążą Zarząd Gminy Gielniów w działaniach zmierzających do realizacji polityki przestrzennej gminy.

§ 2.

1. Ustaleniami studium wiążącymi Zarząd są odpowiednio:
 - 1) w przedmiocie obowiązku sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z art. 6 ust. 5 pkt. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym – ustalenia zawarte w etapie II tekstu studium, rozdziale II, podrozdziale pt.: „Opracowania planistyczne realizujące politykę lokalizacyjną studium”, pkt. 2 pt.: „Obszary, na których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest (lub może być) obowiązkowe” oraz odnośne ustalenia graficzne na planszy „Kierunki rozwoju”,
 - 2) w przedmiocie zgodności ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których sporządzenie nie jest

obowiązkowe w rozumieniu art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym z polityką zagospodarowania przestrzennego gminy:

- a) ustalenia zawarte w etapie II tekstu studium, rozdziale II, podrozdziale pt.: „Opracowania planistyczne realizujące politykę lokalizacyjną studium” pkt. 1 pt.: „Zasady sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych opracowań planistycznych na terenie gminy”,
 - b) ustalenia zawarte w etapie II tekstu studium, rozdziale II, podrozdziale pt.: „Zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy”,
 - c) ustalenia zawarte w etapie II tekstu studium, rozdziale IV, podrozdziale pt.: „Ochrona środowiska kulturowego” oraz odnośne ustalenia graficzne na planszy „Kierunki rozwoju”.
- 3) w przedmiocie uwzględniania interesu publicznego wspólnoty samorządowej gminy w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych na obszarach, dla których miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie zostały sporządzone:
- a) ustalenia zawarte w etapie II tekstu studium, rozdziale II, podrozdziale pt.: „Zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy” oraz odnośne ustalenia graficzne na planszy „Kierunki rozwoju”,
 - b) ustalenia zawarte w etapie II tekstu studium, rozdziale IV pt.: „Polityka ochronna” oraz odnośne ustalenia graficzne na planszy „Kierunki rozwoju”
- 4) w przedmiocie zgodności sporządzanych na potrzeby gminy programów rozwoju infrastruktury technicznej oraz tzw. założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe sporządzanych zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku prawo energetyczne z polityką przestrzenną gminy – ustalenia zawarte w etapie II tekstu studium, rozdziale II, podrozdziale pt.: „Zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy” oraz odnośne ustalenia graficzne na planszy „Kierunki rozwoju”.

§ 3.

1. Wójt Gminy Gielniów zobowiązany jest do:
 - 1) przechowywania oryginału studium,
 - 2) udostępniania studium do wglądu zainteresowanym osobom i organizacją oraz udzielenia im informacji stosownie do przedmiotu studium.

§ 3.

1. Wójt Gminy Gielniów zobowiązany jest do:

- 1) przechowywania oryginału studium,
- 2) udostępniania studium do wglądu zainteresowanym osobom i organizacją oraz udzielenia im informacji stosownie do przedmiotu studium.

§ 4.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Gminy Gielniów.

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

§ 6.

Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie gminy.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Mieczysław Mastalerek
Mieczysław Mastalerek

Zarząd Gminy Gielniów

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
GIELNIÓW**

**ETAP I
UWARUNKOWANIA ROZWOJU**

Marzec 2000

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Grzegorz Krawczyk

mgr inż. arch. Paweł Wasilewski

Spis treści:

<i>I WSTĘP</i>	6
Cel sporządzania i zadania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gielniów	6
1. Charakterystyka prawna studium	6
2. Przedmiot i cel opracowania studium	7
Informacje podstawowe	8
<i>II CHARAKTERYSTYKA LUDNOŚCIOWA</i>	9
Demografia	9
1. Migracje	9
2. Przyrost naturalny	9
3. Struktura wieku, płci i wykształcenia	10
3.1 Struktura wieku	10
3.2 Struktura płci	10
3.3 Struktura wykształcenia	11
4. Prognoza demograficzna	11
5. Przestrzenne rozmieszczenie ludności	11
6. Rynek pracy i bezrobocie	12
6.1 Bezrobocie	12
6.2 Stopa bezrobocia	12
Poziom życia ludności	14
1. Analiza poziomu życia mieszkańców gminy	14
1.1 Demografia	14
1.2 Mieszkalnictwo	14
1.3 Sytuacja społeczna	14
1.3.1 Pomoc społeczna	14
1.4 Szkolnictwo	16
1.5 Ochrona zdrowia	16
1.5.1 Kadry medyczne	16
1.6 Budżet	17
1.7 Dostępność usług stopnia podstawowego	17
2. Synteza wskaźników poziomu życia ludności	17
<i>III UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE</i>	19
Powiązania zewnętrzne gminy	19
1. Ośrodki obsługi	19
2. Dostępność komunikacyjna	19
2.1 Drogi	19
2.2 Kolej	19
Pozostałe uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego	20
1. Strategia zagospodarowania i główne kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Gielniów - cele i kierunki rozwoju	20
2. _____ Postulowana struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy wynikająca z uwarunkowań ponadlokalnych	21
2.1 Układ węzłowy (osadniczy)	21
2.2 Układ liniowy (cele i zadania w zakresie rozwoju podstawowych systemów infrastruktury technicznej)	21
2.2.1 Komunikacja	21
2.2.2 Energetyka	21
2.2.3 Telekomunikacja	21
2.2.4 Gospodarka wodno-sciekowa	21
2.3 Układ strefowy – podstawowe funkcje terenów	22
2.3.1 Wiodące funkcje:	22
2.3.2 Strefy różnicowania kierunków polityki przestrzennej:	23
2.4 Wojewódzki rejestr zadań rządowych	24

IV _____ DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE TERENÓW I ICH AKTUALNE ZAGOSPODAROWANIE _____ 25

Dotychczasowe przeznaczenie terenów _____	25
Aktualne zagospodarowanie terenów _____	26
1. Mieszkalnictwo _____	26
1.1 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych _____	26
1.2 Efekty rzeczowe budownictwa mieszkaniowego _____	27
2. Infrastruktura społeczna _____	27
2.1 Oświata _____	27
2.1.1 Wychowanie przedszkolne _____	27
2.1.2 Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne _____	28
2.2 Ochrona zdrowia _____	28
2.2.1 Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej _____	28
2.2.2 Apteki _____	29
2.3. Administracja _____	29
2.4 Kultura _____	29
2.5 Turystyka i wypoczynek _____	29
3. Produkcja rolna _____	29
3.1 Rozmieszczenie przestrzenne gospodarstw rolnych _____	29
3.2 Produkcja roślinna _____	30
3.3 Produkcja zwierzęca _____	31
3.4 Rozmieszczenie obiektów i urzędzeń obsługi rolnictwa _____	32
4. Gospodarka pozarolnicza _____	32
4.1 Rynek pracy _____	32
Struktura działowa lokalnej gospodarki wskazuje dziedziny, które w gminie tworzą najwięcej miejsc pracy. Należą do nich: _____	34
4.2 Struktura podmiotowa _____	34
Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej _____	36
1. Warunki naturalne dla rolnictwa _____	36
1.1 Położenie _____	36
1.2 Gleby _____	36
1.2.1 Kompleksy rolniczej przydatności gleb _____	37
1.3 Agroklimat _____	39
1.4 Warunki wodne gminy _____	39
1.5 Rzeźba terenu _____	39
1.6 Ochrona prawna gruntów użytkowanych rolniczo _____	39
2. Melioracje i retencja wód _____	40
2.1 Retencja naturalna _____	40
2.1.1 Stosunki wodne w gminie _____	40
2.1.2 Własności retencyjne lasów _____	40
2.1.3 Warunki wodne gleb _____	40
2.2 Melioracje _____	40
2.2.1 Mała retencja _____	40
2.2.2 Melioracje _____	41
3. Gospodarka rolna _____	44
3.1 Zatrudnienie w rolnictwie _____	44
3.2 Struktura agrarna _____	44
4. Ocena warunków gminy do produkcji rolniczej _____	45
Wartości środowiska kulturowego _____	46
1. Osadnictwo _____	46
2. Obiekty podlegające ochronie prawnej _____	46
3. Archeologia _____	46
4.1 Spis stanowisk archeologicznych _____	46
V ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE _____	48
Zasoby środowiska _____	48
1. Elementy abiotyczne _____	48

1.1 Rzeźba terenu	48
1.2 Budowa geologiczna	48
1.2.1 Tektonika	49
1.3 Gleby	49
1.4 Charakterystyka złóż kopalin	49
1.4.1 Surowce ilaste	49
1.4.2 Piaskowce	49
1.4.3 Pospółki i żwiry	50
1.4.4 Piaski	50
1.4.5 Torfy	50
1.5 Perspektywy eksploatacji surowców mineralnych	50
1.5.1 Eksploatacja surowców ilastych	50
1.5.2 Eksploatacja pospółek i żwirów	51
1.5.3 Eksploatacja piaskowców	51
1.6 Wody powierzchniowe	51
1.7 Wody podziemne	52
2.7.1 Charakterystyka zasobów	52
2.7.2 Ochrona wód podziemnych	53
2.7.3 Zaopatrzenie w wodę	55
1.8 Klimat	55
1.8.1 Temperatura	55
1.8.2 Zachmurzenie	55
1.8.3 Usłonecznienie i nasłonecznienie	56
1.8.4 Opady atmosferyczne	56
1.8.5 Wiatry	56
2. Zasoby środowiska biotycznego	56
2.1 Lasy	56
2.2 Zadrzewienia	57
2.3 Zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe	57
2.4 Zbiorowiska szuwarowo-torfowiskowe	57
2.5 Obszary cenne przyrodniczo	58
2.6 Elementy objęte ochroną prawną	58
2.6.1 Pomniki przyrody	58
2.6.2 Użytki ekologiczne	58
2.6.3 Stanowisko dokumentacyjne	59
2.6.4 Park zabytkowy	59
2.6.2 Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy przysusko-szydłowieckie”	60
2.6.3 Lasy szczególnie chronione - „ochronne”	60
2.7 Elementy przyrodnicze planowane do objęcia ochroną prawną	60
2.7.1 Projektowane pomniki przyrody	60
2.7.2 Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy	61
2.7.3 Projektowany użytek ekologiczny	61
2.7.4 Projektowane stanowisko dokumentacyjne	61
3. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	61
3.1 Atmosfera	61
3.2 Wody powierzchniowe	62
3.3 Wody podziemne	62
3.4 Degradacja powierzchni ziemi	62
3.5 Zanieczyszczenie chemiczne gleb	63
3.6 Obiekty uciążliwe	63
3.7 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	63

VI KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA **64**

Komunikacja	64
1. Układ drogowo-uliczny w gminie	64
2. Linia kolejowa	64
3. Transport samochodowy	65
3.1 Zaplecze techniczne motoryzacji	65
4. Ocena układu komunikacyjnego	65

Infrastruktura techniczna	67
1. Zaopatrzenie w wodę	67
1.1 Ujęcia wód i systemy wodociągowe w gminie.	67
1.2 Strefy ochrony źródeł i ujęć wody	67
1.3 Ocena możliwości zaopatrywania gminy w wodę	67
2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	67
3. Gospodarka odpadami	68
4. Elektroenergetyka	68
4.1 Charakterystyka sieci napowietrznej średniego napięcia	68
4.2 Charakterystyka linii niskiego napięcia	68
4.3 Ocena stanu sieci i zasilania	68
5. Zaopatrzenie w gaz	69
6. Gospodarka cieplna	69
7. Telekomunikacja	69
VII GOSPODARKA KOMUNALNA GMINY	70
Analiza wykonania budżetu gminy Gielniów	70
1. Dochody budżetu gminy	70
2. Wydatki budżetu gminy	71
Własność komunalna i skarbu państwa	73
VIII _____ DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO (Synteza uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy)	74
Cele rozwoju przestrzennego gminy	74
Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy	76
Diagnoza stanu istniejącego	77

I WSTĘP

Cel sporządzania i zadania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gielniów

1. Charakterystyka prawna studium

Obowiązek prawny sporządzenia studium nakłada na samorząd gminny art. 6, ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415), z późniejszymi poprawkami, określając jednocześnie charakter, cel i odpowiedni dla jego realizacji zakres problematyki.

Cel sporządzenia studium przez zarząd gminy jakim jest określenie polityki przestrzennej gminy (zapisany w art. 6, ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym) wynika bezpośrednio z faktu posiadania przez samorząd gminny wyłącznej kompetencji w zakresie planowania i realizacji zagospodarowania przestrzennego na własnym terenie.

Wobec faktu, że **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy nie jest przepisem gminnym** (art. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym) i jako takie nie rodzi skutków prawnych, ustawodawca zabezpieczył rolę studium jako narzędzia prowadzenia przez gminę polityki przestrzennej wprowadzając wymóg uzgadniania przez zarząd gminy ustaleń planów miejscowych w trakcie ich sporządzania z ustaleniami zawartymi w studium (art. 18, ust. 2, pkt 2a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym).

Konstrukcja prawna studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest jednym z istotnych elementów realizacji zasad samorządowego państwa chroniącego prawo własności obywatela. Zasadami tymi są w odniesieniu do studium zwłaszcza:

- 1) samodzielność i suwerenność samorządu gminnego w kształtowaniu polityki zagospodarowania przestrzennego;
- 2) ochrona prawa własności obywateli w odniesieniu do nieruchomości;
- 3) racjonalna gospodarka zasobami środowiska, w tym przestrzeni, dla zapewnienia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Ad. 1) Sposobem w jaki studium realizuje pierwszą z wymienionych zasad jest określenie w art. 6, ust. 1 **celu sporządzania studium jakim jest samodzielne „określenie polityki przestrzennej gminy” przez samorząd gminny.**

Ad. 2) Realizacja zasady ochrony prawa własności obywateli w prawie o zagospodarowaniu przestrzennym odbywa się poprzez skutki prawne uchwalenia planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego jako przepisu gminnego. Skutki takie są możliwe do udźwignięcia (finansowo i organizacyjnie) przez gminę tylko dzięki **objęciu opracowaniem planami miejscowymi (sporządzanymi w rygorach aktualnie obowiązującego prawa) wyłącznie tych terenów, dla których jest to niezbędnie potrzebne we właściwej kolejności. Właśnie te tereny mają być wskazane przez studium, co zresztą jest jedynym skutkiem prawnym jego uchwalenia.**

Ad. 3) Realizację zasady racjonalnej gospodarki zasobami środowiska, w tym przestrzeni, ma na uwadze ustawowe wymaganie uwzględnienia w studium wszystkich uwarunkowań, które powinny być wzięte w rachubę jako przesłanki określenia polityki zagospodarowania przestrzennego gminy. Dzięki takiemu rozbudowaniu części analitycznej studium może ono pełnić istotną funkcję informacyjną dla całościowej polityki przestrzennej gminy, także w zakresie wykraczającym poza same ustalenia studium.

2. Przedmiot i cel opracowania studium

Przedmiotem opracowania jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gielniów w granicach administracyjnych.

Celem opracowania studium jest określenie polityki przestrzennej gminy poprzez:

- a) rozpoznanie uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych zagospodarowania gminy w części część studium o charakterze informacyjno-analitycznym. Zawiera ona wyszczególnienie wszystkich uwarunkowań w porządku prezentacji uwzględniającym podział na uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne zagregowane według sfer: społecznej, ekologicznej, produkcyjnej oraz infrastruktury technicznej. Odniesienie do przestrzeni wszystkich wymienionych uwarunkowań wraz z ich skutkami prawnymi (o ile występują) czynić ma z tego etapu studium informacyjny materiał wyjściowy zwłaszcza dla następujących czynności organów gminy:
 - określenie kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy,
 - przeprowadzanie rozpraw administracyjnych w sprawie ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu na obszarach nie objętych planami miejscowymi,
 - innych, dla których niezbędna jest kompleksowa informacja przestrzenna;
- b) określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy biorące za przesłankę syntezę uwarunkowań (pkt a.) w postaci wyszczególnienia słabości i atutów gminy oraz głównych problemów jej rozwoju ujętych w porządku ich ważności;
- c) określenie polityki przestrzennej gminy w powiązaniu z jej polityką społeczną, gospodarczą, ekologiczną itp., powinno odnosić się do następujących składników tej polityki:
 - polityki lokalizacyjnej,
 - polityki inwestycyjnej,
 - polityki ochronnej,
 - obrotu nieruchomościami.

Określenie tak ujętej polityki przestrzennej gminy oznacza ustalenie i egzekwowanie przez władze gminy zasad zagospodarowania oraz użytkowania terenów umożliwiające realizację interesu publicznego wspólnoty gminnej w powiązaniu z interesem osób fizycznych i prawnych gospodarujących na terenie gminy oraz polityką państwa zmierzającą do realizacji ponadlokalnych interesów publicznych, realizowaną również na terenie gminy.

Informacje podstawowe

1. Przynależność administracyjna:

Gmina Gielniów należy do Powiatu Przysuskiego w województwie mazowieckim.

2. Powierzchnia ogółem: 7910 ha

w tym:

użytki rolne: 4130,	tj. 52,2 % ogółu
lasy: 3242,	tj. 40,9 % ogółu

3. Ludność:

- liczba ludności: 5178 (stan na i półrocze 1999 r.)
- gęstość zaludnienia: 65,5 osoby/km²

4. Funkcja:

Wiodącą funkcją gminy jest średniointensywne rolnictwo i gospodarka leśna, funkcją uzupełniającą jest przemysł.

5. Główne jednostki układu osadniczego i obsługi ludności:

Gielniów - siedziba Urzędu Gminy oraz podstawowych instytucji obsługi ludności i rolnictwa (obiekty szkolnictwa podstawowego, ochrony zdrowia, kultury, obsługi finansowej).

II CHARAKTERYSTYKA LUDNOŚCIOWA

Demografia

Obszar gminy Gielniów zamieszkuje 5.227 osób, co stanowi 0,7% ludności byłego woj. radomskiego (stan na 31.12.1998 r.). Przy powierzchni gminy wynoszącej 79 km² (1,1% pow. byłego woj. radomskiego) daje to gęstość zaludnienia równą 66 osób na km². Dla porównania na obszarach wiejskich 57 osób na km², dla byłego woj. radomskiego wskaźnik ten wynosi 105 osób na km². Plasowało to gminę Gielniów pod tym względem na 16 miejscu spośród 61 gmin wiejskich w byłym woj. radomskim.

Na przestrzeni lat 1990-98 do roku 1993 obserwuje się wzrost liczby ludności. Rok 1994 jest początkiem okresu od którego obserwuje się spadek przyrostu naturalnego (najwyższy przyrost odnotowano w 1991r. 6,8‰, a najniższy w 1996r. [-2,7]‰). W konsekwencji tych niekorzystnych procesów demograficznych liczba ludności w gminie Gielniów spadła w porównaniu z 1990 rokiem o 1% (53 osoby).

1. Migracje

Na terenie gminy w latach 1990-98 obserwuje się bardzo wysokie ujemne saldo migracji. Podyktowane to jest głównie bardzo trudną sytuacją ekonomiczno - gospodarczą w rolnictwie.

Odpływu ludności z terenów wiejskich gminy nie zmniejsza nawet fakt, iż kurczy się rynek pracy w mieście, rosną koszty utrzymania oraz ceny mieszkań w miastach. Nadal miasto jest dla młodej ludności wiejskiej synonimem awansu społecznego i możliwości odniesienia sukcesu. Trendy demograficzne w gminie obrazują tabele nr 1 i 2.

Tabela nr 1: Trendy demograficzne w gminie Gielniów

Lp.	Lata	Przyrost naturalny na 1000 M(‰)			Saldo migracji	Liczba kobiet na 100 mężczyzn
		gmina Gielniów	woj. radomskie			
			Wsie	Ogółem		
1	2	3	4	5	6	7
1	1990	x	X	X		
2	1991	6,8	4,6	4,8	-14	102,3
3	1992	3,0	4,5	4,2	-22	101,4
4	1994	1,3	3,1	3,5	-47	101,7
5	1995	1,7	1,7	2,2	-43	102,7
6	1996	-2,7	1,1	1,5	-63	103,3
7	1997	1,3	0,8	1,1	-47	103,3
8	1998	-1,9	3,3	3,2	-41	102,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Radomiu

2. Przyrost naturalny

Gmina charakteryzuje się bardzo niskim wskaźnikiem przyrostu naturalnego na 1000 ludności wynosił on w 1998r. – [-1,9]‰ przy średnim dla gmin wiejskich byłego województwa radomskiego 3,3‰, a dla woj. radomskiego 3,2‰.

W analizowanym okresie liczba ludności gminy, systematycznie maleje. Zaobserwowany spadek liczby ludności jest konsekwencją zarówno niskiego (średnio w minionym dziesięcioleciu 1,3‰) przyrostu naturalnego jak i ujemnego salda migracji. Jak wynika z tabeli sytuacja ta ma charakter raczej trwały dla gminy, a spadek dynamiki przyrostu większy niż obserwowany w całym byłym woj. radomskim.

Tabela nr 2. Ludność w latach 1990-1998

Lp.	Lata	Liczba ludności w gm. Gielniów			Dynamika przyrostu (w stosunku do roku poprzednie- go)		Dynamika 1990=100
		ogółem	mężczyźni	Kobiety	gm. Gielniów	b. woj. radom- skiego	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1990	5280	2616	2664	x	x	X
2	1991	5304	2622	2682	100,4	100,3	100,4
3	1992	5442	2702	2740	102,6	100,8	103,1
4	1994	5402	2678	2724	99,3	100,4	102,3
5	1995	5361	2645	2716	99,2	100,1	101,5
6	1996	5299	2607	2692	98,8	100,0	100,4
7	1997	5259	2587	2672	99,2	99,9	99,6
8	1998	5227	2583	2644	99,4	100,0	99,0

Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Radomiu.

3. Struktura wieku, płci i wykształcenia

3.1 Struktura wieku

Struktura wieku mieszkańców gminy Gielniów wykazuje cechy charakterystyczne dla większości obszarów wiejskich województwa, tj.:

- znaczny udział roczników wieku przedprodukcyjnego i poprodukcyjnego,
- niekorzystną proporcję udziału ludności w wieku prawnej zdolności do pracy i ludności w wieku nieprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 84,2 osób w wieku nieprodukcyjnym dla porównania w b. woj. radomskim średnio 75,7, a na obszarach wiejskich 87,5.

Tabela nr 3: struktura płci i wieku stan w dniu 31.12.1998 r.

	Ogółem (gmina)	% udział grupy wiekowej (gmina)	% udział grupy wiekowej (gm. wiej. b. woj.)	Mężczyźni (gmina)	Kobiety (gmina)
Ludność w tym:	5.227	100,0	100,0	2.583	2.644
wiek przedprodukcyjny	1.347	25,8	28,8	680	667
0-2	179			88	91
3-6	257			128	129
7-14	668			342	326
15-17	243			122	121
wiek produkcyjny	2.837	54,3	53,3	1.568	1.269
18-64 lat mężczyźni	X			1.568	X
18-59 lat kobiety	X			X	1.269
wiek produkcyjno-mobilny 18-44 lat	1.913			1.046	867
wiek produkcyjno-niemobilny	924			522	402
45-64 lata mężczyźni	X			522	X
45-59 lat kobiety	X			X	402
wiek poprodukcyjny	1.043	19,9	17,9	335	708
65 lat i więcej mężczyźni	X			335	X
60 lat i więcej kobiety	x			X	708

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Badań Demograficznych

3.2 Struktura płci

W gminie wskaźnik liczby kobiet w porównaniu do mężczyzn utrzymuje się na poziomie 102 kobiety na 100 mężczyzn. Sytuacja to dotyczy jednak przede wszystkim osób w wieku przed i poprodukcyjnym.

Dla terenów wiejskich charakterystyczny jest niedobór kobiet w stosunku do mężczyzn w wieku produkcyjnym. W gminie w 1998r. wskaźnik ten był na poziomie 80 kobiet na 100 mężczyzn.

3.3 Struktura wykształcenia

Przedstawione w tabeli informacje dotyczą ludności powyżej 15 lat faktycznie zamieszkałej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego i pochodzą ze Spisu Rolnego 1996r., obejmującego ludność związaną z rolnictwem, która stanowi reprezentatywną próbkę ogółu ludności gminy.

Z danych Powszechnego Spisu Rolnego wynika, iż poziom wykształcenia ludności w gminie Gielniów jest niski. Świadczą o tym wskaźniki udziału ludności posiadającej wykształcenie wyższe i średnie, która w gminie stanowi ok. 14,4%, gdy na obszarach wiejskich województwa – 17,6%, a ogółem w b. woj. radomskim – 19,8%. Bardzo duży udział w ogólnej liczbie ludności powyżej 15 roku życia, stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia stanowią one ok. 62,4%.

Tabela nr 4: Struktura wykształcenia

Wykształcenie	PSR 1996 r.		
	Ogółem	mężczyźni	kobiety
1. Wyższe	36	10	26
2. Średnie	443	173	270
3. Zasadnicze zawodowe	772	485	287
4. Podstawowe ukończone	1.472	743	729
5. Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	606	193	413
Razem	3329	1.604	1.725

4. Prognoza demograficzna

Przyjmując jako najważniejsze czynniki rozwoju:

- własny rozwój biologiczny,
- warunki i poziom życia ludności,
- sytuację ekonomiczno-gospodarczą gminy,

gminę Gielniów zakwalifikowano do gmin tzw. przekształcalnych gdzie prognoza przewiduje zmniejszenie liczby ludności średnio o 16%. Poziom emigracji uzależniony jest od uwarunkowań demograficznych, które tworzą przyrost naturalny i struktura ludności. W konsekwencji których przewidywana emigracja nie powinna przekroczyć poziomu, który mógłby spowodować załamanie rozwoju biologicznego.

Lata:	2005	2010
Prognoza biologiczna	6.400	6.700
Prognoza pomigracyjna	5.000	4.800

Analizując trendy demograficzne ostatniego dziesięciolecia jako bardziej realną w gminie Gielniów należy przyjąć prognozę pomigracyjną.

5. Przestrzenne rozmieszczenie ludności

Gmina Gielniów jest administracyjnie podzielona na 19 sołectw. Największą miejscowością jest Gielniów – siedziba władz gminnych, o liczbie mieszkańców 976 osób według stanu na koniec 1999 r.

Osadnictwo w gminie charakteryzuje się dość równomiernym rozmieszczeniem, a gęstość zaludnienia jedynie w czterech sołectwach jest niższa niż średnia dla obszarów wiejskich b. woj. radomskiego (58 os/km²).

Tylko w siedem sołectw gminy Gielniów posiada liczbę ludności przekraczającą 300 osób średnia liczba ludności w pozostałych 11 sołectwach to 176 osób co świadczy o dość dużym rozdrobieniu ludności w gminie.

Tabela nr 5: Przestrzenne rozmieszczenie ludności w gminie Gielniów

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba ludności według danych urzędu gminy Gielniów	Powierzchnia sołectwa (ha)	Gęstość zaludnienia (os./km ²)	
				↑ - średn.woj.	↓ - średn.woj.
1.	Antoniów	279	461	60,5	↑
2.	Bieliny	372	464	80,2	↑
3.	Brzezinki	362	342	105,8	↑
4.	Gielniów	976	1.207	80,9	↑
5.	Gałki	196	188	104,2	↑
6.	Goździków	356	441	80,7	↑
7.	Huta	62	1.334	4,5	↓
8.	Jastrząb	321	565	56,8	↓
9.	Kotfin	152	367	41,4	↓
10.	Marysin	182	122	149,8	↑
11.	Mechlin	90	143	62,9	↑
12.	Rozwady	660	355	185,9	↑
13.	Snarki	348	314	110,8	↑
14.	Sołtysy	262	650	96,0	↑
15.	Stoczki	232	304	76,3	↑
16.	Wywóz	256	228	112,3	↑
17.	Zielonka	106	126	84,1	↑
18.	Zygmuntów	127	299	42,5	↓
	OGÓLEM	5.339	7.910	67,6	↑

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gielniowie

6. Rynek pracy i bezrobocie

6.1 Bezrobocie

Gmina podlega terytorialnie Powiatowemu Urzędowi Pracy w Przysusze. Rok 1998 w gminie Gielniów zamknął się liczbą 671 bezrobotnych, co stanowiło 14,1 % ogółu bezrobotnych w obecnym Powiecie Przysuskim. W ogólnej liczbie bezrobotnych kobiety stanowiły 49,2%, bezrobotni pozbawieni prawa do zasiłku 78,5%, a osoby zwolnione z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy 5,8%.

Tabela nr 6: Poziom bezrobocia i jego struktura w latach 1996-1998 w gm. Gielniów

Lata	bezrobotni	w tym:			
		Kobiety	Z prawem do zasiłku	bez prawa do zasiłku	Zwolnienia z przyczyn zakładu pracy
1996	795	-	409	386	-
1997	686	-	197	489	-
1998	671	330	144	527	39

W latach 1996-98 w gminie Gielniów liczba bezrobotnych utrzymywała się na bardzo wysokim poziomie.

W analizowanym trzyletnim okresie zaobserwować można coraz większy udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku (w 1996 r. wynosił 48,5%, w 1998r. 78,5%).

6.2 Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia liczona jako stosunek bezrobotnych do ludności w wieku produkcyjnym w gminie w 1996 roku kształtowała się na poziomie 28,1%, w 1997r. 24,3%, a w1998r. 23,7%. Dla porównania w analogicznym okresie w Powiecie Przysuskim wynosiła 23,2%; 20,0% i 18,8%.

Stopa bezrobocia w gminie była jedną z najwyższych w byłym woj. radomskim kwalifikując gminę do obszaru o szczególnym zagrożeniu bezrobociem.

Analizując strukturę wykształcenia bezrobotnych i stopę bezrobocia stwierdzić można, że najbardziej zagrożona bezrobociem jest ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym i bez wykształcenia, stanowi ona 81,2% ogółu bezrobotnych, a w powiecie 78,8% w b. woj. radomskim 69,6%.

Tabela nr 7: Bezrobocie w gminie Gielniów

Wyszczególnienie	1998		
	Gmina Gielniów		Powiat Przysuski (% ogółu bezrobotnych)
	W liczbach bezwzględnych	(% ogółu bezrobotnych)	
Ogółem	671	100	100
Wyższe	4	0,6	0,7
Policealne i średnie	95	14,2	16,7
Średnie ogólnokształcące	27	4,0	3,8
Zasadnicze zawodowe	324	48,3	46,5
Podstawowe i podstawowe niepełne	221	32,9	32,3

Poziom życia ludności

1. Analiza poziomu życia mieszkańców gminy

1.1 Demografia

Procesy demograficzne w gminie Gielniów wykazują trendy zbliżone do tych, które występują w innych gminach wiejskich b. województwa radomskiego. Jednak nasilenie zjawisk negatywnych takich jak defeminizacja w grupie osób w tzw. wieku produkcyjnym, wysoki udział ludności w wieku nieprodukcyjnym, czy ujemne saldo migracji są w gminie Gielniów bardziej niepokojące. Przy utrzymującym się niskim przyroście naturalnym prowadzi bowiem do wyludniania się gminy.

1.2 Mieszkalnictwo

Główną formą zabudowy w gminie jest budownictwo indywidualne stanowi ono 100%. Znaczna część eksploatowanych mieszkań ma warunki substandardowe (o obniżonym standardzie), z uwagi na niedostateczne wyposażenie techniczne, wyjątek stanowią nowe mieszkania przekazywane do użytku. W gminie brak jest sieci gazowej sieć wodociągowa i kanalizacyjna w bardzo małym stopniu zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy.

Na przestrzeni lat 1996-1998 zaobserwowano w budownictwie mieszkaniowym gminy Gielniów następujące zjawiska:

- **pozytywne:** przyrost zasobów mieszkaniowych, poprawę standardu mieszkań, wzrost powierzchni użytkowej mieszkań z 71,5m² w 1996r. do 112m² w 1998r, wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej jednej izby z 16,7m² w 1996r. do 25,3m² w 1998r, liczba mieszkań na 1000 ludności 294,4 przy średniej dla miast województwa radomskiego (305,4) oraz w stosunku do założeń polityki mieszkaniowej Państwa 350 mieszkań na 1000 mieszkańców
- **negatywne:** znikoma ilość przyłączy wodociągowych w mieszkaniach, brak kanalizacji i gazu.

Przy utrzymującym się dotychczasowym przyroście liczby mieszkań (ok. 10 w roku) spodziewać się można, że do 2010 roku przybędzie ich o około 100. Zakładając, że gmina zalicza się pod względem prognozy do gmin przekształcalnych w, w których zakłada się nieznaczny spodek liczby ludności oraz biorąc pod uwagę obecne prawie 100% zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych mierzone stosunkiem liczby mieszkań do liczby rodzin, możemy stwierdzić, że jedynym problemem gminy w kwestii mieszkaniowej jest podnoszenie standardu istniejących zasobów poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną wodociągi, kanalizację i gaz.

1.3 Sytuacja społeczna

1.3.1 Pomoc społeczna

Od 1990 roku daje się zauważyć stały wzrost liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. W okresie tym istotną formą świadczeń stały się zasiłki okresowe, przyznawane przede wszystkim rodzinom bezrobotnych.

Stale zwiększa się również liczba zasiłkobiorców stałych (pomoc ta przyznawana jest osobom starszym, inwalidom oraz osobom wychowującym niepełnosprawne dzieci).

Rozpowszechnioną, pod względem liczby osób korzystających, formą pomocy są świadczenia celowe. Są to świadczenia przyznawane jednorazowo w postaci zasiłku lub w naturze na pokrycie podstawowych potrzeb bytowych klientów pomocy społecznej. Zalicza się do nich, np.: koszt świadczeń zdrowotnych, posiłków, żywności, odzieży, opału, sprawienie pogrzebu, pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Poniższa tabela obrazuje strukturę świadczeń pomocy społecznej w latach 1996-1997-1998 w gminie Gielniów.

Tabela nr 8: Struktura świadczeń pomocy społecznej

Wyszczególnienie	1997	1998
1. Liczba zasiłkobiorców stałych <i>udział %</i>	28 6,4	29 5,2
2. Liczba zasiłkobiorców okresowych <i>udział %</i>	195 44,4	212 38,2
3. Liczba zasiłkobiorców celowych <i>udział %</i>	155 35,3	261 47,0
4. Liczba rzeczywista osób ogółem	439	555

Spadek poziomu życia polskich rodzin poszerzył krąg osób korzystających z pomocy i spowodował konieczność stworzenia w tej sytuacji osłony socjalnej rodzinom, realizowanej w formie specjalnych programów rządowych. Od 1991 roku wprowadzono program pomocy finansowej w formie dopłat do leków, a w 1993 roku zaczęto realizację pomocy dla kobiet w ciąży i wychowujących dzieci.

Poniższa tabela przedstawia realizację w/w programów na terenie gminy Gielniów w latach 1996-1998.

Tabela nr 9:

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
	zasiłki na leki		Ochrona macierzyństwa	
1996	1	1	46	163
1997	8	26	53	174
1998	3	5	50	174

Środki przyznawane na zadania pomocy społecznej są niewystarczające. Po zabezpieczeniu potrzeb na zasiłki obligatoryjne (zasiłki stałe i przysługujące do nich dodatki, zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa, pomoc na leki) pozostaje niewiele środków na zasiłki okresowe, które są istotną formą świadczeń pomocy społecznej w ostatnich latach.

Aby objąć pomocą w tej formie rodziny będące w najtrudniejszej sytuacji, zasiłki przyznawane są w zaniżonej wysokości i z mniejszą częstotliwością niż wskazują na to potrzeby.

Potrzeby w zakresie pomocy społecznej określane corocznie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej są z reguły wyższe niż możliwości wynikające z przyznawanego budżetu.

W omawianym okresie w gminie Gielniów procentowy udział liczby osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenia w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców, obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 10:

Lata	Liczba osób otrzymujących decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach	Liczba Mieszkańców	% udział 3 : 4
	gm. Gielniów	gm. Gielniów	gm. Gielniów	gm. Gielniów
1996	456	1754	5299	33,1
1997	439	1747	5259	33,2
1998	555	2251	5227	43,1

W 1998 roku „udział” ten wyniósł w gminie 43,1%, i wzrósł od 1996 r. o 10% co znaczy, że liczba osób bezpośrednio (otrzymując decyzję na zasiłek) lub pośrednio (będąc we wspólnym gospodarstwie domowym) korzystających z pomocy społecznej systematycznie rośnie, a w 1998 r. korzystał z niej co drugi mieszkaniec gminy.

Główne powody przyznawania pomocy mieszkańcom gminy w latach 1996-1998 obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela nr 11:

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	1996	1997	1998	1996	1997	1998
1. Ubóstwo	18	17	4	72	88	19
2. Bezdomność	-	-	-	-	-	-
3. Potrzeba ochrony macierzyństwa	46	53	50	163	174	174
4. Bezrobocie	248	198	187	802	680	1067
5. Niepełnosprawność	27	10	40	108	33	166
6. Długotrwała choroba	40	38	94	230	107	432
7. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	63	102	59	309	552	328
8. Alkoholizm	12	18	10	68	108	59
9. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	3	2	5	6
10. Klęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	5	-

Jak wynika z zamieszczonego zestawienia na wielkość procentowego udziału liczby osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenia w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców wpływ mają głównie trzy powody trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy: bezrobocie, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

1.4 Szkolnictwo

O dobrych warunkach nauczania świadczą m.in. wskaźniki t.j.:

- 9,2 uczniów/1 nauczyciela
 - 17,5 uczniów/1 izbę lekcyjną,
- kształtujące się na poziomie średnich wojewódzkich.

1.5 Ochrona zdrowia

1.5.1 Kadry medyczne

Informacje o zatrudnionym personelu ochrony zdrowia na przestrzeni lat 1996-1998 zawarte są w poniższej tabeli.

Tabela nr 12: Kadry medyczne w gminie Gielniów

Wyszczególnienie a -w liczb. Bezwzględnych b -na 10 tys. mieszkańców	1996			1997			1998
	Gielniów	woj. (wieś)	woj.	Gielniów	woj. (wieś)	woj.	Gielniów
Lekarze							
a	3			3			3
b	5,7	3,5	16,6	5,7	3,4	16,4	5,7
Lekarze dentyści							
a	1			1			1
b	1,9	1,9	3,4	1,9	1,7	3,3	1,9
Pielęgniarki							
a	4			4			4
b	7,5	8,2	43,7	7,6	8,2	43,4	7,6

Gmina pod względem zatrudnienia personelu medycznego na 10 tys. mieszkańców, należy do gmin o wskaźnikach zbliżonych do średnich wojewódzkich, a nawet nieznacznie je przekraczających.

Liczba zatrudnionych lekarzy plasuje gminę na 8 pozycji wśród 61 gmin wiejskich województwa, liczba lekarzy dentyistów 40 miejsce, liczba pielęgniarek 36 pozycja.

1.6 Budżet

Analiza budżetu gminy na przestrzenie ostatnich lat wskazuje, iż zmniejsza się udział dochodów własnych gminy w dochodach ogółem (z 28,8% w 1997 r. do 22,9% w 1998 r.), spowodowane to jest głównie obniżeniem górnych stawek podatków, stosowaniem przez gminę ulg zwolnień podatkowych. I tak w 1998 r. stanowiły one ponad 14,3% własnych dochodów, a w 1997 r – 8,7 %.

Udział inwestycji w wydatkach ogółem wynosił 19,2 % w 1997 r. i 19,3 % w 1998 r. Wielkość inwestycji w przeliczeniu na 1-go mieszkańca w 1997r wynosiła 142,9 zł i mimo iż nieznacznie rośnie (163,5 zł w 1998 r.), to i tak jest bardzo niską w porównaniu ze średnią w byłym woj. radomskim.

Tworząc budżet należy szczególną uwagę skierować na zadania proinwestycyjne, głównie z dziedziny infrastruktury technicznej, gdyż ta dziedzina gospodarki na terenie gminy jest bardzo zaniedbana, a bez niej nie jest możliwy rozwój gminy w zakresie usług i drobnej przedsiębiorczości.

1.7 Dostępność usług stopnia podstawowego

Dostępność usług stopnia podstawowego w gminie jest na niskim poziomie. Bardzo słabo rozwinięta jest sieć usług w zakresie obsługi rolnictwa.

2. Synteza wskaźników poziomu życia ludności

Dla określenia poziomu życia ludności, oceny dostępności do usług elementarnych oraz oceny podstawowych zjawisk społecznych, przebadanych zostało 14 wskaźników cząstkowych uznanych przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych za reprezentatywne. Są one powszechnie stosowane w kraju. Wybrane zostały dla badania zjawisk w grupach charakteryzujących:

- procesy społeczne i demograficzne (udział roczników prokreacyjnych, poziom zdrowotności, stopa bezrobocia i korzystający z pomocy społecznej);
- aktywność ekonomiczna gminy (dochody budżetów gmin, wydatki na inwestycje);
- warunki mieszkaniowe, dostępność do usług oświaty, ochrony zdrowia, kultury;
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną (dostępność komunikacyjna, telekomunikacyjna, wyposażenie w wodociągi).

Tabela nr 13: Wskaźniki charakteryzujące poziom życia ludności w gminie Gielniów na tle wsi oraz średniej dla byłego województwa radomskiego

Lp.	Wyszczególnienie	Gmina Gielniów	b. województwo radomskie	
			wieś	Ogółem
1.	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w ‰	-1,9	3,3	3,2
2.	Liczba zgonów w stosunku do liczby urodzeń	1,2	0,93	0,90
3.	Umieralność niemowląt na 1000 urodzeń żywych	18,2	12,0	10,4
4.	Liczba kobiet /100 mężczyzn w wieku 20-39 lat	84,3	86,7	93,7
5.	Wielkość inwestycji gminnych na 1M w zł	163,5	224,2	
6.	Dochody budżetów gmin ogółem na 1M w zł	856	990	
7.	Mieszkania oddane do użytku na 1000 M	1,3	2,0	1,8
8.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w m ³ /1m.	7,6	10,5	31,6
9.	Liczba abonentów telefonicznych na 1000m.	144,9	60,1	158,4
10.	Liczba uczniów na 1 nauczyciela w szkołach podstawowych	9,2	13,3	14,9
11.	Liczba mieszkańców na 1 placówkę biblioteczną	2613	2414	3801
12.	Liczba lekarzy na 10000m.	5,7	3,4	16,4
13.	Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	40,2	34,4	61,1
14.	Wielkość stopy bezrobocia	23,7	12,7	
15.	Wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej w pkt.	50,2	62,8	
16.	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	84,2	87,5	75,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy w Gielniowie

Gielniów jest jedną z biedniejszych gmin byłego województwa radomskiego, świadczą o tym prezentowane powyżej wskaźniki:

Gmina należy do obszaru o szczególnym zagrożeniu bezrobociem – stopa bezrobocia wynosi 23,7%. Tak wysoki poziom bezrobocia jest m. innymi skutkiem zachodzących zmian systemowych w gospodarce kraju i niedostosowaniem się do przemian, które spotęgowały przestrzenne zróżnicowanie w poziomie życia ludności byłego województwa radomskiego. Obszar gminy należał do terenów niedoinwestowanych słabo nasyconych infrastrukturą produkcji i konsumpcji, był to teren „zacofany”:

Gmina jest słabo uprzemysłowiona, działalność usługowa w wielu wsiach rozwinięta jest na poziomie niemal symbolicznym. Wskaźnik liczby podmiotów na 1000 mieszkańców, jest wyższy w porównaniu do średniego na terenach wiejskich byłego woj. radomskiego o 5,8%.

Słabe doinwestowanie gminy (niski wskaźnik inwestycyjny przypadający na 1-go mieszkańca gminy, w porównaniu ze średnim dla byłego woj. radomskiego) zarówno w zakresie infrastruktury technicznej (brak kanalizacji, sieci gazowniczej) oraz społecznej wpływa na poziom życia ludności.

Gmina charakteryzuje się bardzo niskim wskaźnikiem przyrostu naturalnego na 1000 ludności wynosi on $[-1,9]\text{‰}$ przy średnim dla gmin wiejskich byłego województwa radomskiego 3,3‰, a dla woj. radomskiego 3,2 ‰. Plasuje to gminę Gielniów na jednym z ostatnich miejsc wśród gmin wiejskich województwa.

Od 1990 roku daje się zauważyć stały wzrost liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, zwiększa się również liczba zasiłkobiorców stałych.

III UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Powiązania zewnętrzne gminy

1. Ośrodki obsługi

Ponadlokalne ośrodki rozwoju pełniące obsługę ludności gminy Gielniów między innymi w zakresie tzw. administracji specjalnych:

- **M. PRZYSUCHA** – siedziby instytucji ponadlokalnych, w tym Urząd Powiatowy, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej, Prokuratura i Sąd Rejonowy i Prokuratura Rejonowa, Stacja Pogotowia Ratunkowego, Inspektoraty ZUS, WUS i PZU, Powiatowy Zarząd Dróg Publicznych, Szpital Rejonowy, Delegatura Zamiejscowa Kuratorium Oświaty. Uzupełnienie obsługi stanowi Urząd Skarbowy w **Szydłowcu**, Rejon Energetyczny w **Końskich**.
- **M. RADOM** – duży ośrodek miejski pełniący funkcje obsługi w zakresie usług „wyższego rzędu”, np. nauka, kultura. ochrona zdrowia, itp. (Wojewódzka Komenda Uzupełnień,).

2. Dostępność komunikacyjna

2.1 Drogi

drogi krajowe międzyregionalne:

- Nr 44 Piotrków Trybunalski - Gielniów-Przysucha-Radom;

drogi krajowe regionalne:

- Nr 728 Grójec-Końskie

drogi wojewódzkie – główne:

- Nr 34 329 Drzewica-Rusinów.

Ograniczenie w funkcjonowaniu stanowi niedostosowanie podstawowego układu drogowego do pełnionych funkcji (niski standard drogi nr 44 związany z małymi parametrami technicznymi przy stale zwiększającym się ruchu zarówno tranzytowym: krajowym i międzynarodowym, jak również lokalnym).

2.2 Kolej

- linia I rzędna zelektryfikowana, dwutorowa Tomaszów Mazowiecki - Radom.

Pozostałe uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego

Dla kompleksowej oceny zróżnicowania poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju gmin na obszarze województwa przebadanych zostało ponad 20 wskaźników cząstkowych w grupach charakteryzujących:

- procesy demograficzne (struktury wieku, płci, przyrost naturalny, migracje);
- procesy społeczne (bezrobocie, pomoc społeczna);
- poziom życia ludności (ochrona zdrowia, oświata, mieszkalnictwo, kultura, zaopatrzenie w wodę, gaz, kanalizacja, telefonizacja, sieć dróg);
- aktywność ekonomiczną gmin - (dochody budżetów gmin, poziom inwestowania, podmioty gospodarcze);
- warunki naturalne (wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni do produkcji rolnej produkcyjnej, plony);
- wyposażenie w infrastrukturę techniczną - (stopień wyposażenia w wodociąg, kanalizację, telefon, zużycie energii elektrycznej).

Analiza wartości brzegowych (skrajnych) badanych wskaźników najwyższych (szanse) i najniższych (ograniczenia) pozwoliła na identyfikację obszarów rozwojowych (przewaga szans) oraz obszarów stagnacji (przewaga ograniczeń). Wynika z niej, że gmina **GIELNIÓW** położona jest w obszarze „stagnacji społeczno-gospodarczej” z uwagi na występujące między innymi: wysokie bezrobocie i duży udział korzystających z pomocy społecznej (ponad 20 %); niższe od średnich wojewódzkich wskaźniki aktywności ekonomicznej gminy i warunków naturalnych do produkcji rolnej jak również niski stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

1. Strategia zagospodarowania i główne kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Gielniów - cele i kierunki rozwoju

Wstępna koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju zawiera zarys koncepcji polityki równoważenia rozwoju kraju w układzie przestrzennym, wskazując potencjalne bieguny (węzły - ośrodki), pasma i strefy rozwoju.

W strategii zagospodarowania przestrzennego województwa, uwzględniającej główne elementy koncepcji krajowej oraz w dostosowaniu do istniejącego i potencjalnego zainwestowania, zróżnicowanych geograficznie warunków rozwoju, w tym ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, określone zostały potencjalne ośrodki i pasma rozwoju oraz strefy aktywizacji regionu.

Opracowanie I wersji „studium zagospodarowania przestrzennego województwa (art.57 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym) dało możliwość przeniesienia kierunków polityki przestrzennej państwa na obszar gmin (art.6 w/w ustawy).

Wdrażanie reformy administracyjnej kraju z podziałem na 16 regionów skutkuje między innymi nowymi zobowiązaniami w zakresie zagospodarowania przestrzennego.

Do zadań samorządu wojewódzkiego należy kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej poprzez opracowanie „planu zagospodarowania przestrzennego województwa”, zawierającego między innymi zadania wojewódzkie służące realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa będzie przedmiotem opiniowania również przez „organy gminy”.

2. Postulowana struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy wynikająca z uwarunkowań ponadlokalnych

2.1 Układ węzłowy (osadniczy)

Rola Gielniowa w układzie osadniczym województwa:

GIELNIÓW – lokalny ośrodek rozwoju z polityką rozwoju funkcji usługowych z uwagi na szczególnie korzystne położenie w ciągu drogi krajowej międzyregionalnej Nr 44 (planowana droga ekspresowa) relacji Piotrków Trybunalski-Gielniów-Przysucha-Radom-Lublin-granica państwa.

2.2 Układ liniowy (cele i zadania w zakresie rozwoju podstawowych systemów infrastruktury technicznej)

2.2.1 Komunikacja

- a) Poprawa dostępności komunikacyjnej i dostosowanie podstawowego układu komunikacyjnego do pełnionych funkcji poprzez realizację zadań obejmujących m.in.:
- modernizację oraz **planowane podniesienie do rangi drogi ekspresowej trasy nr 44** w „krajowym układzie autostrad i dróg ekspresowych” na pominiętym odcinku Sulejów-Przysucha-Radom-Lublin. Przedmiotowy wniosek Wojewody Radomskiego złożony został w 1996 r. w Ministerstwie Transportu i Gospodarki Morskiej, Centralnym Urzędzie Planowania, Ministerstwie Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Urzędzie Rady Ministrów. Wniosek został uwzględniony w ostatecznym dokumencie „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju - Polska 2000 Plus” - lipiec 1997 r.
 - korektę przebiegu trasy nr 44 przez miejscowości Gielniów i Goździków w celu eliminacji uciążliwości i zagrożeń z terenów ścisłego zainwestowania;

2.2.2 Energetyka

- a) Poprawa pewności zasilania w energię elektryczną poprzez modernizację linii średniego napięcia (~ 23 km)
- b) zaopatrzenie w gaz - wyposażenie w gaz przewodowy środkowych i zachodnich obszarów województwa, w tym gminy Gielniów, umożliwić może budowa projektowanego gazociągu wysokoprężnego relacji Wronów (woj. lubelskie) - Końskie (woj. kieleckie) zgodnie z opracowanym, w 1996 r. przez GAZOPROJEKT Wrocław „programem gazyfikacji woj. radomskiego”. W północnej części gminy w miejscowości Antoniów projektowana jest stacja redukcyjno-pomiarowa; alternatywnym rozwiązaniem jest możliwość doprowadzenia gazu przewodowego od istniejącego gazociągu z Opczna (woj. piotrkowskie).

2.2.3 Telekomunikacja

- a) Poprawa jakości i dostępności usług telekomunikacyjnych poprzez:
- automatyzację centrali telefonicznej w Gielniowie
 - realizację kabli światłowodowych relacji: Drzewica-**Gielniów**-Gowarczów; Przysucha-**Goździków-Gielniów**

2.2.4 Gospodarka wodno-ściekowa

- a) Poprawa stanu środowiska (powietrza, gleby, wód) oraz warunków życia ludności poprzez realizację zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej:
- budowa kanalizacji sanitarnej w Gielniowie;
 - budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków dla wsi zwodociągowanych i wodociągowanych.

Szacunkowe średniodobowe zapotrzebowanie wody na rok 2010 określa się (m³/d):

gospodarstwa domowe - 767,00
 usługi podst. - 177,00
 hodowla - 387,50
 przemysł - 40,00
razem - 1371,50

Studium wojewódzkie w zakresie podstawowych systemów infrastruktury technicznej i komunikacji postuluje aktywną politykę państwa w zakresie równoważenia rozwoju kraju w oparciu o:

- potencjalne pasmo przyśpieszonego rozwoju „wschód-zachód” kształtujące się wraz z modernizacją, rozbudową i budową systemów infrastruktury technicznej o znaczeniu krajowym i międzyregionalnym wzdłuż przebiegu trasy Nr 44;
- regionalne i ponadlokalne ośrodki równoważenia rozwoju wskazane w „studium wojewódzkim” w oparciu o zawarte w koncepcji krajowej dwa zasadnicze pasma rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym, z których jedno stanowi w/w potencjalne pasmo rozwoju „wschód-zachód”.

Aktywna polityka prorozwojowa powinna być realizowana poprzez koncentrację działań na rzecz:

- wprowadzania inwestycji z zakresu „zadań rządowych” obejmujących m.in. ponadregionalne i regionalne systemy infrastruktury technicznej (np. modernizację trasy nr 44 wraz z podniesieniem jej rangi do drogi ekspresowej, budowę gazociągu wysokoprężnego Wronów-Końskie, realizację kabli światłowodowych);
- wspieranie działań samorządu w kompleksowej realizacji lokalnych systemów infrastruktury technicznej w obszarze gminy;
- rozwoju ośrodka gminnego – Gielniów;

Studium wojewódzkie w zakresie podstawowych systemów infrastruktury technicznej i komunikacji postuluje ponadto:

- uwzględnienie w „studium gminnym” kierunków rozwoju komunikacji oraz pozostałych systemów infrastruktury technicznej jako elementów projektu zadań rządowych oraz zadań służących realizacji celów publicznych;
- działania w kierunku weryfikacji kategoryzacji układu dróg wojewódzkich (analizy w II etapie studium wojewódzkiego).

2.3 Układ strefowy – podstawowe funkcje terenów

Celem różnicowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest gospodarowanie zgodne z zasadami ekorozwoju (rozwoju zrównoważonego) w oparciu o wiodące funkcje terenów uwarunkowane walorami i zasobami środowiska.

2.3.1 Wiodące funkcje:

- a) **Tereny o funkcjach rolniczych** wskazane do prowadzenia średniointensywnego rolnictwa (tereny środkowej części gminy) uwarunkowanego przede wszystkim:
- średnimi i słabymi warunkami naturalnymi do produkcji rolnej (w strukturze UR 42 % stanowią gleby kl. IV, a 55 % klasy V i IV);
 - brakiem ukształtowanych kierunków produkcji rolniczej (specjalizacji); występuje wielkość upraw (jagodowe, zboża, ziemniaki, warzywa) w zakresie produkcji roślinnej oraz chów trzody chlewnej i bydła w produkcji zwierzęcej;
 - dużym udziałem w strukturze gospodarstw rolnych, gospodarstw małych - 26 % do 5 ha, 69 % - od 5 do 10 ha;

- istniejącym przemysłem paszowym (Zakład Utylizacyjny „BAKUTIL” w Gielniowie) oraz możliwością rozwoju działalności gospodarczej (przetwórstwo rolne, drzewne itp.).
- b) Tereny systemu przyrodniczego** wskazane do poprawy, zachowania i ochrony wysokich wartości środowiska (południowa i północna część gminy) stanowiące krajową sieć ekologiczną. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej „ECONET-PL” (opracowanie IUNC-u Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody - 1995 r.) określa spójny przestrzennie system obszarów, których walory przyrodnicze mają najwyższą rangę krajową i międzynarodową. Analiza środowiska przyrodniczego w skali województwa pozwoliła na uzupełnienie rozważań w skali kraju i wyznaczenie regionalnego systemu przyrodniczego stanowiącego uzupełnienie krajowej sieci ekologicznej.
- Elementami systemu przyrodniczego o znaczeniu ponadlokalnym w gminie Gielniów są:
- **obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym;**
 - **obszar węzłowy o znaczeniu krajowym;**
 - **korytarz ekologiczny rzeki Brzuśni o znaczeniu krajowym;**
 - **korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym.**

2.3.2 Strefy różnicowania kierunków polityki przestrzennej:

W polityce przestrzennego zagospodarowania województwa wyodrębnione zostały różne strefy polityki, m.in.:

- a) strefy średniointensywnego rolnictwa** w obszarach o przewadze słabych gleb obejmujące niektóre gminy w południowo-wschodniej oraz zachodniej części województwa wśród których jest gmina Gielniów (tereny o wiodących funkcjach rolniczych). Są to jednocześnie zidentyfikowane i wnioskowane do „koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” obszary problemowe „stagnacji społeczno gospodarczej” wskazane do „wspierania” odpowiednimi programami polityki państwa. Północno-wschodni rejon gminy cechujący się występowaniem kompleksów gleb średnich oraz położeniem w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego „Hortex” w Przyssusze-Skrzyńsko to **strefa o potencjalnych możliwościach przekształceń w kierunku prowadzenia wysokotowarowej produkcji rolniczej**. Wspieraniu rozwoju produkcji rolniczej służyć będzie złożony do zatwierdzenia w Ministerstwie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej „Program rozwoju hodowli” powiązany z możliwością korzystania przez gospodarstwa rolne i zakłady przetwórstwa z preferencyjnych kredytów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- b) Strefy ekologicznie uwarunkowanego zagospodarowania zasobów systemu przyrodniczego**, które w obszarze gminy stanowią tereny krajowej sieci ekologicznej o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, w których szczególnie istotne jest:
- racjonalne gospodarowanie przestrzenią zapewniające zachowanie ciągłości i funkcji (hydrologicznych, klimatycznych, krajobrazowych) systemu przyrodniczego, w tym między innymi działania na rzecz; realizacji gminnego programu zwiększania lesistości obejmującego około 940 ha gleb najsłabszych i nieużytków; dokumentowania przyrodniczego obszarów najcenniejszych i obejmowania ochroną obszarów udokumentowanych, realizacji programu małej retencji (rz. Brzuśnia);
 - promocja „rolnictwa proekologicznego” (średniointensywnego) w obszarach objętych ochroną prawną;
 - promocja możliwości rozwoju funkcji wypoczynkowych (baza turystyczno-wypoczynkowa, w tym budownictwo letniskowe) m.in. w sołectwach Gałki, Mechlin, Wywóz, Puszcza Rozwadzka, Huta;
 - porządkowanie przede wszystkim gospodarki wodno-ściekowej.

2.4 Wojewódzki rejestr zadań rządowych

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa Nr 36 i 40 w sprawie zasad i trybu sporządzania oraz prowadzenia wojewódzkiego rejestru zadań rządowych w trakcie sporządzania jest „projekt” rejestru zadań rządowych.

IV DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE TERENÓW I ICH AKTUALNE ZAGOSPODAROWANIE

Dotychczasowe przeznaczenie terenów

Według aktualnie obowiązujących przepisów prawa do 1 stycznia 2002 r. obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego dla terenu gminy Gielniów jest miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Gielniów (uchwała nr IV/21/92 z dn. 6.08.92 r.) opracowany przez WBPP w Radomiu.

Zgodnie z przepisami obecnie obowiązującej ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, zostały opracowane zmiany w/w planu ogólnego obejmujące 7 terenów:

1. tereny zabudowy zagrodowej o pow. ok. 3,5 ha w sołectwie Gielniów;
2. teren oczyszczalni ścieków o pow. ok. 0,3 ha w sołectwie Gielniów;
3. teren zabudowy rekreacyjno-wypoczynkowej o pow. ok. 2 ha w sołectwie Wywóz;
4. teren zabudowy zagrodowej o pow. ok. 1,3 ha w sołectwie Snarki;
5. teren zabudowy zagrodowej o pow. ok. 3,3 ha w sołectwie Bieliny;
6. teren zabudowy zagrodowej o pow. ok. 1,5 ha w sołectwie Drynia;
7. tereny usług oświaty, przemysłu budowlanego i ujęcia wody o pow. ok. 5 ha w sołectwie Zygmuntów.

Zmiany te zostały wprowadzone za pomocą uchwały Rady Gminy w Gielniowie nr XXIX/170/98 z dn. 28 kwietnia 1998 r. Ustalenia tej uchwały zachowują moc prawną po 1 stycznia 2002 r.

Aktualne zagospodarowanie terenów

1. Mieszkalnictwo

1.1 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych

Na terenie gminy Gielniów dominuje budownictwo indywidualne co jest charakterystyczne dla terenów wiejskich. Najnowsze budynki zapewniają dość wysoki standard użytkowy. Są one przeważnie wyposażone w lokalne urządzenia wodociągowe i lokalne ogrzewanie. Brak jest w gminie sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Na koniec 1998r. gmina Gielniów dysponowała następującymi zasobami mieszkaniowymi: liczbą mieszkań – 1414, izb - 4637 i powierzchni użytkowej - 91.844 m².

Tabela nr 14: Zmiany w ilościowym stanie zasobów mieszkaniowych na przestrzeni lat 1990 - 1998

Wyszczególnienie a – ogółem b – prywatne	Gmina Gielniów				
	1990	1995	1996	1997	1998
Mieszkania a					
B	1452	1526	1539	1548	1555
	1452	1526	1539	1548	1555
Izby a	4507	4830	4888	4931	4962
B	4507	4830	4888	4931	4962
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² a	87300	92777	93679	94385	95169
B	87300	92777	93679	94385	95169
Sieć wodociągowa w km	6,5	5,2	5,2	18,3	X
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	70	136	142	459	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Radomiu

Pomimo regresu w budownictwie w latach 1990-98 zasoby mieszkaniowe w gminie wzrosły o 7,1%. Są to w zdecydowanej większości mieszkania o wyższym standardzie użytkowym. Świadczy o tym wielkość powierzchni nowych mieszkań, która w latach 1990-98 wzrosła z 55,8m² do 112m² powierzchni użytkowej. Zwiększyła się również przeciętna powierzchnia użytkowa jednej izby z 14,5m² w 1990r. do 25,3m² w 1998r. Wskaźnik zagęszczenia wynosi 1,07 osób na izbę, a na jedno mieszkanie przypada 3,40 osób

Przy liczbie ok. 1540 gospodarstw domowych wielkość zasobów mieszkaniowych zaspokaja potrzeby gminy w 100%.

Stopień wyposażenia mieszkań w gminie w podstawowe instalacje jest niezadowolający dotyczy to zarówno do sieci wodociągowej jak i kanalizacyjnej. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m³ wynosi (7,6 m³/os.), wskaźnik ten jest niższy niż średni na obszarach wiejskich b. woj. radomskiego (10,5 m³/os).

Tabela nr 15: Warunki mieszkaniowe ludności gminy Gielniów na podstawie wybranych wskaźników

Wyszczególnienie	Gmina Gielniów			Gminy wiejskie woj. radomskiego		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997
Liczba izb w mieszkaniu	3,17	3,18	3,19	3,13	3,14	3,16
Liczba osób w 1 mieszkaniu	3,51	3,44	3,40	3,66	3,64	3,61
Liczba osób na 1 izbę	1,11	1,08	1,07	1,17	1,16	1,15
Pow. uż. w m ² na 1 osobę	17,3	17,7	17,9	17,3	17,5	17,7
Pow. uż. w m ² 1 mieszkania	60,8	60,9	61,0	63,3	63,6	63,8
Liczba mieszkań na 1000 ludności	284,6	290,4	294,4	Średnia w byłym woj. 305		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Radomiu

Gmina Gielniów na tle innych gmin wiejskich byłego województwa radomskiego osiąga w większości lepsze wskaźniki.

Należy jednak zwrócić uwagę na liczbę mieszkań na 1000 ludności, wielkość ta w analizowanym okresie oscyluje wokół 290 mieszkań na 1000 ludności. Jest to wartość nieznacznie odbiegająca od średniej w byłym woj. radomskim – 305 mieszkań/1000 ludności. Biorąc pod uwagę bardzo niski przyrost naturalny i utrzymujące się wysokie ujemne saldo migracji można się spodziewać, że poziom zaspokojenia w mieszkaniach w gminie przy obecnym tempie przyrostu będzie zadowalający.

1.2 Efekty rzeczowe budownictwa mieszkaniowego

Rozmiary budownictwa mieszkaniowego oddanego do użytku w gminie w latach 1996-1998 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 16: Efekty rzeczowe budownictwa mieszkaniowego

Wyszczególnienie	Gmina Gielniów		
	1996	1997	1998
Mieszkania	13	11	7
Izby	26	47	31
Pow. Użytkowa mieszkań w m ²	902	787	784

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gielniów

W 1998r. nastąpił spadek efektów budownictwa mieszkaniowego w gminie w porównaniu z rokiem poprzednim. Ogółem oddano do użytku 7 mieszkań, tj. o 63% mniej, niż w 1997 r. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w 1998r. wynosiła 784m², wynika z tego, że wybudowane w tym roku mieszkania charakteryzują się znaczną powierzchnią. Średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania na przestrzeni ostatnich lat wzrosła z 69,4m². w 1996 do 112m² w 1998r.

2. Infrastruktura społeczna

2.1 Oświata

2.1.1 Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy wszystkie sześciolatki objęte są opieką w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

Tabela nr 17:

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba izb lekcyjnych	Liczba Nauczycieli
Przedszkola			
Gielniów	41	2	3
Oddziały przedszkolne przy szkołach			
Bieliny	12	1	1
Goździków	16	1	2
Rozwady	17	1	1

2.1.2 Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Rok szkolny 1999/2000 w gminie Gielniów rozpoczęło 526 uczniów w pięciu szkołach podstawowych, w których zatrudnionych było 57 nauczycieli. Do szkół tych uczęszczają dzieci z sołectw gminy Gielniów. Na 1 izbę lekcyjną w roku szkolnym 1999/2000 przypadało 18 uczniów.

Rozmieszczenie szkół w gminie ilustruje poniższe zestawienie.

Tabela nr 18: Szkolnictwo podstawowe - stan na rok 1999/2000

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba uczniów dojeżdżając.	Liczba izb lekcyjnych	Liczba Nauczycieli
Bieliny	104	-	7	12
Gielniów	139	21	7	19
Goździków	113	-	7	11
Rozwady	159	47	7	13
Szkolny Punkt Filialny Gałki	11		2	2
Ogółem	526	68	30	57

Na terenie gminy znajduje się gimnazjum w Gielniowie w roku szkolnym 1999/2000 uczęszczało do niego 80 uczniów 65 z nich dojeżdżało z terenu gminy. Szkoła zatrudniała 12 nauczycieli.

Wszystkie szkoły w gminie posiadają uregulowany stan prawny. Według oceny władz lokalnych stan techniczny szkół w gminie jest zadowalający

Konieczne jest jednak wybudowanie sali gimnastycznej przy Gimnazjum w Gielniowie oraz boisk sportowych przy wszystkich placówkach oświatowych.

Znaczna część bo aż 12,9% dzieci dojeżdża do szkoły. Dzieci są dowożone autobusami w systemie tzw. zleconym w sposób zadowalający zaspokajającym potrzeby dzieci.

W związku reformą szkolnictwa, która realizowana jest od września 1999r. w gminie dokonano adaptacji przedszkola na potrzeby Szkoły Podstawowej i budynku Szkoły Podstawowej na potrzeby nowo powstałego Gimnazjum. Na terenie gminy w efekcie wprowadzania reformy nie uległa likwidacji żadna istniejąca szkoła.

Na terenie gminy znajdują się dwa budynki o 12 lokalach mieszkalnych tzw. „Domy Nauczyciela” oba zlokalizowane w Gielniowie – stan techniczny zadowalający.

2.2 Ochrona zdrowia

2.2.1 Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

Na terenie gminy znajduje się 1 ośrodek zdrowia w Gielniowie. Obsługę pacjentów prowadzi w nim 3 lekarzy (1 – internista, 1- okulista, 1- laryngolog), 1 stomatolog i 4 pielęgniarki 1 pomoc dentystryczna.

Dostępność usług jest dobra, wszyscy pacjenci przyjmowani są w dniu zgłoszenia.

Pacjenci ze schorzeniami, które nie mogą być leczone w ośrodku zdrowia w Gielniowie kierowani są zgodnie z obecnie obowiązującym systemem ubezpieczeń zdrowotnych do lekarzy specjalistów w dowolnie przez siebie wybranych placówkach specjalistycznych. Najbliżej gminy zlokalizowane są następujące placówki specjalistyczne: Samodzielny Publiczny Za-

kład Opieki Zdrowotnej w Przysusze (szpital) ul. Partyzantów 8; Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym Mieście (szpital), a ponadto ludność obsługiwana jest przez następujące jednostki świadczące usługi w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej o znaczeniu regionalnym: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Radomiu ul. Aleksandrowicza 5, Radomski Szpital Specjalistyczny w Radomiu ul. Tochtermana 1 i Samodzielny Wojewódzki Publiczny zakład Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w radomiu ul Krychnowicka 1, które pełnią funkcję konsultacyjną oraz przyjmują pacjentów ze schorzeniami trudnymi do diagnozowania lub leczenia w terenie.

2.2.2 Apteki

Na terenie gminy znajduje się 1 punkt apteczny w Gielniowie na ul. Piłsudskiego 47, która zaopatruje całą gminę.

2.3. Administracja

Obsługa administracyjna (administracja gminna i specjalna) w gminie prowadzona jest przez Urząd Gminy, Komisariat Policji i Ochotniczą Straż Pożarną oraz Urząd Pocztowy i Placówkę Usług Telekomunikacyjnych. W gminie znajduje się również Bank Spółdzielczy.

2.4 Kultura

Instytucjami kultury na terenie gminy są:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Gielniowie na ul. Szkolnej 1;
- Gminny Ośrodek Kultury, zlokalizowany w tym samym budynku.

2.5 Turystyka i wypoczynek

Brak jest na terenie gminy infrastruktury dla turystyki i wypoczynku. Gmina posiada natomiast niezainwestowane rezerwy terenu o funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej.

3. Produkcja rolna

3.1 Rozmieszczenie przestrzenne gospodarstw rolnych

W gminie Gielniów funkcjonuje 1290 gospodarstw i działek rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 3,5 ha, podczas gdy na Mazowszu 7,2 ha. Najmniejsze gospodarstwa występują w sołectwach: Snarki, Rozwady, Gielniów, Gałki, Wywóz, zaś największe w sołectwach: Antoniów, Kotfin i Budy.

Tabela nr 19: Rozmieszczenie przestrzenne gospodarstw rolnych według sołectw stan na 31.12.1998r¹

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia gospodarstw rolnych [ha]	w tym: użytki rolne [ha]	Średnia pow. gosp. roln. [ha]	Liczba gospodarstw i działek
1.	Antoniów	403,0	263,5	6,8	59
2.	Bieliny	332,0	251,3	3,4	97
3.	Jastrząb	370,5	324,0	4,9	75
4.	Gielniów	623,0	568,4	2,6	239
5.	Goździków	324,0	201,0	4,3	76
6.	Zygmuntów	168,0	131,0	4,5	37
7.	Zielonka	102,0	75,4	3,9	26
8.	Stoczki	205,0	152,8	3,7	55
9.	Marysin	193,0	141,6	4,3	45
10.	Snarki	167,2	131,6	2,1	80
11.	Brzezinki	314,8	237,0	3,7	85
12.	Wywóz	185,6	151,7	2,7	68
13.	Gałki	157,3	126,0	2,6	60

¹Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu gminy Gielniów

14.	Machlin	95,0	72,7	3,1	31
15.	Rozwady - Drynia	347,0	268,0	2,6	125
16.	Budy – Huta	99,5	57,2	6,6	15
17.	Kotfin	265,8	208,0	6,2	43
18.	Sołtysy	197,5	182,2	3,1	64
19.	Służno Kolonia	-	-	-	-
Ogółem		4550,2	3543,4	3,5	1290

3.2 Produkcja roślinna

W gminie produkcja roślinna, odbywa się na powierzchni: (dane US w Radomiu za okres 1997r.)

- 3.171 ha - gruntów ornych,
- 856 ha - łąk i pastwisk,
- 154 ha - sadów.

Tabela nr 20: Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach indywidualnych [ha]

Rok	Ogółem	Zboża podstaw. razem	w tym:		Ziemniaki
			pszenica	żyto	
1990	3203	2649	465	1149	1085
1998	2150	1400	100	900	400

Źródło: dane Urząd Statystyczny w Radomiu

Dominuje tu uprawa zbóż 65% powierzchni zasiewów oraz ziemniaków 18,6%. Największe pozycje w strukturze zasiewów zbóż zajmuje żyto ok. 63%. Natomiast udział procentowy pozostałych gatunków zbóż w strukturze zasiewów kształtuje się następująco: pszenica – 8,6%, owies – 22,0%, pszenżyto – 6,7%, jęczmień – 1,7%.

Na przestrzeni lat 1990 – 1998 w gminie zmniejszyła się powierzchnia zasiewów ogółem o ponad 30%, przy czym zbóż o 47%, a ziemniaków o ponad 63%. Ma to ścisły związek z trudnościami rynku zbytu w rolnictwie. Przy braku powiązań kontraktowych producentów z odbiorcami obrót zbożami jest niestabilizowany.

Tabela nr 21: Plony głównych ziemiopłodów (z 1 ha w/q/): (w oparciu o dane US w Radomiu).

Rok	Zboża podstawowe						Ziemniaki
	Ogółem	pszenica	żyto	jęczmień	owies	Pszenżyto	
1990	22,6	26,0	23,0	21,3	17,5	28,0	170
1998	21,9	24,5	21,0	23,0	22,0	26,4	160

Źródło: dane Urząd Statystyczny w Radomiu

Tabela nr 22: Zbiory głównych ziemiopłodów w gospodarstwach indywidualnych [w dt]

Rok	Zboża podstawowe						Ziemniaki
	Ogółem	pszenica	żyto	jęczmień	owies	pszenżyto	
1990	50457	3245	31809	1385	7018	2996	117300
1998	31280	2450	18900	690	6600	2640	64000

Źródło: dane Urząd Statystyczny w Radomiu

W 1998 r. średnie plony zbóż podstawowych wyniosły 21,9 q/ha i były niższe niż w 1990 r. o 3,1%. Natomiast zbiory zbóż podstawowych w porównaniu z 1990 r. zmalały o 38%. Właściwe zagospodarowanie produkcji towarowej zbóż, które szacuje się na ok. 10,0 – 15,0 tys. ton jest utrudnione z uwagi na małą koncentrację produkcji towarowej. Uprawę żyta prowadzi 71,0% gospodarstw, uprawę pszenicy – 23,6%, owsa – 56,6%, pszenżyta – 18,9% oraz mieszanek zbożowych 23,6% gospodarstw rolnych.

Podobna sytuacja jest również z uprawą ziemniaków gdzie trudności ze zbytem oraz eliminowanie ich z żywienia trzody chlewnej powodują systematyczny spadek ich powierzchni upraw. Areał uprawy ziemniaków zmniejszył się z 1085 ha w 1990r do 400 ha w roku 1998, tj. o 63%. Aktualnie udział ziemniaków w strukturze zasiewów wynosi 18,6%. Produkcja ziemniaków systematycznie spada. Zbiory ziemniaków w porównaniu z 1990r spały o ponad 45%. Uprawę ziemniaków prowadzi 86,8% gospodarstw rolnych.

Szansę na zbyt produkowanych ziemniaków głównie jadalnych będą miały gospodarstwa specjalistyczne lub związki producentów przygotowujące określone partie pod potrzeby rynku.

Tabela nr 23: Przestrzenne rozmieszczenie produkcji roślinnej na terenie gm. Gielniów²

Lp.	Sołectwo	Uprawa zbóż [ha]	Pow. sądów [ha]	Uprawa truskawek [ha]	Ziemniaki [ha]	Warzywa gruntowe [ha]
1.	Antoniów	143,00	8,40	4,60	23,00	1,10
2.	Bieliny	132,00	6,00	5,30	30,00	1,60
3.	Jastrząb	186,00	4,20	6,20	38,00	7,00
4.	Gielniów	265,00	9,40	4,50	70,00	3,00
5.	Goździków	81,00	26,00	1,40	20,50	1,50
6.	Zygmuntów	44,00	8,50	2,00	11,30	0,15
7.	Zielonka	29,00	9,50	2,20	8,00	1,20
8.	Stoczki	45,00	66,00	4,80	13,00	2,00
9.	Marysin	47,00	11,00	2,70	17,20	0,20
10.	Snarki	57,00	4,00	2,30	23,00	1,30
11.	Brzezinki	108,00	11,00	2,30	27,50	2,40
12.	Wywóz	65,00	3,60	1,80	25,50	1,00
13.	Gałki	50,00	4,70	0,30	24,40	0,50
14.	Machlin	17,60	1,80	0,10	5,00	0,10
15.	Rozwady	147,00	6,00	1,00	48,00	2,00
16.	Budy – Huta	18,00	-	0,10	5,50	-
17.	Kotfin	92,00	2,00	1,20	26,00	0,50
18.	Sołtysy	136,00	0,50	2,40	27,00	2,50
Ogółem		1663,00	182,60	45,20	442,90	28,0

Źródło: dane Urzędu Gminy Gielniów

Rozwój produkcji w gminie jest zróżnicowany przestrzennie. Szczegółowe jej rozmieszczenie obrazuje powyższa tabela. Sołectwa przodujące w produkcji roślinnej to:

- uprawa zbóż: Gielniów, Jastrząb, Rozwady, Antoniów, Sołtysy, Bielichy, Brzezinki;
- sady: Stoczki, Goździków, Marysin, Brzezinki;
- uprawa truskawek: Jastrząb, Bielichy, Stoczki, Antoniów, Goździków;
- ziemniaki: Gielniów, Rozwady, Jastrząb, Bielichy;
- warzywa gruntowe: Jastrząb, Gielniów, Sołtysy, Brzezinki.

Nastawionych wyłącznie na produkcję roślinną w gminie jest 32,4% gospodarstw indywidualnych. Produkcję towarową na rynek prowadzą 204 gospodarstwa indywidualne, tj. 19,1%. Wyłącznie na własne potrzeby produkcję prowadzi 65 gospodarstw indywidualnych 6,1% i głównie na własne potrzeby 618 gospodarstw (57,9%).

3.3 Produkcja zwierzęca

W gminie produkcja zwierzęca odbywa się głównie w oparciu o pasze wyprodukowane w gospodarstwach. Powierzchnia paszowa (poza częścią zbóż i ziemniaków) wynosi 856 ha.

² Opracowanie własne na podstawie danych UG Gielniów

Tabela nr 24: Przestrzenne rozmieszczenie produkcji zwierzęcej³

Lp.	Sołectwo	Bydło [szt]	Trzoda chlewna [szt]	Drób [szt]
1.	Antoniów	146	229	700
2.	Bieliny	99	52	600
3.	Jastrząb	134	57	650
4.	Gielniów	49	14	300
5.	Goździków	77	19	450
6.	Zygmuntów	158	102	550
7.	Zielonka	20	6	150
8.	Stoczki	195	217	750
9.	Marysin	92	34	450
10.	Snarki	56	5	300
11.	Brzezinki	123	42	500
12.	Wywóz	27	3	250
13.	Gałki	65	24	400
14.	Machlin	72	22	400
15.	Rozwady	95	66	550
16.	Budy – Huta	71	56	300
17.	Kotfin	34	12	150
18.	Sołtysy	49	20	350
Ogółem		1562	980	7800

Źródło: dane Urzędu Gminy Gielniów

W gminie produkcję zwierzęcą prowadzi 970 gospodarstw rolnych. Przestrzenne rozmieszczenie produkcji zwierzęcej obrazuje powyższa tabela. Na 100 ha użytków rolnych w gminie przypada ponad 39 szt. bydła (średnio w woj. radomskim ok. 33 szt.), natomiast trzody chlewnej ok. 25 szt. trzody chlewnej (średnio w woj. radomskim ok. 56 szt.). Sołectwa przodujące w produkcji zwierzęcej to:

- **bydło:** Stoczki, Zygmuntów, Antoniów, Jastrząb, Brzezinki;
- **trzoda chlewna:** Antoniów, Zielonka, Zygmuntów;
- **drób:** Stoczki, Jastrząb, Bielichy, Antoniów, Zygmuntów, Rozwady.

3.4 Rozmieszczenie obiektów i urzędzeń obsługi rolnictwa

Ocenia się, że w gminie brak jest obiektów zaopatrzenia i zbytu związanych z obsługą produkcji rolnej. Zostały zlikwidowane Spółdzielnia Kółek Rolniczych oraz Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska.

W gminie **obsługa weterynaryjna** sprawowana jest przez lecznicę zwierząt w Gielniowie. Obsługa bankowa prowadzona jest przez Bank Spółdzielczy Oddział w Gielniowie.

Brak jest drobnych przetwórci przemysłu rolno – spożywczego i magazynów z chłodniami.

4. Gospodarka pozarolnicza

4.1 Rynek pracy

Rynek pracy w gm. Gielniów cechuje:

- **w gospodarce narodowej przewaga pracujących w sektorze publicznym**, wynosi on 80,0% ogółu pracujących w gospodarce narodowej (bez pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych);
- **spadek udziału pracujących w sektorze prywatnym** z 27,0% w 1994r. do 20,0% w 1998r.;

³ Opracowanie własne według danych UG Gielniów

- **niższy niż przeciętnie w województwie udział ludności w wieku prawnej zdolności do pracy** (wiek 18 - 64 lata mężczyźni, 18 - 59 lat kobiety). wynosi on 54,3 % ogółu ludności przy średniej wojewódzkiej - 56,9 %;
- **przewaga liczby podmiotów sektora prywatnego nad sektorem publicznym** na 210 podmiotów 203, to podmioty sektora prywatnego. Reprezentujące sektor prywatny podmioty, to głównie osoby fizyczne, stanowią one 96,6% ogólnej liczby podmiotów sektora prywatnego.

Ocena rynku pracy w gm. Gielniów opiera się na publikowanych danych Urzędu Statystycznego w Radomiu. Rozmiary pozarolniczej działalności gospodarczej określa stan zatrudnienia w gospodarce narodowej na tym terenie, obejmujący pracujących poza rolnictwem indywidualnym. Publikowane w tym zakresie dane statystyczne ujmują stan zatrudnienia bez podmiotów małych jedno, dwuosobowych, co obrazuje poniżej tabela.

Tabela nr 25: Pracujący w gminie Gielniów wg tradycyjnego podziału gospodarki na sektory (bez pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych)

sektor	pracujący
sektor I (rolnictwo, leśnictwo)	30 – 7,6%
sektor II (produkcja, budownictwo)	208 – 52,4%
sektor III (usługi)	159 – 40,0%

Zachodzące w latach 90-tych procesy transformacji systemowej w kraju spowodowały szereg zmian w gospodarce regionu.

Według danych Urzędu Statystycznego w 1994r w gospodarce narodowej gm Gielniów zatrudnionych było ogółem 397 osób, z tego w sektorze publicznym 290, a w prywatnym 107 osób. W skutek głębokiej recesji, racjonalizacji zatrudnienia w wielu podmiotach, upadłości i likwidacji niektórych z nich oraz niewydolności ekonomicznej, na przestrzeni 5-ciu ostatnich lat w gminie nastąpiło zmniejszenie liczby pracujących w gospodarce narodowej o 56,0%.

Nastąpiły również zmiany w strukturze pracujących wg sektorów własności. Liczba pracujących w sektorze publicznym zmniejszyła się o 51,7% (150 osób), natomiast w sektorze prywatnym o 67,3% (72 osoby). Szczegółowe zmiany w strukturze pracujących w gospodarce narodowej gminy Gielniów na przestrzeni lat 1994 – 1998 przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 26: Pracujący w gminie Gielniów w gospodarce narodowej wg sekcji Europejskiej Klasyfikacji Działalności (bez pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych)

Sekcje EKD	1994r.			1998r.		
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym:	
		sektor publiczny	sektor prywatny		sektor publiczny	sektor prywatny
Ogółem pracujący w gospodarce narodowej	397	290	107	175	140	35
<i>A - rolnictwo, leśnictwo</i>	30	26	4	1	1	-
B - rybołówstwo, rybactwo	-	-	-	-	-	-
C - górnictwo, kopalnictwo	-	-	-	-	-	-
D - działalność produkcyjna	199	117	82	1	-	1
E - zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	-	-	-	4	-	4
F - budownictwo	8	-	8	9	1	8
G - handel, naprawy	2	-	2	13	-	13
H - hotele i restauracje	-	-	-	-	-	-
I - transport, łączność	-	-	-	3	3	-
J - pośrednictwo finansowe	11	-	11	9	-	9
K.- obsługa nieruchomości, wynajem i działalność	22	22	-	-	-	-
L - administracja publiczna i obrona narodowa	44	44	-	50	50	-

M - edukacja	56	56	-	59	59	-
N – ochrona zdrowia i opieka społeczna	22	22	-	26	26	-
O – pozostała działalność, usługi komunalne i socjalne	3	3	-	-	-	-

Dane: Urząd Statystyczny w Radomiu

Struktura działowa lokalnej gospodarki wskazuje dziedziny, które w gminie tworzą największą liczbę miejsc pracy. Należą do nich:

- edukacja 59 pracujących (33,7%)
- administracja publiczna i obrona narodowa 50 pracujących (28,6%),
- ochrona zdrowia i opieka społeczna 26 pracujących (14,9%)
- handel i naprawy 13 pracujących (7,4%).

4.2 Struktura podmiotowa

Przemiany gospodarcze kraju występujące na przestrzeni lat dziewięćdziesiątych wyraźnie odzwierciedlają się w strukturze podmiotowej gm Gielniów. Z jednej strony swoboda w podejmowaniu działalności gospodarczej zaowocowała znacznym wzrostem liczby podmiotów sektora prywatnego, z drugiej zaś twarde warunki ekonomiczne gospodarki rynkowej przyczyniły się do znacznego pogorszenia sytuacji finansowej wielu podmiotów zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym.

Tabela nr 27: Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie Regon,

Wyszczególnienie	1994	1995	1996	1997	1998
Liczba podmiotów	144	121	186	175	210
rok poprzedni=100	-	0,84	153,7	94,1	120,0
<i>w tym:</i>					
- sektor publiczny	9	9	9	7	7
- sektor prywatny	135	112	177	168	203

Źródło: Urząd Statystyczny w Radomiu

Na przestrzeni lat 1994 – 1998 widoczny jest wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów o 45,8%, przy czym charakterystyczne jest zwiększenie ilości podmiotów w sektorze prywatnym o ponad 50% i spadek podmiotów w sektorze publicznym o ponad 22,0%. Nowo powstałe podmioty sektora prywatnego są z reguły małe i nie dysponują dużą ilością miejsc pracy. Są to często interesy rodzinne.

Na koniec 1998r. w gminie Gielniów zarejestrowanych było w systemie REGON ogółem 210 podmiotów gospodarczych, z czego 7 w sektorze prywatnym i 203 w sektorze publicznym.

Działyły one głównie w dziedzinach:

- **handel i naprawy** 93 podmioty 44,3%
- **działalność produkcyjna** 39 podmiotów 18,6%,
- **budownictwo** 34 podmioty 16,2%
- **transport, składowanie i łączność** 15 podmiotów 7,1%

Tabela nr 28: Struktura podmiotowa gospodarki w gm. Gielniów wg wybranych sekcji EKD: (wg stanu na 31.12.1998r.)

Działy gospodarki	Liczba podmiotów
- rolnictwo i leśnictwo	4
- działalność produkcyjna	39
- budownictwo	34
- handel i naprawy	93
- hotele i restauracje	5
- transport, składowanie i łączność	15
- pośrednictwo finansowe	-
- obsługa nieruchomości	1
- administracja i opieka socjalna	2
- edukacja	4
- ochrona zdrowia	4
- pozostała działalność usługowa	9
Ogółem	210

Źródło: dane Urząd Statystyczny w Radomiu.

W 1998r. wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosił w gm. Gielniów 40,2 pkt., w byłym woj. radomskim 60,2 pkt.,. Średnia wielkość wskaźnika dla województwa mazowieckiego wynosi 84,0 pkt.

Na terenie gminy działalność usługowa jest bardzo słabo rozwinięta i prowadzona jest na skalę niemal symboliczną. W gminie występuje przemysł piekarniczy 2 - piekarnie w Gielniowie i 1 piekarnia w Brzezince.

Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

1. Warunki naturalne dla rolnictwa

Gmina Gielniów należy do małych obszarowo gmin. Jej powierzchnia zajmuje 7.831 ha. Jej bilans terenu przedstawia się następująco – dane w oparciu o Powszechny Spis Rolny 1996 r.

	Ogółem [ha]	%	w tym: gospodarstwa indy- widualne	%
Ogólna powierzchnia	7831	100,0	5987	100,0
w tym:				
1. użytki rolne	4007	51,2	3927	65,6
w tym:				
grunty orne	2802		2722	
sady	184		184	
łąki	792		792	
pastwiska	229		229	
2. lasy i grunty leśne	3120	39,8	1620	27,1
3. pozostałe grunty	704	9,0	440	7,3
w tym grunty pod wodami użytkowymi	2		2	

Zasoby ziemi rolniczej na terenie gm. Gielniów wynoszą 4007 ha użytków rolnych, w których to: grunty orne stanowią – 69,9%, sady – 4,6% i trwałe użytki zielone 25,5%.

Powierzchnia użytków rolnych w przeliczeniu na 1-go mieszkańca wynosi 0,8 ha. Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy Gielniów wynosi 4007 ha użytków rolnych, tj. 51,2% powierzchni gminy, z tego na gospodarstwa indywidualne przypada 3927 ha, tj. 98,0%. Waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy dokonano na podstawie waloryzacji dla byłego województwa radomskiego opracowanej przez IUNG – Puławy metodą umożliwiającą uzyskanie syntetycznego wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy będącego sumą poszczególnych punktów czynników środowiska: gleby, agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych. Gmina Gielniów osiąga wskaźnik jakości rpp w wysokości 50,2 pkt. na 100 punktów możliwych przy warunkach optymalnych, przy średnim dla byłego woj. radomskiego 62,8 pkt., kraj 66,6 pkt.

1.1 Położenie

Gmina Gielniów położona jest w południowo – zachodniej części woj. mazowieckiego. Graniczy bezpośrednio od północy z gminą: Drzewica, od wschodu z gminą Rusinów, południowego – wschodu z gminami Przysuchą i Gowarczów od zachodu z gminą Opoczno.

1.2 Gleby

W południowo-zachodniej części gminy na obszarze wysoczyzny przeważają gleby brunatne i bielcowe. Występujące tu gleby brunatne to gleby brunatne wylugowane i kwaśne. Wykształciły się one na utworach pochodzenia lodowcowego glinach i piaskach zwałowych gliniastych oraz na utworach pyłowych wodnego pochodzenia i lessach. Gleby bielcowe wykształciły się na skałach macierzystych ubogich w węglan wapnia, głównie na roślinności lasów iglastych.

Na obszarze dolin rozciągają się gleby madowe (należą one do najlepszych gleb w kraju) oraz torfowe występują wyłącznie pod użytkami zielonymi.

1.2.1 Kompleksy rolniczej przydatności gleb

Mianem kompleksów rolniczej przydatności gleb określa się gleby o zbliżonych właściwościach rolniczych, które mogą być podobnie użytkowane.

Kompleksy przydatności rolniczej gleb leżące w obrębie gminy Gielniów:

powierzchnia geodezyjna gminy ogółem:	7917	100,	
		0	
grunty orne	3320	41,9	100,
w tym udział poszczególnych kompleksów:	89 ha		0
4 – żytni b. Dobry	310 ha		2,7
5 – żytni dobry	1550 ha		9,3
6 – żytni słaby	761 ha		46,7
7 – żytni b. słaby	236 ha		22,9
8 – zbożowo-pastewny mocny	374 ha		7,1
9 – zbożowo-pastewny słaby	798	10,1	11,3
trwale użytki zielone			100,
w tym udział poszczególnych kompleksów:	209 ha		0
	589 ha		
2z – użytki zielone średnie	137 ha	1,7	6,2
3z – użytki zielone słabe i b. Słabe	3662	46,3	73,8
tereny nieużytków	ha		
tereny pozostałe			

Źródło: dane Instytutu Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach

1.2.2. Charakterystyka poszczególnych kompleksów występujących na terenie gminy Gielniów

a) Grunty orne:

Kompleks żytni bardzo dobry (4) (pszenno-żytni) - obejmuje 4,2% gruntów ornych. Gleby występujące w tym kompleksie są strukturalne posiadają wysoki poziom próchnicy oraz właściwe stosunki wodne. Są to gleby lekkie wytworzone z piasków gliniastych mocnych całkowitych lub piasków gliniastych (lekkich i mocnych) zalegających na zwięźlejszych podłożach. Gleby te wymagają racjonalnego nawożenia i umiejętnej uprawy daje to możliwość stosowania tych samych roślin co na kompleksach pszennych, w innym przypadku wykazują niższy stopień kultury. Wtedy opłacalna jest uprawa żyta, ziemniaków oraz innych roślin uprawianych na glebach słabszych. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są do klasy IIIb (rzadziej do IIIa i IVa).

Kompleks żytni dobry (5) - obejmuje 13,2% pow. gruntów ornych – są to gleby lżejsze, w większości wytworzone z piasków gliniastych lekkich, na zwięźlejszym podłożu. Są one dość wrażliwe na susze. To gleby typowo żytnio - ziemniaczane, uprawia się na nich również jęczmień oraz inne wymagające gatunki. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są do klasy IVa i IVb.

Kompleks żytni słaby (6) - obejmuje 35,0% pow. gruntów ornych – są to głównie gleby klasy V, w części IVb w kompleksie żytnim bardzo słabym. Wytworzone są z piasków słabogliniastych i luźnych. Mają słabą zdolność do zatrzymywania wody. Na tych glebach uprawia się głównie żyto, owies, ziemniaki, seradele i łubin.

Kompleks żytni bardzo słaby (7) - obejmuje 43,9% pow. gruntów ornych – są to gleby klasy VI. Należą do gleb najsłabszych wytworzonych z piasków luźnych lub słabo gliniastych. Są ubogie w składniki pokarmowe. Wymagają odpowiedniego nawożenia. Na tych glebach uprawia się wyłącznie żyto i łubin gorzki.

Kompleks zbożowo-pastewny mocny (8) - obejmuje 1,7% pow. gruntów ornych. Są to gleby okresowo nadmiernie uwilgotnione. Ich podmokłość powodowana jest przy płaskiej rzeźbie terenu występowaniem w dolnej części profilu warstw słabo przepuszczalnych lub położeniem w obniżeniu terenu. Uregulowanie stosunków wodnych jest dość trudne. Występujące nadmierne uwilgotnienie okresowo likwiduje się poprzez stosowanie drenażu, to jednak pogłębia okresowe susze. Na glebach tych kompleksów opłacalna jest uprawa roślin pastewnych.

Kompleks zbożowo-pastewny słaby (9) - obejmuje 2,0% powierzchni gruntów ornych województwa. Są to gleby zaliczane do klas bonitacyjnych od IVb do VI. Są to gleby wytworzone z piasków luźnych i słabo gliniastych. Występowanie ich związane jest głównie z dolinami rzecznyymi i większymi powierzchniami piaskowymi o słabym odpływie. Uwilgotnienie tych gleb sprzyja uprawie niektórych roślin pastewnych.

b) Trwałe użytki zielone:

Kompleks średni (2z) - obejmuje 49,5% użytków zielonych. W skład jego wchodzi następujące siedliska: łąkowe, łąkowe oraz pobagiennie. Gleby występujące w tym kompleksie charakteryzują się mniejszą żyznością oraz wadliwymi stosunkami powietrzno-wodnymi. Użytki zielone kompleksu 2z stanowią potencjalne rezerwy produkcji pasz w województwie.

Kompleks słaby i bardzo słaby (3z) - obejmuje 50,5% użytków zielonych. W skład jego wchodzi następujące siedliska: łąkowe, łąkowe, bielawy. Użytki zielone kompleksu 3z są na ogół stale za suche lub stale podmokłe. Plony na tych użytkach są niskie i złej jakości.

Tabela 29: Kompleksy rolniczej przydatności gleb na terenie gminy Gielniów

Kompleksy rolniczej przydatności gruntów ornych	Pow. gr. w [ha]	Rozmieszczenie ważniejszych kompleksów gruntów ornych (według sołectw)
GRUNTY ORNE		
4. żytni bardzo dobry	89	Jastrząb
5. żytni dobry	310	Bieliny, Zielonka, Goździków, Jastrząb, Rozwady, Gałki, Stoczki
6. żytni słaby	1550	Gielniów, Kotfin, Zygmuntów
7. żytni bardzo słaby	761	Gielniów, Brzezinki
8. zbożowo-pastewny mocny	236	Goździków, Rozwady, Stoczki
9. zbożowo pastewny słaby	374	
TRWAŁE UŻYTKI ZIELONE		
2z – użytki zielone średnie	209	Goździków,
3z – użytki zielone słabe i b. słabe	589	Kotfin, Rozwady, Brzezinki, Gałki, Zygmuntów, Stoczki, Goździków

Reasumując: obszar gminy cechuje się słabymi glebami, o współczynniku bonitacji 0,75 przy średnim dla byłego woj. radomskiego 0,90. Przydatność rolnicza gleb jest bardzo różna. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych użytków rolnych kształtuje się następująco:

- gruntów ornych: klasa III – 20%, klasa IV – 23%, klasa V – 35%, klasa VI – 20%, klasa VIz – 2%;
- użytki zielone – klasa III – 1%, klasa IV – 26%, klasa V – 49%, klasa VI – 17%, klasa VIz – 7%.

Większość gleb wykazuje niską jakość bonitacyjną 80% zalicza się do klas od IV do VI. Pod względem przydatności rolniczej przeważają gleby kompleksu 6 – żytniego słabego i 7 – żytniego bardzo słabego.

1.3 Agroklimat

Gmina podlega pod łódzką dzielnicę rolniczo – klimatyczną. Średnia roczna temperatura powietrza dla omawianego terenu wynosi 7,0°C. Średnia roczna suma opadów waha się w granicach (600 – 650 mm). Na tle województwa region ten ma mało korzystne warunki klimatyczne dla rolnictwa.

1.4 Warunki wodne gminy

Gmina Gielniów leży w obrębie rzeki Pilicy. Większość rzek przez nią przepływających (Gielniowianka, Brzuśnia, Ciek od Zielonki) zachowało swój naturalny charakter, przez co teren wokół nich stanowi malowniczy element krajobrazu.

Na terenie gminy pod wodami stojącymi, płynącymi i rowami melioracyjnymi znajduje się 32 ha.

Wody podziemne występujące w obrębie gminy w utworach kredowych i czwartorzędowych są eksploatowane przez wszystkie studnie głębinowe i część studni kopanych z tego terenu. Wody czwartorzędowe zalegają w piaskach, żwirach wodnolodowcowych i rzecznych, zaś wody podziemne występujące w utworach kredowych są typu szczelinowego.

1.5 Rzeźba terenu

Gmina Gielniów leży na pograniczu Równiny Radomskiej i Wzgórz Koneckich. Obszar jej lekko wznosi się ku kierunkowi południowo – wschodnim. Jego rzeźba to formy ukształtowane w wyniku działań takich czynników jak akumulacja lodowcowa i eoliczna, denudacja, erozja rzeczna.

Południowo – zachodnia część to wysoczyzna pleistocenska, której rzeźba ma łagodne formy. Występują tu niewielkie garby i poziomy denudacyjne. Formami urozmaicającymi rzeźbę są pagórki i tarasy.

Na obszarze Garbu Gielniowskiego nachylenia podłoża budującego dochodzą nawet do 10%. Ponadto na całym obszarze występują formy związane z działalnością rzeczna. Obszar gminy kształtują utwory jurajskie. Warstwy te są lekko sfałdowane.

1.6 Ochrona prawna gruntów użytkowanych rolniczo

Ochrona prawna (ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych) gruntów użytkowanych rolniczo w zakresie zmiany przeznaczenia gruntów na cele inne niż produkcja rolna obejmuje w szczególności ogólną zasadę przeznaczania na takie cele w pierwszym rzędzie nieużytków lub gruntów najniższych klas bonitacyjnych, a gruntów wyższych klas dopiero wtedy gdy nie jest możliwe inne rozwiązanie, przy czym istnieją następujące obostrzenia proceduralne:

- a) dla gruntów rolnych stanowiących zwarte kompleksy powyżej 0,5 ha klas gleb I-III** (w obszarze gminy Gielniów grunty rolne klasy II - III stanowią ha – 20,0 % u. r.) – zmiana przeznaczenia na cele inne niż produkcja rolna wymaga uzyskania (w trybie sporządzenia planu miejscowego) **zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,**
- b) dla gruntów rolnych stanowiących zwarte kompleksy powyżej 1,0 ha gleb klasy IV** (w obszarze gminy grunty rolne klasy IV stanowią ha – 23,0 % u. r.) – zmiana przeznaczenia na cele inne niż produkcja rolna wymaga uzyskania (w trybie sporządzenia planu miejscowego) **zgody Wojewody,**
- c) dla gruntów rolnych wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego** (gleby torfowe i murszowe) (w obszarze gminy grunty rolne klasy V i VI stanowią ha – 57,0 % u. r.) –

zmiana przeznaczenia na cele budowy zbiorników wodnych, eksploatacji złóż kopalin, budowy dróg publicznych lub linii kolejowych wymaga uzyskania (w trybie sporządzenia planu miejscowego) **zgody Wojewody**.

2. Melioracje i retencja wód

2.1 Retencja naturalna

2.1.1 Stosunki wodne w gminie

Stosunki wodne uzależnione są od składu mechanicznego i budowy profilu gleb oraz położenia w rzeźbie terenu. Na obszarze gminy są one dość zróżnicowane. Ok. 15,3% gleb wykazuje optymalne uwilgotnienie, 27,5% nadmiar wody, a 57,3% jej niedobór. Na rozwój rolnictwa wpływa regulacja stosunków wodnych. Nadmierny niedobór wody czy też nadmierne uwilgotnienie wywiera ujemny wpływ na glebę i utrudnia jej prawidłowe zagospodarowanie.

Gmina Gielniów leży w obrębie zlewni rzeki Pilicy. Na terenie gminy występują cenne ciągi ekologiczne wzdłuż dolin rzecznych i dolinek denudacyjnych są one wykorzystywane do przewietrzania terenu.

Dla zachowania równowagi w środowisku należy prowadzić planowane prace w zakresie gospodarki wodno - melioracyjnej zgodnie z zasadą ekorozwoju. W związku z tym należy szczególnie zwrócić uwagę na aspekt środowiskowy przy wykonaniu zadań melioracyjnych niezbędnych dla rolnictwa.

2.1.2 Własności retencyjne lasów

Gmina charakteryzuje się dużą lesistością, ok. 40,9% ogólnej powierzchni stanowią lasy. Obszar ten jest przecięty licznymi strumykami, ze źródłami i porośnięty w znacznym stopniu lasami krainy Gór Świętokrzyskich. Prawie połowa obszaru gminy znajduje się w zasięgu krajobrazu chronionego o nazwie "Lasy Przysusko - Szydłowieckie". Lasy występują tu na najwyższych partiach wzgórz i garbów.

Tereny zalesione pełnią różnorodne funkcje:

- oddziałują na bilans wodny;
- przeciwdziałają stepowieniu gruntów;
- ograniczają erodowanie gleb;
- oczyszczają wody, gleby i powietrze z substancji chemicznych.

2.1.3 Warunki wodne gleb

Ogólnie obszar gminy charakteryzuje się średnio korzystnymi warunkami wodnymi dla celów produkcji rolnej. Optymalne warunki wodne występują na terenie 15,3% ogólnej powierzchni użytków rolnych, pozostała część charakteryzuje się zachwianymi stosunkami wodnymi. Okresowe nadmierne uwilgotnienie gleb występuje na 19,2% użytków rolnych, a niedobór na 30,7%. Częste długotrwałe, bądź stałe zachwiane warunki wodne gleb występują na obszarze 34,8% powierzchni użytków rolnych.

2.2 Melioracje

2.2.1 Mała retencja

Na terenie gminy Gielniów funkcjonuje 5 zbiorników retencyjnych o łącznej powierzchni lustra wody 67,38 ha i pojemności 521,00 tys. m³. Na ogólną liczbę 5 zbiorników 3 ma dobry stan techniczny pozostałe dwa wymagają modernizacji.

Szczegółowy wykaz zbiorników małej retencji przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 30: Szczegółowy wykaz istniejących zbiorników małej retencji

Lp	Nr zlewniowy	Miejscowość	Pow. ha	Poj. tys. m ³	Zlewnia	Przeznaczenie	Okres wyk.	Stan techn.
1.	Pi 22	Rozwady Bród	59,00	450,00	Ciek bez nazwy	- hodowla ryb, - gospodarcze - retencja		średni
2.	Pi 23	Kotfin	5,00	40,00	Ciek bez nazwy	- hodowla ryb, - gospodarcze - retencja	1981 - 1982	średni
3.	Pi 24	Rożek	0,78	8,00	Brzuśnia	- przeciwpożar. - retencja pię- trz. - młyńskie		dobry
4.	Pi 25	Wywóz	1,10	10,00	Gielniowianka	- przeciwpo- żar., - gospodarcze - retencja	1990	dobry
5.	Pi 29	Jastrząb	1,50	13,00	Ciek od Zielonki	- hodowla ryb, - gospodarcze - retencja	1986	dobry
Razem			67,38	521,00				

Zbiorniki retencyjne pozwalają na tworzenie dyspozycyjnych zasobów wody i powinny umożliwić zagospodarowanie ok. 10 – 12% wód odpływających ciekami (wsk. sąsiednich krajów europejskich). W byłym woj. radomskim zbiorniki retencyjne umożliwiały zagospodarowanie zaledwie 0,5% wód magazynowych.

Gmina Gielniów ma charakter rolniczy dlatego bardzo ważnym problemem jest stworzenie jej warunków do właściwej produkcji.

Retencja pozwala na przetrzymywanie wody z okresów jej nadmiaru, kiedy grozi on powodzią i innymi ujemnymi skutkami oraz wykorzystywaniem jej w okresach deficytowych.

Zbiorniki retencyjne znajdujące się na terenie gminy pełnią funkcję zaopatrzenia w wodę, służą do hodowli ryb, jako wodopoje dla zwierząt, są wykorzystywane do nawadniania terenów rolnych oraz pełnią rolę rekreacyjną. Należy dążyć do zwiększania retencji wodnej poprzez podejmowanie różnego rodzaju działań technicznych jak: odbudowę stawów, oczek wodnych, piętrzeń na ciekach i kanałach, budowę małych zbiorników wodnych.

Do roku 2000 planuje się budowę zbiornika wodnego w miejscowości Brzezinki o powierzchni 0,57 ha i pojemności 6,0 tys. m³. Po 2000 roku planuje się budowę 3 zbiorników wodnych. W miejscowości Drynia i Jastrząb planowana jest budowa stawów rybnych o łącznej powierzchni 5,28 ha i poj. 52,80 tys. m³, a także budowa zbiornika dla celów rekreacyjnych o pow. 20,0 ha i poj. 200,0 tys. m³. W ramach realizacji ujętych w „Programie małej retencji” planowany jest przyrost powierzchni lustra wody o 25,85 ha i pojemności o 258,80 tys. m³.

2.2.2 Melioracje

Na terenie gminy Gielniów obszar zmeliorowanych użytków ogółem wynosi 19,0 ha. Są to zmeliorowane użytki zielone w obrębie miejscowości Jastrząb wykonane w ramach likwidacji szkód górniczych. Wskaźnik zaspokojenia potrzeb w zakresie melioracji wynosi 1,0%, przy czym w zakresie gruntów ornych wynosi 0%, użytków zielonych 4,0%. Według danych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych Inspektorat w Przysusze potrzeby melioracyjne w poszczególnych sołectwach przedstawiają się następująco:

- Gielniów – 36,0 ha,
- Mechlin – 15,0 ha,
- Goździków – 35,0 ha,
- Zygmuntów – 28,0 ha,
- Stoczki – 16,0 ha,
- Marysin – 22,0 ha,

- Kotfin – 90,0 ha,
- Brzezinki – 7,0 ha,
- Gałki – 1,0 ha,
- Huta – 2,0 ha,
- Antoniów – 1,0 ha,
- Jastrząb – 50,0 ha
- Razem – 303,0 ha.

Szczegółowy wykaz danych obrazujących wskaźnik zaspokojenia potrzeb w zakresie melioracji gminy Gielniów obrazuje poniższa tabela:

Tabela nr 31: Wskaźnik zaspokojenia potrzeb w zakresie melioracji gminy Gielniów wg stanu na dzień 31.12.1997 r.

Gmina	Powierzchnia użytków rolnych w gminie		Urządzenia melioracji szczegółowych							Urządzenia melioracji podstawowych			
	ogółem [ha]	wymagana melioracja [ha]	Grunty orne ogółem			Użytki zielone odw. row. + drenow.			Długość rowów [km]	Regulacja rzek			
			wymagana melioracja [ha]	zmeliorowane [ha]	zaspokojenie [%]	wymagana melioracja [ha]	zmeliorowane [ha]	zaspokojenie [%]		ogółem rzeki [km]	wymagana regulacja [km]	uregulowane [km]	zaspokojenie [%]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	14	15
Gielniów	4 263	1 396	955	-	-	-	441	19	4	1,32	36,64	5,00	1,32

Źródło: WZMiUW w Warszawie O/w Radomiu Inspektorat w Przysusze

3. Gospodarka rolna

3.1 Zatrudnienie w rolnictwie

W gminie Gielniów zamieszkuje ogółem 5227 osób (stan na 31.12.1998r). W wieku produkcyjnym pozostaje ogółem 2837 osób. Biorąc pod uwagę wyniki spisu rolnego szacuje się, iż pełnozatrudnionych w indywidualnych gospodarstwach jest 1792 osoby, w tym mężczyzn 875, a kobiet 917, co daje wskaźnik 42,9 osoby na 100 ha użytków rolnych.

3.2 Struktura agrarna

Gospodarstwa indywidualne w gminie Gielniów podobnie jak w całym województwie są dominującą formą własności ziemi.

Tabela nr 32: Struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych

Grupy obszarowe	Gmina Gielniów				
	Liczba gospod.	Liczba gospod.	%	Pow. zajęta w ha	%
1-2	304		28,5	432	11,9
2-3	252		23,6	627	17,2
3-4	191		17,9	662	18,2
4-5	132		12,4	589	16,2
5-7	126		11,8	730	20,0
7-10	46		4,3	372	10,2
10-15	13		1,2	156	4,2
15-20	3		-0,3	53	1,5
20-50	1		-	23	0,6
50-100	-		-	-	-
100 i więcej	-		-	-	-
Ogółem	1068		100,0	3645	100,0

Dane: dane Urząd Statystyczny w Radomiu

- Gospodarstwa duże** o powierzchni powyżej 20 ha stanowią w gminie Gielniów ca 0,6%. Ponad 90% ich produkcji przeznaczona jest na rynek. Jest to 1 gospodarstwo gospodarujące na 23ha użytków rolnych ok. 0,6% użytków rolnych ogółem.
- Gospodarstwa średnie** o przeciętnym areale 10-20 ha stanowią 5,7%. Jest to grupa 16 gospodarstw gospodarujących na 209 ha użytków rolnych 5,0% użytków rolnych ogółem. Gospodarstwa te w większości prowadzą produkcję mieszaną, tj. uprawy zbożowe, ziemniaki i produkcję zwierzęcą.
- Gospodarstwa małe** o areale od 1 do 10 ha stanowią 93,7%. Jest to grupa 1051 gospodarstw gospodarujących na 3413 ha użytków rolnych 94,4% użytków rolnych ogółem. Gospodarstwa te uzyskują dochody z różnych źródeł.

Duża ilość drobnych gospodarstw rolnych na terenie gminy ca 94,0% nie sprzyja produkcji rolnej. Gospodarstwa te przy tradycyjnej produkcji rolnej nie są w stanie uzyskać dochodów zapewniających byt rodzinie bez zasilania budżetu ze środków spoza rolnictwa.

Tabela nr 33: Zmiany w użytkowaniu ziemi na obszarze gminy Gielniów w latach 1990-1998

Wyszczególnienie	1990		1998	
	ha	%	ha	%
Obszar użytków rolnych w ha	4185	100,0	4181	100,0
w tym:				
- grunty orna	3176	75,9	3171	75,8
- sady	156	3,7	154	3,7
- łąki	478	11,4	484	11,6
- pastwiska	375	9,0	372	8,9

Źródło: Urząd Statystyczny w Radomiu

Na przestrzeni lat 1990 – 1997 widoczny jest wzrost areału łąk, natomiast niewielki spadek gruntów ornych i pastwisk.

4. Ocena warunków gminy do produkcji rolniczej

Podstawową funkcją gminy Gielniów jest rolnictwo, które zatrudnia ponad 60% ludności zawodowo-czynnej. W celu dokonania oceny warunków gminy do produkcji rolniczej, posłużono się wskaźnikami charakteryzującymi: warunki przyrodnicze, strukturę obszarową, kierunki rolniczego użytkowania ziemi, wydajność głównych roślin, natężenie i ukierunkowanie hodowli.

- a) **pod względem przydatności środowiska przyrodniczego** gmina na tle innych gmin charakteryzuje się niskimi wskaźnikami:
 - *oceny bonitacji gleb* – 0,75 (przy średnim dla byłego woj. radomskiego 0,89),
 - *warunków wodnych gleb* – 4,4 pkt. (w skali 10 – punktowej),
 - *jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej* – 50,2 pkt. (przy średnim dla byłego woj. radomskiego 62,8 pkt.);
- b) **pod względem struktury obszarowej** – gminę cechuje bardzo duże rozdrobnienie gospodarstw ponad 60% powierzchni gospodarstw indywidualnych zajmują gospodarstwa małe do 5 ha, stanowią one 82% gospodarstw indywidualnych;
- c) **pod względem areału użytków rolnych i zasiewów** – w strukturze użytków rolnych największą część zajmują grunty rolne ok. 70,0% oraz łąki i pastwiska ponad 25,0%, niski udział stanowią sad – 4,6%, ma to ścisły związek z niekorzystnymi warunkami środowiska, a zwłaszcza stosunkami wodnymi gleb. W strukturze zasiewów dominują zboża (65%) oraz ziemniaki (18,6%). Gmina należy do przodujących w uprawie żyta;
- d) **pod względem liczebności i ukierunkowania hodowli** – gmina należy do przodujących w hodowli zwierząt gospodarskich, głównie bydła, ma to widoczny związek z udziałem łąk i pastwisk w strukturze użytków rolnych. Średnio na 100 ha użytków rolnych przypada ponad 39 szt. bydła, w byłym woj. radomskim ok. 33 szt/100ha);
- e) **pod względem zaspokojenia potrzeb melioracyjnych** – wskaźnik zaspokojenia melioracji jest bardzo niski wynosi zaledwie 1%.

Reasumując: Gmina Gielniów należy do obszarów „problemowych” pod względem warunków do produkcji rolnej wyodrębnionych na podstawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W skali gminy mocnymi stronami rolnictwa jest hodowla zwierząt gospodarskich, głównie bydła, słabymi natomiast niekorzystne warunki przyrodnicze powodujące niską intensywność wykorzystania ziemi i niskie plony. Także duże rozdrobnienie gospodarstw jest barierą pożądanego wzrostu wydajności rolnictwa. W celu poprawy warunków wodnych gleb powinno się przeprowadzać prace melioracyjne uwzględniając przy tym aspekt środowiskowy gminy.

Wartości środowiska kulturowego

1. Osadnictwo⁴

Badania archeologiczne przeprowadzone dotychczas na obszarze gminy Gielniów dokumentują rozwój osadnictwa na tym terenie od epoki kamienia. Znaczny rozwój osadnictwa wystąpił tu w okresie wczesnego średniowiecza. Zwłaszcza okolice brodu, którym rz. Wiązownicę przekraczał szlak z Wielkopolski na Ruś stanowiły teren intensywnego rozwoju osadnictwa. Z tego czasu (XI? W.) pochodzi grodzisko w Goździkowie zlokalizowane w strategicznym miejscu na wzgórzu przy wyżej wspomnianym brodzie. Źródła pisane potwierdzają stwierdzone dzięki wykopaliskom datowanym na okres późnego średniowiecza początki niektórych istniejących do dziś wsi (np. Jastrząb). Lokację miasta Gielniowa w drugiej ćwierci XV w. potwierdza dokument z 1455 r. przez króla Kazimierza Jagiellończyka nadający miastu przywilej trzech jarmarków dorocznych oraz targu tygodniowego. W XV i XVI w. miasteczko miało charakter rolniczy i było słabo rozwinięte pod względem zabudowy. Zlokalizowany był tu pierwszy drewniany kościół parafialny, a przy nim budynki plebańskie, wikarówka i szkoła parafialna.

Większość wsi w gminie Gielniów posiada charakter ulicówek lub pochodnych. Wy różniającymi się układami osadniczymi są wsie Gielniów z zachowanym układem urbanistycznym dawnego miasta (wydłużony plac centralny zabudowany budynkami o wys. 1 kondygnacji w układzie kalenicowym, usytuowanymi w pierzejach; kościół parafialny w zachodnim krańcu placu), a także wieś Goździków z zachowaną dawną substancją budowanych na wąskich działkach powtarzalnych budynków mieszkalnych i zagrodowych o wys. 1 kondygnacji w układzie szczytowym.

2. Obiekty podlegające ochronie prawnej⁵

W gminie Gielniów zlokalizowane są następujące obiekty wpisane do rejestru WKZ:

- Kościół p.w. śś. Szymona i Judy Tadeusza w Bielinach, dec. nr 28/A/80 z dn. 25.04.80 r., Obiekt drewniany z 1780 r.; właściciel: Parafia Rzymskokatolicka w Bielinach.
- Kościół parafialny p.w. bł. Ładysława z kaplicą w Gielniowie, dec. nr 62/A/81 z dn. 5.03.81 r., obiekt murowany, wzniesiony ok. 1861 r.;
- Grodzisko wczesnośredniowieczne w Goździkowie, dec. nr

3. Archeologia

Gmina Gielniów nie jest w pełni rozpoznana archeologicznie. Nie rozpoznane są tereny w środkowej części gminy stanowiącej około 25% jej powierzchni.

4.1 Spis stanowisk archeologicznych

Sołectwo Galki:

- (1) wieś – okres nowożytny

Sołectwo Goździków:

- (2) grodzisko – wczesne średniowiecze – późne średniowiecze (XI-XV w.)
- (3) ślad osadnictwa – epoka kamienia
- (4) osada przygodna – wczesne średniowiecze

Sołectwo Jastrząb:

⁴ Źródła: Feliks Kiryk, „Urbanizacja Małopolski. Województwo sandomierskie XIII-XVI wiek”, Kielce 1994, „Statystyczna charakterystyka miejscowości”, WUS w Radomiu, Sprawozdania z archeologicznych badań powierzchniowych AZP, WOSOWM O. Ter. w Radomiu.

⁵ Dane na podstawie informacji PWSOZ województwa radomskiego.

- (5) ślad osadnictwa – kultura amfor kulistych (neolit)
- (6) ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze(?), okres nowożytny
- (7) ślad osadnictwa – epoka kamienia, wczesne średniowiecze, okres nowożytny
- (8) ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze, okres nowożytny
- (9) ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze, późne średniowiecze
- Solectwo Kotfin:**
- (10) ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
- (11) ślad osadnictwa – późne średniowiecze, okres nowożytny
- (12) osada – kultura łużycka
- (13) osada
- (14) osada(?) – neolit, kultura łużycka
- Solectwo Soltysy:**
- (15) ślad osadnictwa – późne średniowiecze, okres nowożytny
- Solectwo Stoczki:**
- (16) osada – wczesne średniowiecze – okres nowożytny
- Solectwo Zygmuntów:**
- (17) ślad osadnictwa – wczesne średniowiecze
- (18) osada – wczesne średniowiecze, okres nowożytny
- (19) osada – kultura trzciniecka, wczesne średniowiecze
- Solectwo Rozwady-Drynia:**
- (20) ślad osadnictwa – epoka brązu, okres nowożytny
- (21) ślad osadnictwa – mezolit(?), kultura łużycka, późne średniowiecze – okres nowożytny
- (22) ślad osadnictwa – neolit(?), wczesne średniowiecze(?)
- (23) ślad osadnictwa, osada – epoka brązu, okres nowożytny
- (24) ślad osadnictwa – epoka kamienia – epoka żelaza, kultura łużycka (?), okres nowożytny
- (25) piec (hutniczy?) – okres nowożytny
- (26) ślad osadnictwa – okres nowożytny

Stanowiska te są zagrożone postępującą dewastacją i wymagają szczegółowej inwentaryzacji oraz ratowniczych badań wykopaliskowych. Podjęcia natychmiastowych prac ratowniczych wymagają stanowiska w Goździkowie (2) i Zygmuntowie (19).

V ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Zasoby środowiska

1. Elementy abiotyczne

1.1 Rzeźba terenu

Północna część gminy Gielniów położona jest w obrębie Równiny Radomskiej zbudowanej z czwartorzędowych osadów rzecznych, wodnolodowcowych i lodowcowych pokrywających utwory jurajskie.

W morfologii wyróżnia się doliny rzeczne Brzuźni, Litówki i Wiązownicy wcięte na głębokości kilku metrów w pokrywę osadów czwartorzędowych, taras wyższy rzeki Drzewiczki urozmaicony niewielkimi formami wydmowymi oraz denudacyjną wysoczyzną lodowcową.

Środkowa i południowa część gminy znajduje się w obrębie Garbu Gielniowskiego zbudowanego z piaskowców liasowych tworzących wychodnie w obrębie stref wierzchołkowych rozległych wzniesień, na zboczach których zalegają osady czwartorzędowe niewielkiej miąższości. W obniżeniach znajdują się niewielkie doliny rzeczne Brzuźni, Gielniowianki i innych małych cieków.

Gmina znajduje się w obrębie zlewni Drzewiczki, do której wchodzi jej prawobrzeżne dopływy Brzuźni i Wiązownica. Przez teren gminy przebiega dział wodny oddzielający zlewnie Brzuźni i Wiązownicy. Na terenie gminy znajdują się obszary źródliskowe tych rzek i ich dopływów.

1.2 Budowa geologiczna

Gmina położona jest w zachodniej części obrzeżenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich zbudowanego z utworów triasu i jury.

Jura dolna

Osady jury dolnej reprezentowane są przez utwory serii gromadzickiej wykształcone w postaci piaskowców drobnoziarnistych białych z florą, występujące w południowej części gminy w rejonie miejscowości Kotfin - Sołtysy, utwory serii rudonośnej wykształcone w postaci piaskowców, zlepieńców, iłów i łupków ogniotrwałych z wkładkami rud żelaza występujące w rejonie miejscowości Rozwady oraz utwory serii ostrowieckiej, wykształcone w postaci piaskowców drobnoziarnistych białych z florą, występujące na pozostałym obszarze gminy.

Osady jury dolnej tworzą rozległe wychodnie w centralnej i południowej części gminy.

Czwartorzęd

Osady czwartorzędu zalegające nieciągłą pokrywą o miąższości do 19 m reprezentowane są przez:

- gliny zwałowe, wykształcone w postaci glin piaszczystych brązowych z domieszką frakcji żwirowej i kamienistej,
- piaski i pospółki i żwiry moren czołowych i ozów,
- piaski wodnolodowcowe
- piaski tarasów rzecznych wyższych

Do czwartorzędu nierozdzielonego zaliczono piaski eoliczne budujące niewielkie wydmy na tarasie wyższym Drzewiczki oraz na południowym krańcu gminy. Akumulację holoceniową reprezentują piaski i mady rzeczne budujące tarasy zalewowe Brzuźni, Gielniowianki, Litówki, Wiązownicy i innych mniejszych cieków.

W rejonie Zygmuntowa i Goździkowa występują niewielkie płyty torfów.

1.2.1 Tektonika

Według podziału Polski na jednostki tektoniczne w epoce alpejskiej gmina położona jest w zachodniej części obrzeżenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich zbudowanego z utworów triasu i jury w obrębie megaantykliny Gielniowa o skomplikowanej budowie tektonicznej.

Na terenie gminy wyróżnia się antyklinę Mroczkowa i nieckę Gielniowa oddzielone dyslokacją wierzbnicko-chlewiską. Struktury te są pocięte licznymi uskokami transwersalnymi.

1.3 Gleby

Gmina Gielniów zajmuje 58 miejsce wśród 63 jednostek subregionu radomskiego w wartości wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Na obszarze gminy praktycznie nie występują gleby klasy III (182 ha). Gleby klasy IV stanowią około 38 % (1629 ha) gruntów rolnych. 56 % użytków rolnych (2398 ha) to klasy V i VI. W dolinach rzek głównie Brzuśni, Gielniowianki i Wiązownicy występują gleby pochodzenia organicznego.

Na ogólną powierzchnię gminy 7917 ha użytki rolne zajmują 4237 (54 %).

1.4 Charakterystyka złóż kopalin

1.4.1 Surowce ilaste

Na opracowywanym terenie występują ility i łupki ilaste liasowe tworzące liczne prze-warstwienia wśród piaskowców oraz gliny zwałowe. ility i łupki ilaste udokumentowane na złożach „Rozwady - Mroczków” i „Zawada”.

Na terenie gminy znajduje się wschodni fragment złoża „Rozwady - Mroczków”.

Poniżej zamieszcza się podstawowe parametry górnictwo-geologiczne i technologiczne w/w złoża:

- powierzchnia złoża - 66,1 ha
- miąższość złoża - 2,6 ha
- głębokość zalegania złoża - do 50 m

ility i ility łupki liasowe ze złoża „Rozwady - Mroczków” nadają się do produkcji wyrobów ogniotrwałych oraz ceramicznych. Złoże było eksploatowane w Kopalni „Rozwady”. Zasoby według stanu na 31.12.1986 r. wynosiły w kat. A,B,C₁ - 2502 tys. t. i w kat. C₂ - 716 tys. t.

Na terenie gminy znajduje się jedynie niewielki fragment złoża iłów kamionkowych i porcelitowych do produkcji płytek ściennych „Zawada” udokumentowane w kategorii B i C₁. Zasoby wynoszą 2063 tys. t.

ility są surowcem niepełnym do produkcji płytek kamionkowych szkliwionych. Należy do nich dodawać 50 % kaolinu ze złoża „Maria III” ze względu na niedostateczną białość. Złoże nie jest eksploatowane.

Gliny zwałowe występują w postaci rozległych płatów są jedynie sporadycznie wykorzystywane do celów glinobitnych.

1.4.2 Piaskowce

Na opracowywanym obszarze występują na znacznych obszarach piaskowce drobnoziarniste, szaro-białe, szaro-żółte. Wykorzystywane są przez miejscową ludność jako kamień łamany w budownictwie w licznych małych kamieniołomach.

1.4.3 Pospólki i żwiry

Pospólki i żwiry występują w postaci niewielkich płatów budujących moreny czołowe i ozy.

W rejonie Zygmuntowa udokumentowano złoża piasków i pospółek „Zygmuntów”. Z surowca z w/w złoża po uszlachetnieniu przez płukanie i odpowiedni dobór frakcji można otrzymać pospółki marki 250 i 170 nadające się do produkcji wyrobów betonowych. Występujący na złożu piasek może być częściowo wykorzystany do produkcji zapraw budowlanych i w drogownictwie. Złoże od kilkunastu lat nie jest eksploatowane. Zasoby zarejestrowane według stanu na 31.12.1986 r. wynoszą 913 tys. t.

W rejonie Gielniowa rozpoznano złoża kruszywa naturalnego o zasobach szacunkowych 45 tys. m³. Złoże budują żwiry z przewarstwieniami piasków średnio i gruboziarnistych. W złożu występują pospółki klasy 110 nadające się do produkcji wyrobów betonowych. Złoże nie jest eksploatowane.

1.4.4 Piaski

Piaski drobno i średnioziarniste miejscami z domieszką ziarn frakcji żwirowej występujące w obrębie tarasów rzecznych oraz w postaci pokryw na obszarach wysoczyzny polodowcowej, eksploatowane są w licznych wyrobiskach przez miejscową ludność. Znajdują zastosowanie do produkcji betonów i zapraw budowlanych.

Badania piasków ze złoża „Zygmuntów” wykazały ich przydatność do produkcji zapraw budowlanych i do drogownictwa.

W Gielniowie eksploatację piasków do produkcji mas bitumicznych prowadzi Wytwórnia Mas Bitumicznych w Gielniowie.

1.4.5 Torfy

Na terenie gminy rozpoznano dwa niewielkie złoża torfu niskiego w dolinie Wiązownicy. Poniżej zamieszcza się parametry geologiczne i jakościowe złóż torfów „Źródła - Sady” A i B”:

	A	B
• Zasoby [tys. m ³]	156	106
• Powierzchnia [ha]	10	7,5
• Zasoby bilansowe tys. [m ³]	70	53
• Zasoby pozabilansowe tys. m ³	86	53
• Średnia popielność [%]	13,4	9,3
• Średni stopień rozkładu [%]	30	30
• Średnia miąższość [m.]	1,56	1,42

Torf nadaje się na cele opałowe. Eksploatacja jest nie wskazana, gdyż doprowadziłaby do dewastacji znacznych powierzchni użytków zielonych.

1.5 Perspektywy eksploatacji surowców mineralnych

Wydobycie na skalę przemysłową glin ogniotrwałych prowadziła kopalnia podziemna „Rozwady”. Od kilku lat kopalnia jest zlikwidowana. Zniesiono też wyznaczony tam teren i obszar górniczy.

Pozostałe kopaliny takie jak piaski, pospółki, żwiry, piaskowce mogą być eksploatowane na lokalną skalę.

1.5.1 Eksploatacja surowców ilastych

Gliny zwałowe eksploatowane są w minimalnych ilościach w Kotfinie. Wykorzystywane są do celów glinobitnych. Ze względu na znikome zainteresowanie eksploatacją surowców ilastych nie wytypowano złóż do eksploatacji na lokalną skalę.

1.5.2 Eksploatacja pospółek i żwirów

Pospółki i żwiry eksploatowane są przez miejscową ludność w:

- Gielniowie;
- Jastrzębiu;
- Goździkowie.

Zainteresowanie eksploatacją pospółek i żwirów jest niewielkie ze względu na niską jakość tych surowców (zapylenie, zglinienie, nierównomierne uziarnienie). Surowce te wymagają uszlachetnienia.

Na terenie gminy znajduje się złoża piasków i pospółek „Zygmuntów” o zasobach zarejestrowanych według stanu na 1986.12.31 - 913 tys. t. Surowce z tego złoża nie nadają się do produkcji wyrobów betonowych.

Rozpoznane złoża pospółek w rejonie Gielniowa również wydaje się mało przydatne do produkcji wyrobów betonowych. Ze względu na niską jakość pospółek i żwirów nie wytypowano złóż do eksploatacji na lokalną skalę.

1.5.3 Eksploatacja piaskowców

Piaskowce eksploatowane są przez miejscową ludność w:

- Bielinach;
- Gielniowie;
- Goździkowie;
- Wywozie;
- Brzezinkach;
- Kotfinie;
- Rozwadach;
- Budach;
- Goździu;
- Kurzaczach;
- Sołysach.

Piaskowce wykorzystywane są w budownictwie jako kamień łamany.

Do eksploatacji na lokalną skalę wytypowano następujące złoża:

- **złoże nr I w Antoniowie**, zbudowane z piasków średnioziarnistych, rzecznych, eksploatowane okresowo. Zasoby wynoszą kilka tys. m³.
- **złoże nr III w Bielinach**, zbudowane z piasków drobnoziarnistych, wodnolodowcowych, eksploatowane okresowo. Zasoby wynoszą kilka tys. m³.
- **złoże nr IV w Gielniowie**, zbudowane z piasków średnioziarnistych, wodnolodowcowych, eksploatowane okresowo. Zasoby wynoszą kilkanaście tys. m³.
- **złoże nr VIII w Galkach**, zbudowane z piasków średnioziarnistych, wodnolodowcowych, eksploatowane okresowo. Zasoby wynoszą kilkanaście tys. m³.
- **złoże nr X w Kotfinie**, zbudowane z piasków drobno i średnioziarnistych, wodnolodowcowych, eksploatowane okresowo. Zasoby wynoszą kilkanaście tys. m³.

1.6 Wody powierzchniowe

Teren gminy leży w obrębie zlewni rzeki Pilicy. Sieć rzeczną tworzą: Gielniowianka, Brzuśnia, Litówka, początki Wiązownicy, ciek od Zielonki oraz liczne strumyki. Północna granica gminy opiera się o rzekę Drzewiczkę.

Na terenie gminy Gielniów istnieje obecnie 5 zbiorników wodnych o łącznej powierzchni 67,38 ha i pojemności 521 tys. m³.

Tabela nr 34: Zbiorniki wód powierzchniowych w gminie Gielniów

Miejscowość	Powierzchnia [ha]	Pojemność [tys. m ³]	Zlewnia	Przeznaczenie	Użytkownik
Rozwady Bród	59,00 ha	450,00	ciek b.n.	hodowla ryb, retencja	Lasy państwowe
Kotfin	5,00 ha	40,00	ciek b.n.	-,-	AWR SP
Rożek	0,78 ha	8,00	Brzuśnia	p.poż., retencja	P. .Krzyżanowski
Wywóz	1,10 ha	10,00	Gielniowianka	p.poż., retencja	UG Gielniów
Jastrząb	1,50 ha	13,00	ciek od Zielonki	hodowla ryb, retencja	P.Kaczorek
Razem	67,38 ha	521,00			

Gros wód powierzchniowych gminy zbiera rzeka Brzuśnia opływająca teren gminy od południa i zachodu (w części środkowo i północno-zachodniej tworzy jej granicę).

Rzeka Gielniowianka z dopływami zbiera wody z części środkowej gminy. Źródłiska tych rzek znajdują się w południowej, zalesionej części gminy, uznanej za obszar krajobrazu chronionego „Lasy przysusko-szydłowieckie”.

Lasy leżące w rejonie źródeł uznano za „lasy wodochronne”. Chronią one ponadto zasoby wód na siedliskach wilgotnych i bagiennych.

Dolinę rzeki Brzuśni - łączącej dwa obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym - Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki” i o znaczeniu krajowym Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Przysusko-Szydłowieckie” w studium zagospodarowania przestrzennego województwa radomskiego uznano za korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

W rejonie Goździkowa bierze początek rzeka Wiązownica (dwa strumienie).

W „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa radomskiego” doliny tej rzeki uznane zostały za korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym.

1.7 Wody podziemne

2.7.1 Charakterystyka zasobów

Charakterystykę wód podziemnych występujących pod powierzchnią gminy przeprowadzono głównie w oparciu o dokumentację hydrogeologiczną GZWP SZYDŁOWIEC - GOSZCZEWICE.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych SZYDŁOWIEC-GOSZCZEWICE zalega pod wschodnią częścią gminy, w rejonie wsi Marysin, Goździków, Zygmuntów, Stoczki, Wygoda. Wodonoścem zbiornika 413 SZYDŁOWIEC są osady jury dolnej i jury środkowej. Skomplikowana budowa geologiczna, duża ilość poziomów wodonośnych sprawiają, że warunki hydrogeologiczne tego zbiornika są różnorodne i złożone. Duża zmienność litologiczna w powiązaniu z tektoniką powodują swoisty układ stosunków hydrogeologicznych i krążenia wód. Niemal cała sieć rzeczna na rozpatrywanym obszarze podporządkowana jest lokalnej tektonice. Ogólnie biorąc, poziomy wodonośne są podporządkowane poszczególnym piętrami stratygraficznym. Odrębność poziomów zaznacza się głównie w wykształceniu litologicznym, rozprzestrzenianiu wodonośnych utworów i znaczeniu użytkowym.

Praktycznie wszystkie ogniwa stratygraficzne posiadają poziomy wodonośne, jednak znaczenie użytkowe tych poziomów jest bardzo różne.

Wodonośność jury dolnej, uwarunkowana jest udziałem utworów piaskowcowych w poszczególnych dziewięciu cyklach sedymentacyjnych. Wody w utworach jury dolnej o charakterze porowo-szczelinowym związane są z kompleksem osadów piaskowcowo-ilastych o miąższości łącznej ok. 1000 m. Zwierciadło wody na ogół ma charakter ciśnieniowy, a warstwę napinającą stanowią utwory ilasto-mułowcowe. Zasilanie poziomu następuje na drodze infiltracji opadów bezpośrednio na wychodniach serii dobrze przepuszczalnych lub pośrednio poprzez utwory czwartorzędu. Istnieje również możliwość zasilania bocznego, wzdłuż linii dyslokacyjnych, głównie z piaskowca pstrego.

Według dotychczasowego rozpoznania, najlepszymi warunkami hydrogeologicznymi, odznaczają się serie o dużej zawartości osadów piaskowcowych (serie: drzewicka, borucicka, gielniowska, gromadzicka i ostrowiecka).

Kierując się litologią i uzyskiwanymi wynikami, można podzielić lias na trzy zasadnicze grupy:

- utwory o wysokiej wodonośności (udział piaskowców ok. 45 % serie: drzewicka, gielniowska, ostrowiecka i skłobska);
- utwory o średniej wodonośności (udział piaskowców ok. 35 % serie: borucicka, ciechońska i koszorowska);
- utwory o niskiej wodonośności (udział piaskowców ok. 23 % serie: rudonośna i zagajska)

Skomplikowana budowa geologiczna sprawia, że również w tej ostatniej serii mogą wystąpić dobre warunki zawodnienia.

Przepływ wód podziemnych, następuje w kierunku północno-wschodnim. Wody liasu drenowane są przez cieki powierzchniowe wcięte w podłoże mezozoiczne. Główną bazą drenażową dla tych wód jest rzeka Radomka.

Wody w utworach jury środkowej mają charakter porowo-szczelinowy. Są to wody o zwierciadle napiętym. Utworami wodonośnymi są głównie piaskowce. Warstwę napinającą stanowią zalegające w stropie ility i mułowce lub nieprzepuszczalne utwory czwartorzędowe.

Zasilanie poziome wodonośnego ma miejsce na drodze infiltracji opadów atmosferycznych bezpośrednio na wychodniach lub poprzez przepuszczalny czwartorzęd. Dzięki systemowi spękań tektonicznych, poziom ten zasilany jest z poziomu jury dolnej. W dużym stopniu ma miejsce zasilanie wodami z wapieni malmu, szczególnie na obszarze dużego zaangażowania tektonicznego, gdzie oba te poziomy tworzą wspólny zbiornik.

Nadkładem zbiornika 413 SZYDŁOWIEC są utwory czwartorzędu. Miąższość czwartorzędu jest zmienna lub zredukowana całkowicie na dużej części zbiornika SZYDŁOWIEC, gdzie na powierzchni ukazują się wychodnie jury dolnej i środkowej.

Ogólnie można stwierdzić, że na całym obszarze zbiornika SZYDŁOWIEC warstwa wodonośna w czwartorzędzie związana jest z utworami wypełniającymi doliny rzeczne wcięte w podłoże mezozoiczne.

2.7.2 Ochrona wód podziemnych

Na obszarze GZWP SZYDŁOWIEC i GZWP GOSZCZEWICE, wyróżniono obszary wymagające szczególnej ochrony (A i B).

Część GZWP „Szydłowiec - Goszczewice” leżąca na obszarze gminy Gielniów została zaliczona do obszaru szczególnej ochrony „A”.

Na tym obszarze proponuje się wprowadzenie zakazów, nakazów i zaleceń.

Na obszarze „A” zakazuje się:

- lokalizacji obiektów przemysłowych uciążliwych dla środowiska
- odprowadzania surowych ścieków i wysokomineralnych wód kopalnianych do gruntu
- odprowadzania ścieków i wysokozmineralizowanych wód kopalnianych do wód powierzchniowych
- rolniczego wykorzystania ścieków
- budowy nowych osiedli o zabudowie zwartej jeśli ta zabudowa powoduje ograniczenie infiltracji odpadów atmosferycznych na powierzchni większej niż 20 % osiedla
- dokumentowania nowych złóż surowców skalnych występujących poniżej zwierciadła wód podziemnych
- lokalizowania ferm przemysłowej hodowli zwierząt
- lokalizowania nowych wysypisk odpadów komunalnych i przemysłowych
- lokalizowania wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych

- lokalizowania nowych mogilników środków ochrony roślin
- lokalizowania mogilników zwierząt
- lokalizowania nowych stacji benzynowych, punktów przeładunku paliw, rurociągów do ich transportu oraz magazynów produktów ropopochodnych na terenie innych obiektów usługowo-przemysłowych
- lokalizowania magazynów chemicznych substancji toksycznych
- lokalizowania osiedli budownictwa jednorodzinne bez sieci kanalizacyjnej, mającej ujście w oczyszczalni ścieków
- budowy nowych wodociągów wiejskich i osiedlowych w mieście bez kanalizacji i oczyszczalni ścieków

Na obszarze „A” nakazuje się:

- wykonanie oceny oddziaływania na wody podziemne obiektów stwarzających potencjalne, bardzo wysokie i wysokie zagrożenie (według katalogu - tabela nr 9)
- utworzenie i prowadzenie lokalnego monitoringu wokół obiektów, które wykażą oddziaływanie szkodliwe na wody podziemne
- prowadzenie monitoringu jakości wód GZWP w ramach monitoringu krajowego (PIG) i wojewódzkiego. Nakaz ten dotyczy szczególnie monitoringu wojewódzkiego, gdyż formalne zasady oraz środki finansowe na jego funkcjonowanie nie są określone w sposób zabezpieczający stałe funkcjonowanie
- w szczególnych przypadkach (określonych indywidualnie dla niektórych obiektów) prowadzenie badań zanieczyszczenia gruntu.

Na obszarze „A” zaleca się:

- modernizację oraz rekultywację gruntów i wód w rejonie obiektów, które wykazują w „Ocenie” szkodliwe oddziaływanie na wody podziemne;
- ograniczenie rozbudowy dróg kołowych o dużym natężeniu ruchu;
- zabezpieczenie rowami opaskowymi o trwałej nawierzchni odcinka drogi;
- E-7, przechodzącej przez strefę ochronną ujęcia komunalnego w Szydłowcu na ewentualność wycieku szkodliwych substancji, w sytuacji awaryjnej;
- objęcie kanalizacją wszystkich zwodociągowanych wsi i osiedli mieszkaniowych, które dotychczas takiej kanalizacji nie mają. Sieć kanalizacyjna powinna mieć ujście w oczyszczalni ścieków;
- wytyczyć trasy przewozu środków szczególnie niebezpiecznych dla jakości wód podziemnych w formie operatu, w którym zostanie określony wykaz takich środków, warunki i trasy ich przewozu;
- ustalić zasady nawożenia i stosowania środków ochrony roślin pod kątem ochrony wód podziemnych, w zakresie dawek, terminów wysiewania, zapoznając z nimi użytkowników gruntów.

W przypadkach szczególnie uzasadnionych dla rozwoju gospodarczego gminy (regionu) są odstępstwa od listy zakazów pod warunkiem wyposażenia projektowanych inwestycji w urządzenia i rozwiązania technologiczne, które całkowicie zabezpieczą środowisko gruntów i wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

System zakazów ochrania tereny szczególnej ochrony (A i B) przed radykalną zmianą charakteru użytkowania i funkcji terenu. Akceptuje generalnie stan istniejący sprzeciwiając się prowadzeniu inwestowania o charakterze przemysłowym na dużą skalę, dopuszczając rozwój małego przemysłu. Zakazy określają również, że obszary „A” nie mogą być bazą wydobycia surowców skalnych.

Obszary szczególnej ochrony, powinny zachować przewagę charakteru rolniczego z elementami wykorzystania walorów turystyki.

2.7.3 Zaopatrzenie w wodę

Zasadniczy obszar gminy leży poza głównymi zbiornikami wód podziemnych. Występują tu wody podziemne w utworach jury dolnej i czwartorzędu.

Podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia gminy w wodę ma jurajski poziom wodonośny, charakteryzujący się znaczną wodonośnością. Poziom czwartorzędowy ma znaczenie lokalne, podrzędne ze względu na niewielką miąższość i zróżnicowanie w wykształceniu litologicznym warstw wodonośnych.

Ważnym zagadnieniem jest ochrona wód podziemnych przed wszelkimi zanieczyszczeniami. Wody podziemne przeważnie zarówno poziomu jurajskiego jak i czwartorzędowego są przeważnie zasilane bezpośrednio i nie posiadają odpowiednich warstw izolacyjnych.

a. Jurajski poziom wodonośny – kolektorem jurajskiego poziomu wodonośnego są piaskowce jury dolnej. Występują w nich wody szczelinowo-porowe o zwierciadle swobodnym i napiętym.

Warunki hydrogeologiczne w obrębie poziomu jurajskiego są mocno zróżnicowane ze względu na występowanie licznych przewarstwień ilastych oraz zaangażowanie tektoniczne poszczególnych partii masywu jurajskiego.

Wody podziemne poziomu jurajskiego ujmowane są przez wszystkie studnie wiercone oraz przez część studni kopanych.

Wydajność studni wierconych waha się od 14,9 m³/h przy depresji 67,8 m (studnia wiercona nr 1) do 29 m³/h przy depresji 0,9 m (studnia wiercona nr 4).

b. Czwartorzędowy poziom wodonośny – wody podziemne występują w osadach piaszczystych i piaszczysto-żwirowych rzecznych i wodnolodowcowych. Ujmowane są przez część studni kopanych, zlokalizowanych przeważnie w pobliżu dolin rzecznych. Wody podziemne czwartorzędowego poziomu wodonośnego mają podrzędne znaczenie w zaopatrzeniu gminy w wodę.

1.8 Klimat

Wg E.Romera - Regiony klimatyczne Polski teren gminy położony jest w typie klimatów krainy „Wielkich Dolin” - w krainie „Warszawskiej”.

1.8.1 Temperatura

Kraina ta charakteryzuje się : średnią roczną temperaturą 7,6 °, średnią temperaturą stycznia - 3,6°C, średnią temperaturą lipca 18,9°, średnia roczna amplituda temperatury wynosi 22,5°.

Okres z temperaturą średnią ponad 0°C trwa 263 dni, natomiast ze średnią temperaturą ponad 5° - 211 dni - okres wegetacyjny. Z kolei średni roczny opad kształtuje się na poziomie 540 mm, natomiast w okresie od maja do lipca 190 mm.

Jesień jest porą długą i bardzo ciepłą, gdyż jeszcze w listopadzie średnia temperatura wynosi 3,5°. Średnie miesięczne maksima temperatury są raczej wysokie w okresie od kwietnia do października z maksimum w lipcu i drugim maksimum w sierpniu.

Korzystne jest dla upraw, że jesienią nie obserwuje się wartości poniżej 0°C. Praktycznie przymrozki w ogóle nie występują od maja do września.

1.8.2 Zachmurzenie

Średnie roczne zachmurzenie wynosi 6,6 w skali 10 stopniowej, za tym mniej więcej jest takie jak i na innych terenach Polski. W ciągu roku jednak wykazuje ono zmienność, mianowicie najmniejsze zachmurzenie notuje się od lipca do października z minimum we wrześniu (5,3), z kolei najwyższe późną jesienią i na początku zimy kiedy wynosi ono 8,0.

Tak więc najlepsze warunki pod tym względem panują w okresie lata oraz jesienią z optimum we wrześniu.

1.8.3 Usłonecznienie i nasłonecznienie

Jeśli chodzi o nasłonecznienie to na rozpatrywanym terenie występują warunki przeciętne, właściwe terenom płaskim lub o małym nachyleniu zboczy - a takie dominują. W związku z tym na badanym terenie brak jest większych istotnych różnic lokalnych. Podobnie przedstawia się problem usłonecznienia w sensie różnic lokalnych.

Nateżenie promieniowania słonecznego wg M.Mackiewicza, na badanym terenie wynosi ok. 60,0 Kcal/cm²/rok co jest wielkością charakterystyczną dla tej części Polski.

1.8.4 Opady atmosferyczne

W przebiegu rocznym opad jest rozłożony nierównomiernie na poszczególne miesiące np. największe jego sumy przypadają na okres letni z maksimum w lipcu - średnio 90 mm.

Jesienią i wiosną opad kształtuje się na poziomie 40 mm miesięcznie, z tym, że na początku wiosny (III) i w listopadzie jest on nieco niższy. Zimą średni miesięczny opad - przeważnie w postaci śniegu utrzymuje się poniżej 40 mm.

W okresie wegetacyjnym (V-VII) notuje się nieco ponad 200 mm opadu w miesiącu, natomiast w okresie IV-IX ponad 360 mm co stanowi ponad 65 % sumy rocznej.

Ogólnie można stwierdzić, że rozkład opadów w ciągu roku sprzyja bardziej uprawie roślin okopowych niż zbóż.

Pokrywa śnieżna utrzymuje się w ciągu od 60 do 90 dni średnio w roku. Na ogół pokrywa śnieżna pojawia się pod koniec listopada, natomiast zanika w ostatniej dekadzie marca.

1.8.5 Wiatry

Na terenie gminy dominują w ciągu roku wiatry z kierunku zachodniego stanowiące ponad 21 % sumy wszystkich wiatrów. Częste są również wiatry z kierunku północno-zachodniego (ponad 12,5 %) oraz południowo-zachodniego (ponad 10,5 %). Do częstych należą także wiatry północne (ok. 10 %). Dominującymi wiatrami są wiatry z sektora zachodniego.

2. Zasoby środowiska biotycznego

2.1 Lasy

Lasy na terenie gminy Gielniów wg ewidencji gruntów UG za 1999 r. zajmują powierzchnię ogólną 3242 ha

z tego:

- lasy państwowe - 862 ha
- lasy wspólnot - 653 ha
- lasy prywatne - 1726 ha

Lesistość gminy wynosi 40,9 % i jest dużo wyższa od średniej lesistości subregionu radomskiego (22,4 %) i wyższa od średniej lesistości Polski wynoszącej 28 %. Terytorialnie lasy gminy należą do nadleśnictwa Przysucha - obręb Przysucha.

Rozmieszczenie lasów na terenie gminy jest nierównomiernie. Największy i zarazem najcenniejszy przyrodniczo kompleks znajduje się w południowo-wschodniej części gminy. Ponadto małe kompleksy występują:

- na północy w sołectwie Antoniów
- na granicy sołectwa Zygmuntów i Jastrząb
- wzdłuż północno-zachodniej granicy gminy w dolinie rzeki Brzuśni

W gminie przeważają lasy niepaństwowe. Lasy nadleśnictwa Przysucha rozlokowane są w środkowo-wschodniej części głównego kompleksu. Część lasów należy do wspólnoty mieszkańców gm. Drzewica („Las Drzewicki”) oraz Mroczków Duży - „Las Mroczkowski” (Lipy).

W strukturze gatunkowej dominują drzewostany sosnowe. Obok sosny występują dąb, brzoza, jodła oraz olsza. Przeważają drzewostany w wieku 41-80 lat. Drzewostany w wieku powyżej 81 lat tworzą skupisko ca 200 ha w południowym kompleksie lasów państwowych (poniżej wsi Budy).

Lasy gminy Gielniów cechują się małą przydatnością do rekreacji ze względu na wiek, dostępność i zwartość drzewostanów.

2.2 Zadrzewienia

Zadrzewienia na terenie gminy zajmują 31 ha. Występują w zasadzie na gruntach prywatnych. Zadrzewienia występują jako:

- zadrzewienia przywodne - głównie w dolinach rzek - Gielniowianki, Brzuśni, Wiązownicy
- zadrzewienia przydrożne - głównie przy drogach: nr 44 Radom - Piotrków, Grójec - Końskie, Gielniów - Bieliny, Bieliny - Jastrząb, Gielniów - Gałki
- zadrzewienia śródpolne - w większych skupiskach w sołectwach: Goździków, pł. i zach. część sołectwa Gielniów
- zadrzewienia przyzagrodowe
- cmentarze, parki, skwery

Zadrzewienia pełnią wiele zróżnicowanych środowiskowo funkcji. Są to:

- zwiększanie wodnej retencyjności krajobrazu,
- ochrona zlewni źródłowych,
- przeciwdziałanie wodnej i wietrznej erozji gleby,
- ochrona czystości wód powierzchniowych,
- ochrona przed zanieczyszczeniami atmosferycznymi pochodzącymi z różnych źródeł emisji,
- ochrona przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z komunikacji drogowej,
- zapobieganie tworzeniu się zasp śnieżnych na szlakach komunikacyjnych,
- wzmacnianie naturalnego oporu środowiska przeciw szkodnikom roślin uprawnych,
- zapewnienie warunków bytowania określonych gatunków roślin i zwierząt, z których możliwe jest ich dalsze rozprzestrzenianie się,
- poprawa warunków klimatyczno-higienicznych i ekologicznych w obrębie terenów zabudowanych,
- zwiększenie turystyczno-wypoczynkowej atrakcyjności terenu.

2.3 Zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe

Zespoły roślinności łąkowo-pastwiskowej skupione są głównie w dolinach rzek i cieków wodnych - zwłaszcza w dolinie Brzuśni oraz dolinach stanowiących jej dopływy.

Zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe odznaczają się szczególnymi walorami przyrodniczymi. Posiadają one istotne znaczenie ekologiczne, wodochronne (przeciwdziałanie zakłóceniom bilansu wodnego poprzez zapobieganie nadmiernemu parowaniu terenowemu, ochronę źródeł, przeciwdziałanie erozji wodnej), hydrologiczne (utrzymywanie płytkich wód powierzchniowych); ponadto pełnią funkcję klimatyczno-higieniczną i krajobrazową. Łąki i pastwiska zajmują w gminie powierzchnię 882 ha w tym łąki 472 ha, pastwiska 410 ha.

2.4 Zbiorowiska szuwarowo-torfowiskowe

Zespoły roślinności szuwarowo-torfowiskowej zajmują żyzne siedliska łąk wilgotnych, bagiennych oraz torfowisk. Roślinność ta występuje w dolinach rzek: głównie Gielniowianki i Brzuśni, jak również pokrywa miejsca wilgotne i zatorfione w obrębie utworzonych użytków ekologicznych.

Obszary zbiorowisk szuwarowo-torfowiskowych odznaczają się specyficznymi walorami przyrodniczymi; występująca w ich rejonie szata roślinna zawiera między innymi gatunki chronione, rzadkie i ginące, warunkując zarazem byt określonej grupy zwierząt, w tym coraz już rzadziej spotykanych ptaków wodno-błotnych.

Zbiorowiska szuwarowo-torfowiskowe spełniają też istotną rolę ekologiczną i hydrologiczną.

2.5 Obszary cenne przyrodniczo

Na obszarze gminy Gielniów występują **tereny systemu przyrodniczego** wskazane do poprawy, zachowania i ochrony wysokich wartości środowiska (południowa i północna część gminy) stanowiące krajową sieć ekologiczną. Zostały one wskazane w koncepcji krajowej sieci ekologicznej „ECONET-PL” (opracowanie IUNC-u Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody - 1995 r.) określa spójny przestrzennie system obszarów, których walory przyrodnicze mają najwyższą rangę krajową i międzynarodową.

Elementy systemu przyrodniczego stanowią:

- **obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym** obejmujący północną część gminy (fragment systemu rzeki Brzuśni i Drzewiczki); jest to fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki”. Z chwilą utworzenia Parku Krajobrazowego Dolnej Pilicy, teren ten znajduje się w jego otulinie;
- **obszar węzłowy o znaczeniu krajowym** obejmuje środkową i południową część gminy. Zróznicowana rzeźba terenu (Garb Gielniowski), rzeki o charakterze górskim, znaczne powierzchnie leśne, lasy ochronne (wodochronne), fragment węzła hydrograficznego Wzgórz Koneckich, ślady staropolskiego górnictwa - to cechy z powodu których teren ten objęto ochroną jako Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy przysusko-szydłowieckie”;
- **korytarz ekologiczny rzeki Brzuśni o znaczeniu krajowym** łączący obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym (Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki”) z obszarem węzłowym o znaczeniu krajowym (Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy przysusko-szydłowieckie);
- **korytarze ekologiczne** o znaczeniu regionalnym, które stanowią systemy górnych Wiaźownic (2 odcinki źródłowe o takiej samej nazwie).

2.6 Elementy objęte ochroną prawną

2.6.1 Pomniki przyrody

Na terenie występuje 3 pomniki przyrody.

1. dąb szypułkowy, obwód 385 cm, wysokość - 22,4 m, wiek 200 lat, lokalizacja: Wywóz - przy drodze Gielniów - Gałki, właściciel: Urząd Gminy w Gielniowie w im. AWRSP, nr rej.woj. 682
2. modrzew polski, obwód 250 cm, wysokość 20,4 m, wiek 100 lat, lokalizacja: Wywóz - przy drodze Gielniów - Gałki, właściciel: Urząd Gminy w Gielniowie w im. AWRSP, nr rej.woj.683
3. aleja drzew założona około 1900 r. grab pospolity, najmniejszy o obwodzie 30 cm - największy 130 cm, razem - 101 szt., świerk pospolity, obwód 125 cm - 1 szt., lipa drobnolistna, obwód 175 cm - 1 szt., lokalizacja: Wywóz - przy drodze Gielniów - Gałki, właściciel: Urząd Gminy w Gielniowie w im. AWRSP, nr rej.woj. 684.

2.6.2 Użytki ekologiczne

Użytki utworzono Rozporządzeniem Wojewody Radomskiego z dnia 4 maja 1998 r. Występują one na terenie Nadleśnictwa Przysucha, Obręb Przysucha:

1. Lokalizacja: poddz. 60 a, pow. 1,88 ha.

Jest to wilgotne pastwisko od lat nieużytkowane, porośnięte pojed. brzozą i osiką.

2. Lokalizacja: poddz. 60 l, pow. 2,97 ha.
Jest to dawne pastwisko, silnie wilgotne porośnięte kępami i pojedynczo na 30 % pow. brzozą, osiką i wierzbą.
3. Lokalizacja: poddz. 62 b, pow. 1,66 ha.
Jest to dawna rola - nieużytkowana, porośnięta pojedynczo brzozą, osiką i sosną.
4. Lokalizacja: poddz. 62 f, pow. 1,13 ha.
Jest to dawna łąka - wilgotna, nieużytkowana, porośnięta pojedynczo brzozą i osiką.
5. Lokalizacja: poddz. 70 a i 80 f, pow. 0,77 ha.
Jest to bagno okresowo zalewane wodą porośnięte pojedynczo brzozą, wierzbą i osiką.
6. Lokalizacja: poddz. 80 c, pow. 0,52 ha.
Jest to bagno - okresowo zalewane wodą.
7. Lokalizacja: poddz. 106 f, pow. 0,80 ha.
Jest to dawne pastwisko nieużytkowane porośnięte pojedynczo brzozą i sosną.

2.6.3 Stanowisko dokumentacyjne

Ochroną objęto nieczynny kamieniołom stokowo-wgłębny piaskowców - odsłonięcie geologiczne. Kamieniołom znajduje się 0,4-0,5 km na południe od centrum Gielniowa, na wschodnim słabo nachylonym zboczu doliny Potoku Gielniowskiego, 150 m na zachód od drogi.

Kamieniołom ma długość około 180 m, szerokość 50 m i głębokość (wysokość ścian) od 1-2 m w części zachodniej do 7 m w części wschodniej. We wschodniej ścianie odsłaniają się piaskowce dolnojurajskie (liasowe). Pozostałe brzegi wyrobiska, zwłaszcza jego obrzeżenie zachodnie, mają charakter skarp ziemno-gruzowych i odsłonięcia piaskowców są w nich rzadkie. Dno wyrobiska w zasadzie zrównane, pokryte gruzem i bryłami piaskowców. Obecnie zarasta roślinnością zielną, krzewami i młodymi drzewami. W górnych powierzchniach płyt kamieniołomu obserwuje się często *ripplemarki* (zmarszczki falowe) oraz ślady życia organizmów. Wśród organizmów rozpoznano formy z rodzaju *Cochlichmus* (sinusoidalnie biegnące ślady) i *Planolites* oraz łukowate i krzywoliniowe wałeczki zbliżone do rodzaju *Monocraterion*. Ponadto w osadach stwierdzono występowanie elementów strukturalnych, które mogą stanowić ślady pni i konarów.

Celem ochrony jest zachowanie dużej odkrywki piaskowców serii gielniowskiego liasu - wzorcowy profil i struktura.

2.6.4 Park zabytkowy

Na terenie gminy znajduje się jeden park zabytkowy. Jest to park podworski zlokalizowany we wsi Wywóz, pochodzący z 2 połowy XIX wieku, podzielony - powierzchnia ogólna 4,20 ha, park 3,10 ha, wody 1,20 ha.

Obecny układ dróg dzieli park na trzy części. Z pierwotnej zabudowy nie pozostał żaden budynek. Po wschodniej stronie parku pozostała aleja grabowa z pomnikowym dębem, pozostała część podzielona została na działki rolne. Od zachodu w rejonie stawu fragment starodrzewia z pomnikowymi okazami jesionów, lip, klonów oraz stara studnia - źródło datowane na rok 1827. Do parku prowadzi aleja wielogatunkowa z jesionów, klonów, jaworów i dębów. Od wschodu za w/w aleją znajdują się działki rolne zabudowane, od zachodu zaś łąki porośnięte olszą, kępami jesionów i wierzb. Droga prowadząca na południe obsadzona jest częściowo jesionami i klonami. Od tej drogi odchodzi w kierunku E aleja grabowa - łączyła ona dwór z wschodnią granicą parku. Na terenie parku wypasane jest bydło, a w celu powiększenia istniejącego boiska sportowego planuje się dalszy wyrąb drzewostanu. Inwentaryzacja wykazała występowanie na terenie parku 16 gatunków drzew i krzewów: klon pospolity, klon jawor, kasztanowiec biały, olsza czarna, grab pospolity, modrzew europejski, grusza pospoli-

ta, dąb szypułkowy, dąb czerwony, robinia akacjowa, wierzba biała, wierzba iwa, platan klonolistny, lipa drobnolistna, tarnina, świerk zwyczajny.

Właściciel: Urząd Gminy w Gielniowie.

2.6.2 Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy przysusko-szydłowieckie”

Obszar południowej i środkowej części gminy w planie regionalnym województwa radomskiego (1983 r.) został zaliczony do obszarów krajobrazu chronionego p.n. „Lasy przysusko-szydłowieckie”.

Obszar ten odznacza się dużymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, na co składają się: rozległy jednolity kompleks leśny ze znacznym udziałem lasów wodochronnych, malownicze połączenie łąk urozmaicone szuwarami, zakrzewieniami i zadrzewieniami, liczne źródliska i ciek wodne, zróżnicowana rzeźba terenu, ponadto na terenie tym istnieją ślady staropolskiego zagłębia przemysłowego związanego z wydobyciem i przeróbką rud żelaza.

Teren chronionego krajobrazu został uwzględniony w obowiązującym planie miejscowym gminy.

Północny kraniec gminy - związany z doliną rzeki Drzewiczki - w planie regionalnym województwa radomskiego zaliczono do obszarów krajobrazu chronionego „Dolina Pilicy i Drzewiczki”.

Ten mały obszar jest w całości zalesiony i funkcjonalnie mało związany z terenem gminy.

2.6.3 Lasy szczególnie chronione - „ochronne”

W południowej części gminy, w rejonie źródliskowych rzek Brzuśni i Gielniowianki występują lasy wodoochronne. Uznane one zostały Zarządzeniem nr 41 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 22.04.1996 r w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Przysucha, położone w oddziałach 57,60-65, 67-71, 75,76,79, 81, 82, 85, 87, 92, 95-97.

2.7 Elementy przyrodnicze planowane do objęcia ochroną prawną

Wg Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody na terenie gminy znajduje się wiele cennych obiektów, które winny być objęte ochroną prawną.

2.7.1 Projektowane pomniki przyrody

Za pomniki przyrody mogą być uznane:

1. lipa, 350 cm, plac szkolny w Bielinach, własność Urząd Gminy w Gielniowie
2. lipy, 430 cm i 300 cm, plac przykościelny w Bielinach, własność Parafii Rzymsko-Katolickiej
3. olsza, 300 cm, nad rzeką Brzuśnią k.młyna Tartak, własność prywatna
4. lipa, 270 cm, plac, Gielniów - centrum, własność Urząd Gminy w Gielniowie
5. klon, ok. 300 cm, N skraj wsi Wywóz, własność prywatna
6. fragment alei w Wywozie, przy parku, klony - 300 cm, 270 cm, 255 cm, lipa - 300 cm, jesiony - 270 cm, 325 cm, dąb - 300 cm, w pasie drogowym
7. grupa jesionów, przy parku w Wywozie od strony stawu, 245 cm, 260 cm, 220 cm, 180 cm, 210 cm, 210 cm, 240 cm, 170 cm, w pasie drogowym
8. olsze czarne, S skraj wsi Wywóz, nad Gielniówką, 300 cm, 250 cm, własność prywatna
9. park w Wywozie, jesion 240 cm, 260 cm, 270 cm, 330 cm, 320 cm, 290 cm, 240 cm, klon - 240 cm, 270 cm, lipa 300 cm, 280 cm, własność Urzędu Gminy w Gielniowie
10. topola osika 300 cm, wieś Zielonka - bliżej skrzyżowania, w pasie drogowym
11. topola osika 310 cm, wieś Zielonka - bliżej wsi, w pasie drogowym

- 12.lipa, 290 cm, poj, zabudowania wsi Stoczki, własność prywatna
 13.głaz narzutowy, 530 cm x 80 cm, wschodni skraj Goździkowa, własność prywatna
 14.dąb, 250 cm, 1,5 km na S od Goździkowa, las prywatny, zgoda właściciela na objęcie ochroną
 15.dąb, 335 cm, S skraj wsi Snarki, własność prywatna
 16.dąb, 260 cm, wieś Rozwady - centrum, własność prywatna
 17.topola osika, 360 cm, na S od Kotfina, w pasie drogowym
 18.dąb, 320 cm, wieś Gózdź - pojedyncza zagroda, własność prywatna
 19.lipa 330 cm, dąb 310 cm, buk 220 cm, wieś Budy - polana i skraj lasu, własność prywatna?
 20.sosna, 245 cm, oddz. 96, nadleśnictwo Przysucha, własność - lasy państwowe.

2.7.2 Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy należałoby uznać „Dolinę Brzuśni”. Proponuje się objąć ochroną środkowy fragment doliny rzeczki Brzuśni. Na opisanym odcinku rzeka wcina się dość głębokim wąwozem w podłoże skalne pochodzenia jurajskiego. W wielu miejscach spotyka się naturalne przełomy. Koryto rzeki naturalnie meandruje. Na opisanym odcinku w granicach Gminy Gielniów przy osadach Rożek i Tartak znajdują się piętrzenia i ruiny 3 młynów wodnych. Strone zbocza dolin porastają lasy sosnowe lub z samosiewu gęste zarośla z przewagą tarniny. Wzdłuż koryta rzeczno ciągną się niewielkie

fragmenty łągów olszowych. Interesującym pod względem geologicznym obiektem jest odsłonięcie skalne k.osady Rożek (projektowane stanowisko dokumentacyjne). Niewielkie stawy młyńskie tzw. młynówki nadają temu obiektowi dodatkowe walory krajobrazowe.

2.7.3 Projektowany użytek ekologiczny

Jako użytek ekologiczny należy uznać źródlika rzeki Gielniowianki („Smugi”). Jest to fragment niecki silnie zabagniony o charakterze torfowiska przejściowego. Rzadko porośnięty karłowatą sosną, miejscami trzciną, w runie zwarta pokrywa mchu torfowca z żurawiną błotną i bagnem zwyczajnym. Własność: Grunty wsi Budy-Huta.

2.7.4 Projektowane stanowisko dokumentacyjne

Jako stanowisko dokumentacyjne należy uznać naturalną ścianę skalną w skarpie doliny rzeczki Brzuśni. Położenie: Rożek, ok. 300 m na S od osady. Jest to ściana skalna za zakolu rzeczki - wschodnia skarpa, bezpośrednio nad zwierciadłem wody. Ściana ma długość około 25 m i wysokość do 6 m. Wznosi się bezpośrednio, a nawet przewiesza na rzekę. Zbudowana jest w przewodzie z drobno- i bardzo drobnoziarnistych piaskowców białych, jasnoszarych, a miejscami żółtawych. Piaskowce te zaliczane są do osadów dolnej jury (liasu).

Nad ścianką wznosi się kilkumetrowa skarpa zbudowana prawdopodobnie ze zwietrzelin piaskowców oraz osadów czwartorzędowych. Dalej przechodzi ona w lekko falistą równinę nadrzeczną. Skarpę oraz zbocza porasta roślinność drzewiasta i krzewiasta. Opisana ściana skalna powstała niewątpliwie w skutek działalności erozyjnej rzeczki Brzuśni.

Cel ochrony: zachowanie rzadkiej w tej części regionu formy morfologicznej, stanowiącej jednocześnie odsłonięcie geologiczne o walorach krajobrazowych i naukowych. Wartość obiektu podnosi fakt, że forma ta nadal podlega procesom, które determinowały jej powstanie i dotychczasowy rozwój.

3. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

3.1 Atmosfera

Największy udział w zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego na terenie gminy Gielniów mają zawiązki pochodzące ze spalania węgla. Są to pyły i dwutlenek siarki oraz inne związki emitowane głównie z indywidualnych gospodarstw i zakładów.

Najwięcej zanieczyszczeń emitowała Wytwórnia Mas Bitumicznych w Gielniowie.

Obiektami uciążliwymi dla higieny atmosfery są także oczyszczalnia ścieków w Gielniowie, wysypisko śmieci oraz Zakład Utylizacji „Bacutil” (przykre zapachy, siedliska bakterii).

Obiektami uciążliwymi są także drogi, głównie droga krajowa nr 44 i droga wojewódzka nr 728. Występują tu znaczne przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu (50 dB/A) zarówno w bezpośrednim sąsiedztwie dróg, jak i przy zabudowie mieszkaniowej zlokalizowanej w jej sąsiedztwie.

Ogólnie biorąc stan atmosfery w gminie jest dobry. Według „Oceny zanieczyszczenia powietrza w Polsce w 1997 r...” (IOŚ Warszawa) średnie stężenie dwutlenku siarki nie przekraczało $9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$), średnioroczne stężenie dwutlenku azotu było niższe od $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$), średnioroczne stężenie pyłu zawieszonego było niższe od $18 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma $75 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

3.2 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe terenu gminy Gielniów nie są objęte monitoringiem. Jediną rzeką przepływającą przez gminę, której wody są badane jest Wiązownica. Punkt pomiarowy jest jednak usytuowany przy jej ujściu do Radomki - poza granicami gminy. Na stan jej czystości niewątpliwym wpływ ma zrzut oczyszczonych ścieków z „Horteksu” w Skrzyńsku.

Pod względem fizyko-chemicznym wody Wiązownicy (przy ujściu) zakwalifikowano do III klasy, pod względem bakteriologicznym nie odpowiadały normom, ogólnie - nie odpowiadały normom.

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych w gminie są przecieki sanitarne i inwentarskie oraz niedostatecznie oczyszczone ścieki z oczyszczalni w Gielniowie i „Bacutilu”.

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych może być wysypisko odpadów, które nie posiada uszczelnienia.

3.3 Wody podziemne

Na obszarze gminy występuje czwartorzędowy i jurajski poziom wodonośny.

Poziom czwartorzędowy ujmowany jest gospodarskimi studniami kopanymi i nie posiada znaczenia użytkowego.

Jakość wód poziomu jurajskiego szcerpywana ujęciami komunalnymi ilustrują dane dotyczące niektórych ujęć:

- ujęcie w Brzezinkach – jakość wody pod względem fizyko-chemicznym odbiega nieco od wymagań sanitarnych z uwagi na lekko kwaśny odczyn i nieznaczne zwiększenie ilości związków żelaza. Woda pod względem bakteriologicznym odpowiada wymogom sanitarnym;
- ujęcie Zygmuntowie – wody posiadają podwyższoną zawartość żelaza i azotu azotynowego i wymagają uzdatniania;
- ujęcie w Jastrzębiu – jakość wody bardzo dobra dzięki zastosowaniu technologii usuwania żelaza i manganu na złożu Filox.

3.4 Degradacja powierzchni ziemi

Eksploatacja odkrywkowa surowców mineralnych zmieniła naturalny krajobraz niektórych rejonów gminy.

Zdegradowane zostały głównie dwa rejon gminy: rejon eksploatacji piasków w Zygmuntowie oraz rejon wsi Rozwady, gdzie do niedawna eksploatowano glinki ogniotrwałe, a w dalszej przeszłości rudy żelaza.

Poza tym na terenie gminy w dużym rozproszeniu istnieją punkty eksploatacji piaskowców i piasków. Eksploatacja odbywa się na potrzeby lokalne i nie stanowi zagrożenia dla krajobrazu.

3.5 Zanieczyszczenie chemiczne gleb

Gleby gminy Gielniów należą do najbardziej zakwaszonych w subregionie radomskim. 80 % gleb to gleby kwaśne i bardzo kwaśne (pH - 4,5 ÷ 5,5). Stan ten ma duży wpływ na potencjalną produktywność gleb. Obszar gminy wymaga wapnowania, wapnowania koniecznego, a także regeneracyjnego. Część gleb

jest zanieczyszczona metalami ciężkimi:

- Niklem w pierwszym stopniu zanieczyszczenia
- Cynkiem w drugim stopniu zanieczyszczenia
- Siarką w czwartym stopniu zanieczyszczenia

Pierwszy stopień zanieczyszczenia oznacza podwyższoną zawartość metali w glebie. Gleba taka może być przeznaczona pod wszystkie uprawy polowe, z ograniczeniem uprawy warzyw przeznaczonych dla dzieci.

Drugi stopień zanieczyszczenia oznacza słabe zanieczyszczenie. Gleby takie mogą być przeznaczone pod uprawy roślin zbożowych okopowych i pastewnych z wykluczeniem niektórych upraw ogrodniczych, jak sałata, szpinak, kalafior.

Czwarty stopień zanieczyszczenia oznacza silne zanieczyszczenie.

Gleby lekkie zanieczyszczone w czwartym stopniu należy wyłączyć z produkcji rolniczej. Na glebach lepszych można uprawiać rośliny przemysłowe. Dopuszcza się produkcję materiału siewnego zbóż i traw oraz ziemniaków dla przemysłu spirytusowego i rzepaku na olej techniczny.

3.6 Obiekty uciążliwe

Na terenie gminy Gielniów występują obiekty uciążliwe. Obiekty te zostały sklasyfikowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi.

Obiektami mogącymi pogorszyć stan środowiska są:

- linia elektroenergetyczna 110 kV
- droga krajowa nr 44 Radom - Piotrków Trybunalski
- droga wojewódzka nr 728 Grójec - Końskie
- stacje paliw płynnych
- oczyszczalnia ścieków w Gielniowie
- składowisko odpadów w Gielniowie
- wytwórnia mas bitumicznych w Gielniowie
- wytwórnia pasz „Bacutil” w Gielniowie.

3.7 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zagrożenia tego typu mogą wystąpić jedynie w wypadku awarii w transporcie drogowym. Skażenie terenu może nastąpić poprzez wyciek niebezpiecznych substancji np. etyliny, oleju napędowego, gazu płynnego, kwasu itp. Problem dotyczy przede wszystkim drogi krajowej nr 44 Radom - Piotrków Trybunalski oraz linii kolejowej Radom - Tomaszów Mazowiecki.

Nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska mogą powstać także w wyniku awarii istniejących stacji paliw płynnych i gazów płynnych.

VI KOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Komunikacja

1. Układ drogowo-uliczny w gminie

Podstawowymi ciągami drogowymi, na których opiera się sieć komunikacyjna gminy są:

- droga krajowa międzyregionalna nr 44 Piotrków Trybunalski - Przysucha - Radom
- droga wojewódzka nr 728 Grójec - Końskie.

Drogi te tworzą południkowo-równoleżnikowy układ krzyżowy przecinający się przy zachodniej granicy gminy. Ten podstawowy układ uzupełniają drogi powiatowe w układ których wchodzi drogi:

- nr 34325 - Gielniów - Gałki - Zielonka
- nr 34329 - Drzewica - Rusinów - Sady Kolonia
- nr 34336 - Karczówka - Goździków
- nr 34337 - Zychorzyn - Jastrząb - droga nr 44
- nr 34338 - Drzewica - Bieliny - Gielniów

Układ dróg dopełniają drogi gminne w skład których wchodzi:

Numer drogi:	Nazwa drogi:
3425001	droga przez wieś Kolonia – Bieliny
3425002	Stoczki – Bieliny
3425003	(Brzustowiec) – granica gminy - Brzezinki - Wywóz – Huta
3425004	Brzezinki – Huta
3425005	Goździków – Marysin - granica gminy - (do drogi 34335)
3425006	droga przez wieś Rozwady
3425007	Sołtysy – Zawady
3425008	Goździków – granica gminy - (Smagorzów)
3425009	od drogi 728 - Snarki – Rozwady

oraz drogi o charakterze gminnym:

Numer drogi:	Nazwa drogi:
10	Brzezinki - Snarki
11	droga przez wieś Zielonkę
12	Gielniów - Rożek
13	droga przez wieś Mechlin
14	Sołtysy - Kotfin

Droga krajowa nr 44 na terenie gminy ma długość - 10,799 km.

Droga wojewódzka nr 728 przebiega przez gminę na długości - 8,212 km.

Łączna długość dróg powiatowych w gminie wynosi - 20,769 km.

Wszystkie drogi ponadgminne mają nawierzchnię utwardzoną.

Łączna długość dróg posiadających status drogi gminnej wynosi - 20,5 km, z tego 9,7 km to drogi utwardzone.

Łączna długość dróg utwardzonych w gminie - 49,5 km.

Wskaźnik gęstości dróg wynosi 62,6 km/100 km² (średnia subregionu radomskiego 68,9 km/100 km², średnia krajowa 77 km/100 km²).

2. Linia kolejowa

Przez północny fragment gminy przebiega szlak kolejowy o znaczeniu krajowym - I rzędna linia kolejowa Radom - Tomaszów Mazowiecki, zelektryfikowana, dwutorowa. Z analizy wynika, że sieć kolejowa nie pełni znaczącej roli w obsłudze gminy Gielniów. Obsłu-

gą pasażerską objęte są tereny sołectw Bieliny, Antoniów, Jastrząb oraz leżący ok. 3 km od stacji Bieliny - Gielniów. W promieniu 2 km od leżącego poza terenem gminy - przystanku Zygmuntów leżą wsie Zygmuntów, Marysin, Goździków.

Transport towarowy mógł odbywać się przez stację towarową w Zygmuntowie. Obecnie została zlikwidowana i w chwili obecnej gmina nie korzysta z kolejowego transportu towarowego. W 1995 roku trasę Radom - Tomaszów przebywało 32 pociągi na dobę.

3. Transport samochodowy

Wzrost liczby prywatnych samochodów w ostatnich latach spowodował w gminie, jak w całym kraju, spadek zapotrzebowania na usługi transportowe. W gminie potrzeby transportu towarowego zaspokajają małe firmy transportowe.

Transport osobowy w dalszym ciągu opiera się na przedsiębiorstwach PKS. Teren gminy obsługiwany jest przez Oddział Osobowy w Końskich.

Funkcjonowanie autobusów w zasadzie spełnia oczekiwania mieszkańców gminy. Zasięgi dojść pieszych do przystanków od skupisk zabudowy mieszkaniowej nie przekracza 2 km (tj. 30 minut dojazdu).

W 1998 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 498 samochodów osobowych.

Wskaźnik motoryzacji wynosił 93 sam.osob./1000 M i był niższy od wskaźnika dla subregionu radomskiego (161 sam.osob./1000 M).

3.1 Zaplecze techniczne motoryzacji

Na terenie gminy funkcjonują dwie stacje paliw płynnych. Zlokalizowane one są przy drodze krajowej nr 44 w sołectwie Gielniów, przy jego wschodniej i zachodniej granicy. W rejonie stacji znajdują się parkingi oraz motel.

4. Ocena układu komunikacyjnego

Układ komunikacyjny gminy jest rozwinięty dostatecznie. Zapewnia prawidłowe połączenia ze:

- stolicą województwa - drogą wojewódzką nr 728
- centrum subregionu - drogą krajową nr 44
- sąsiednimi gminami:
 - Drzewica - drogą woj. nr 728 i powiatową nr 34338
 - Rusinów - drogą powiatową nr 34337
 - Przysucha - drogą krajową nr 44
 - Gowarczów - drogą wojewódzką nr 728
 - Opoczno - drogą krajową nr 44

Obsługa wewnętrznego zainwestowania oparta na drogach gminnych i drogach o charakterze gminnym jest prawidłowa pod względem rozmieszczenia lecz nie spełnia wymogów jakościowych.

Nie cała połowa dróg gminnych jest utwardzona. Drogi o charakterze gminnym są nieutwardzone, drogi te winny być uznane jako gminne w obowiązującej procedurze. Cały układ komunikacyjny wymaga dostosowania do pełnionych funkcji

Najważniejsze potrzeby to:

- zmniejszenie uciążliwości ruchu tranzytowego na trasie nr 44 w obrębie terenów osiedleńczych, głównie w Gielniowie, Goździkowie, budowa obwodnic
- budowa węzła bezkolizyjnego na skrzyżowaniu drogi nr 44 i nr 728
- utwardzenie dróg gminnych w pierwszej kolejności:
 - Brzezinki - Kolonia Brzezinki - Huta

- Wywóz - Kolonia Brzezinki
- Stoczki - Jastrząb
- przez wieś Brzezinki
- utwardzenie dróg o charakterze gminnym:
 - Gielniów - Brzezinki - Snarki
 - Kotfin - Sołtysy

Infrastruktura techniczna

1. Zaopatrzenie w wodę

1.1 Ujęcia wód i systemy wodociągowe w gminie.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia gminy w wodę są wodociągi zbiorowe, studnie kopane i wodociągi zagrodowe. Studnie kopane ujmują czwartorzędowy poziom wodonośny. Ujęcia wodociągów zbiorowych szcerpują wodę z poziomu dolnojurajskiego.

Sieć rozdzielcza w gminie ma długość - 18,3 km.

Wodociągi zbiorowe zaopatrują 459 budynków mieszkalnych co stanowi 35,6 % gospodarstw domowych. Zużycie wody (1998 r.) wynosiło 40 dam³.

Sieć wodociągowa składa się z 4 wodociągów zbiorowych, które obejmują zasięgiem większość wsi o zwartej zabudowie, są to:

1. **wodociąg Gielniów**, obejmujący wsie: Gielniów, Brzezinki, Wywóz (połączony z wodociągiem Rozwady);
2. **wodociąg Rozwady**, obejmujący wsie: Rozwady, Snarki, Kotfin, Sołtysy;
3. **wodociąg Jastrząb**, obejmujący wsie: Jastrząb, Bieliny, Antoniów;
4. **wodociąg Zygmuntów**, obejmujący wsie: Zygmuntów, Goździków, Marysin, Stoczki, Zielonka.

1.2 Strefy ochrony źródeł i ujęć wody

Dla istniejących ujęć wody ustalone zostały jedynie strefy ochrony bezpośredniej. Wynoszą one 10 m od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody.

1.3 Ocena możliwości zaopatrywania gminy w wodę

Na terenie gminy istniejące ujęcia zapewniają następujące wydajności.

Tabela nr 35:

Lp.	Ujęcie wody miejsowość	Wydajność Q m ³ /h	Depresja s m	Zbiornik v-m ³	Pompownia stopn.
1.	Brzezinki	19	16,5		1 stopn.
2.	Zygmuntów	29	0,90	100	2 stopn.
3.	Jastrząb	12,9	8,4	100	2 stopn.
4.	Gielniów	37,6	13,1	100	2 stopn.
5.	Rozwady	90,8	6,6	200	2 stopn.
Razem		189,3		500	

Szacunkowe średniodobowe zapotrzebowanie wody na rok 2010 określa się (m³/d):

- gospodarstwa domowe - 767
- usługi podstawowe - 177
- hodowla - 388
- przemysł - 40
- Razem - 1372 m³/dobę

Wydajność wszystkich ujęć istniejących wynosi:

$Q = 189,3 \text{ m}^3/\text{h}$ daje to $189,3 \times 24 = 4544,2 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Gmina posiada duże zasoby wody w stosunku do zapotrzebowania.

2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy w zasadzie nie funkcjonują systemy odprowadzania ścieków, wyjątek stanowi fragment wsi gminnej, na terenie której funkcjonuje 500-metrowej długości kanał

zbierający ścieki z 4 obiektów usługowych (głównie ze szkoły podstawowej i gimnazjum). Oczyszczalnia typu „Wodnik” posiada przepustowość 36 m³/dobę (teoretycznie 40 m³). (W roku 1999 oczyszczalnia oczyszczała średnio 12 m³/dobę). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Gielniowianka.

Część ścieków z terenu gminy gromadzona jest w szczelnych zbiornikach i dowożona do oczyszczalni specjalistycznym sprzętem U.G. Gmina posiada opracowaną w 1993 roku koncepcję kanalizacji i oczyszczania ścieków, która winna być uszczegółowiona w postaci programu.

3. Gospodarka odpadami

W gminie funkcjonuje zorganizowany system gromadzenia odpadów. Dotychczas odpady gromadzono w 15 kontenerach rozstawionych w poszczególnych wsiach. Obecnie gmina przechodzi na system cyklicznego dowozu odpadów gromadzonych w plastikowych workach w gospodarstwach.

Częściowo urządzone wysypisko odpadów zlokalizowano w północnej części sołectwa Gielniów, za zakładem „Bacutil”. Wysypisko nie posiada uszczelnionego dna. Wykonany jest natomiast drenaż. Odciek zbiera się w studziencie. Odpady składowane są bez stałego dozoru.

4. Elektroenergetyka

4.1 Charakterystyka sieci napowietrznej średniego napięcia

Głównym źródłem zasilania sieci SN terenu gminy Gielniów jest stacja 110/15 kV w Radzicach (poza granicami gminnymi). Stacja zasilana jest liniami 110 kV relacji Radzice-Przysucha. Stacja wyposażona jest w dwa transformatory o mocy 10 MVA każdy. Obciążenie szczytowe stacji - około 45 % całkowitej mocy.

Napowietrzna i kablowa sieć średniego napięcia zasila stacje transformatorowe 15/0,4 kV, z których liniami niskiego napięcia energia doprowadzona jest do odbiorców.

Eksploatacją sieci rozdzielczej (stacje SN/nn, linie SN i linie nn) zajmuje się Rejonowy Zakład Energetyczny w Końskich.

Eksploatacją sieci przesyłowych (GPZ Radzice, linia 110 kV przebiegająca przez teren gminy) zajmuje się Rejon Energetyczny Najwyższych Napięć w Radomiu.

Sieć średniego napięcia (SN 15 kV) na terenie gminy ma łączną długość 49,4 km, z czego:

- z przewodami AFL 70 - 1,6 km
- z przewodami poniżej 70 AFL - 47,8 km

Sieć SN jest w stanie zadowalającym.

Stacje transformatorowe 15/04 kV zasilające sieć niskiego napięcia są w dobrym stanie. Łączna ich ilość na terenie gminy wynosi 38 sztuk.

4.2 Charakterystyka linii niskiego napięcia

Łączna długość linii niskiego napięcia wynosi 50,25 km, z czego:

- długość linii kablowych - 2,4 km
- długość linii napowietrznych - 47,85 km.

Linie napowietrzne nn mają wiek następujący

- poniżej 15 lat - 14,85 km
- od 15 do 30 lat - 25,48 km
- powyżej 30 lat - 7,52 km

4.3 Ocena stanu sieci i zasilania

Ogólnie biorąc urządzenia i sieć energetyczna na terenie gminy jest w stanie zadowalającym, w latach 2000-2001 RZE Końskie nie przewiduje remontów i prac modernizacyjnych.

5. Zaopatrzenie w gaz

Obszar gminy Gielniów nie jest uzbrojony w sieć gazową. Gospodarstwa domowe korzystają, w małej części, z gazu bezprzewodowego. Jego dystrybucją zajmują się prywatne firmy. Zaopatrzenie pokrywa bieżące potrzeby ludności.

6. Gospodarka ciepła

Na terenie gminy gospodarstwa domowe posiadają indywidualne źródło ciepła - piece i kotłownie domowe. Paliwem jest głównie węgiel i drewno.

Obiekty użyteczności publicznej posiadają w zasadzie własne kotłownie węglowe.

W gminie funkcjonują następujące, ważniejsze kotłownie węglowe:

- Gielniów - ZBI („Bacutil”) ul. Szkolna - moc 971 kW
- Gielniów - szkoła podstawowa - moc 105 kW
- Gielniów - Ośrodek Zdrowia ul. Piłsudskiego - moc 64 kW
- Gielniów - Bank Spółdz. ul. Partyzantów - moc 52 kW
- Gielniów - bud. mieszk. ul. Szkolna - moc 69 kW

Kotłownie gazowe (propan butan) posiadają szkoły w Bielinach i Rozwadach oraz jedno gospodarstwo indywidualne.

7. Telekomunikacja

Teren gminy posiada sieć jeszcze słabo rozwiniętą. Od niedawna obsługuje ją dwie centrale, centrala cyfrowa w Gielniowie i centrala w Goździkowie.

Przez gminę przebiega światłowód wzdłuż trasy nr 44 Lublin - Piotrków Trybunalski oraz międzynarodowy kabel dalekosiężny „Wschód - Zachód”.

Gmina należy do radomskiej strefy numeracyjnej i rejonu telekomunikacji w Przysusze.

Wskaźnik gęstości sieci telefonicznej (ilość abonentów na 1000 mieszkańców - 01.2000) wynosił - 42. (Średni wskaźnik gęstości subregionu radomskiego - 60). Liczba abonentów telefonicznych (styczeń 2000 r.) wynosiła - 227.

VII GOSPODARKA KOMUNALNA GMINY

Analiza wykonania budżetu gminy Gielniów

1. Dochody budżetu gminy

W 1998r gmina Gielniów uzyskała dochody w wysokości 4.474.430 zł. W stosunku do 1997r realizacja dochodów ogółem była wyższa o 17,4%, czyli w ujęciu realnym o 5,6% powyżej wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych, który w 1998r wyniósł 11,8%.

Podstawowym źródłem dochodów gminy w 1998 r. były:

- **subwencja** – 53,6% ogółu dochodów. W kwotach bezwzględnych jej wykonanie było wyższe o 28,1%. Na subwencję składały się: subwencja ogólna (36,8%), oświatowa (59,3%) i drogowa (3,9%),
- **dochody własne gminy** – 22,9% dochodów ogółem, niższe w porównaniu z 1997r o 6,5%,
- **dotacje celowe** – 19,8% ogółu dochodów, wyższe o 16,9% od roku poprzedniego,
- **środki pozabudżetowe** (np. wpłaty stanowiące udział ludności w realizacji inwestycji i inne) – 3,7%, wyższe o 95,9% od roku poprzedniego.

W 1999r gmina zaplanowała uzyskanie dochodów w wysokości 4.724.477 zł. W stosunku do wykonania w 1998r plan dochodów jest wyższy w kwotach bezwzględnych o 5,6%.

W 1999r planowany jest wzrost dochodów z subwencji – o 17,2%, dochodów własnych – o 41,9% oraz przewidywany jest spadek dotacji celowych o 48,2%.

Tabela nr 36: Struktura dochodów budżetu gminy Gielniów

Lp.	Wyszczególnienie	1997		1998		1999 (plan) (*)	
		zł	udział % w doch. ogółem	zł	udział % w doch. ogółem	zł	udział % w doch. ogółem
1.	Dochody własne	1.095.829	28,8	1.024.575	22,9	1.453.553	30,8
2.	Dotacje celowe	757.255	19,8	885.594	19,8	458.927	9,7
3.	Środki pozabudżetowe	83.697	2,2	163.984	3,7	-	-
4.	Subwencja	1.873.351	49,2	2.400.277	53,6	2.811.997	59,5
	- ogólna,	705.277		882.519		1.121.157	
	- oświatowa,	1.168.074		1.423.691		1.572.993	
	- drogowa	-		94.067		117.157	
Dochody ogółem		3.810.132	100,0	4.474.430	100,0	4.724.477	100,0

Źródło: UG Gielniów. (*) – przy subwencji wykonanie za 3 kwartały 1999 r.

Jak wynika z tabeli w strukturze dochodów ogółem w 1998 r. w porównaniu z 1997 r. wzrósł udział procentowy subwencji o 4,4% oraz udział z dochodów pozabudżetowych o 1,5%, zmalał natomiast udział procentowy dochodów własnych gminy o 5,9%.

W zakresie dochodów własnych gmina uzyskała w 1998 r. wpływy w wysokości 1.024.575 zł. Były one o 5,9% niższe w stosunku do wielkości dochodów własnych zebranych w 1997 r. W ujęciu realnym dochód własny gminy był o 17,7% niższy w porównaniu z rokiem poprzednim.

Decydującym czynnikiem realizacji dochodów własnych jest skuteczność windykacji zaległości podatkowych przez gminę, które mają znaczny wpływ na wahania przyrostu lub spadku udziału podatku w dochodach własnych.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem powinien wzrastać w następnych latach, byłoby to korzystnym zjawiskiem sprzyjającym rozwojowi i samodzielności gminy. Należałoby zwiększyć dyscyplinę realizacji dochodów z tytułu ulg, zwolnień i obniżek górnych stawek podatkowych, bowiem powoduje to stratę dochodów własnych z tego tytułu.

Tabela nr 37: Struktura dochodów własnych budżetu gminy Gielniów

Lp.	Wyszczególnienie	1997		1998		1999 (plan)	
		zł	udział % w doch. ogółem	zł	udział % w doch. ogółem	zł	udział % w doch. ogółem
1.	Podatek od nieruchomości	153.841	14,0	141.511	13,8	207.624	14,3
2.	Podatek rolny	94.617	8,6	96.955	9,5	101.239	7,0
3.	Podatek od środków transport.	101.605	9,3	26.906	2,6	30.760	2,1
4.	Podatek leśny	36.942	3,4	39.042	3,8	35.741	2,5
5.	Pozostałe podatki	708.824	64,7	720.161	70,3	1.078.189	74,1
Dochody własne ogółem		1.095.829	100,0	1.024.575	100,0	1.453.553	100,0

Źródło: UG Gielniów

W 1998 r. porównaniu z 1997 r. w strukturze dochodów własnych zwiększył się udział podatku od nieruchomości o 0,9% oraz podatku leśnego o 0,4%. Porównanie udziału podatku od środków transportowych 1998 r. łącznie z wpływami subwencji drogowej z udziałem tego podatku 1997r, w odniesieniu do dochodu ogółem wskazuje, iż jest on wyższy od poprzedniego o 0,2%.

Ze zbiorowego wykonania budżetu gm. Gielniów za 1998r. wynika, że skutki finansowe obniżenia górnych stawek podatków, jak też udzielonych przez gminę ulg bez zwolnień ustawowych wyniosły 146.956 zł, co stanowi 14,3% faktycznie uzyskanych dochodów własnych.

Tabela nr 38: Szczegółowy wykaz skutków finansowych obniżek górnych stawek podatkowych i ulg udzielonych przez gminę w latach 1997 – 1999

wyszczególnienie	Skutki obniżenia górnych stawek podatkowych (zł)		
	1997r.	1999r.	III – kwartały 1999r.
dotyczy: podatku od nieruchomości	73.208	126.380	121.942
dotyczy:	Skutki ulg bez zwolnień ustawowych		
podatek rolny	4.017	3.185	569
podatek od nieruchomości	15.226	15.293	2.088
podatek leśny	2.374	517	6
podatek od środków transportowych	54	1.581	231
Ogółem	21.671	20.576	2.894

Źródło: UG Gielniów

W 1998 r. dochód gminy przypadający na 1-go mieszkańca wynosił 856,0 zł (w byłym woj. radomskim 990 zł). W stosunku do innych gmin województwa dochód gminy na 1-go mieszkańca kształtował się na średnim poziomie (najwyższy dochód wystąpił w Radomiu – 1190 zł, najniższy w Zwoleniu – 742 zł). Dochody własne gminy w przeliczeniu na 1-go mieszkańca w 1998r wyniosły 196,0 zł (w byłym woj. radomskim 238 zł).

2. Wydatki budżetu gminy

Wydatki budżetu gminy Gielniów w 1998 r. wyniosły 4.418.959 zł. Kwota wydatków w stosunku do roku 1997 wzrosła o 18,7%, czyli o 6,9% powyżej wskaźnika wzrostu cen i usług.

Z łącznej kwoty zrealizowanych w 1998 r. przez gminę wydatków – 80,7%, tj. 3.564.509 zł przeznaczono na wydatki bieżące (w 1997 r. – 80,8%), natomiast na wydatki inwestycyjne 19,3%, tj. 854.450 zł (w 1997 r. – 19,2%). Kwota wydatków inwestycyjnych zrealizowanych w 1998r była wyższa o 19,4% od kwoty wydatków inwestycyjnych wykazanych w 1997r, po uwzględnieniu wskaźnika inflacji nastąpił realny wzrost wydatków inwestycyjnych o 7,6%. Udział wydatków inwestycyjnych w budżecie 1998 r. wzrósł w stosunku do 1997 r. o 0,3%. W porównaniu z 1997r. wydatki ogółem wzrosły o 18,7%, z czego wydat-

ki inwestycyjne o 19,4%, a bieżące o 18,5%. Na tle innych gmin byłego województwa radomskiego, gmina Gielniów przeznaczyła na inwestycje 19,1%, co stawia ją w średniej grupie pozostałych gmin województwa.

Tabela nr 39: Zadania inwestycyjne planowane do realizacji w 1999 roku i w latach następnych

Gmina Gielniów		
Nazwa zadania	Lokalizacja	Źródła finansowania
- budowa linii wodociągowej wraz z przyłączami	Bieliny, Antoniów, Snarki, Wywóz, Sołtysy, Gościniec, Kotfin, Rozwady, Goźdźków, Stoczki	budżet gminy, budżet państwa, środki pozabudżetowe
- droga dojazdowa do szkoły podstawowej,	Bieliny, Rozwady	budżet gminy
- wykonanie pomieszczeń sanitarnych oraz usuwanie barier architektonicznych w szkole podstawowej	Gielniów	budżet gminy
- remonty dróg	Drynia, Huta, Bród, Gałki, Brzezinki	budżet gminy
- remont urzędu gminy	Gielniów	budżet gminy
- budowa zalewu w Gałkach	Gałki	budżet gminy, kredyt

Źródło: UG Gielniów

W planie budżetu na 1999 r. zakłada się, iż wydatki na inwestycje wzrosną w porównaniu z 1998r. o 36,8%, a ich udział w wydatkach ogółem o 5,6%.

Na wynagrodzenia w 1998 r. przeznaczono 1.439.279 zł czyli 40,4% wydatków bieżących, co jednocześnie stanowi 32,6% wydatków ogółem. W stosunku do 1997r udział wydatków na wynagrodzenia w wydatkach bieżących był mniejszy o 0,5

W 1998r wydatki ogółem w przeliczeniu na 1-go mieszkańca w gminie wyniosły 845,3 zł (w byłym woj. radomskim 1036 zł, średnio w gminach 888 zł), natomiast wydatki inwestycyjne na 1-go mieszkańca wyniosły 163,5 zł.

Gmina Gielniów osiągnęła w 1998r dodatni wynik finansowy w wysokości 55.471 zł.

Tabela nr 40: Struktura wydatków gm. Gielniów wg działów klasyfikacji budżetowej

Działy klasyfikacji budżetowej	1997		1998		1999 (plan)	
	zł	%	zł	%	zł	%
40 – rolnictwo	358.170	9,6	430.674	9,7	754.417	15,2
50 – transport	177.250	4,8	289.758	6,6	193.679	3,9
70 – gospodarka komunalna	139.631	3,7	152.054	3,4	338.460	6,8
74 – gospodarka mieszkaniowa	34.432	1,0	97.355	2,2	40.027	0,8
79 – oświata i wychowanie	1.581.088	42,4	1.861.152	42,1	2.137.460	43,1
83 – kultura i sztuka	47.632	1,3	44.152	1,0	57.252	1,2
85 – ochrona zdrowia	287.504	7,7	324.366	7,3	61.000	1,2
86 – opieka społeczna	397.695	10,7	546.428	12,4	474.826	9,6
91 – administracja państwowa	671.298	18,0	648.388	14,7	861.010	17,3
Pozostałe (87, 89, 93, 99)	29.413	0,8	24.632	0,6	45.984	0,9
Wydatki ogółem	3.724.113	100,0	4.418.959	100,0	4.964.115	100,0

Źródło: UG Gielniów

Z powyższego zestawienia wynika, iż gmina Gielniów w 1998 r. podobnie jak w roku poprzednim najwięcej wydatków przeznaczyła na oświatę i wychowanie – 42,1%, opiekę społeczną 12,4% i administrację państwową 14,7%. Najmniej natomiast na gospodarkę mieszkaniową 2,2% oraz kulturę i sztukę 1,0%.

W 1999 r. gmina zaplanowała najwięcej wydatków na oświatę 43,1%, administrację państwową 17,3% oraz rolnictwo 15,2%. Najmniej natomiast na gospodarkę mieszkaniową 0,8%, kulturę i sztukę 1,2% oraz ochronę zdrowia 1,2%.

Własność komunalna i skarbu państwa

W gminie Gielniów stan własności gruntowej komunalnej i Skarbu Państwa przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela nr 41: Własność gruntów komunalnych i Skarbu Państwa (stan w 1998 r.)

Własność		Razem [ha]
1	Lasy Państwowe	938
2	Grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych (głównie komunikacja)	227
3	Grunty Skarbu Państwa przekazane w zarząd lub użytkowanie	4
4	Grunty tworzące zasób gruntów komunalnych	21
5	Grunty komunalne w zarządzie gminnych jednostek organizacyjnych	18
6	Grunty wspólnot gruntowych	707
7	Grunty AWRSP	29

W zasobie gruntów komunalnych występują większe kompleksy obszarów dotąd niezainwestowanych lub częściowo zainwestowanych, które mogą być przedmiotem aktywizacji w polityce zagospodarowania przestrzennego gminy. Należą do nich:

1. teren niezainwestowany o przeznaczeniu pod funkcje rekreacji i wypoczynku; o pow. ok. 3,7 ha w miejscowości Wywóz;
2. teren niezainwestowany o przeznaczeniu pod funkcje rekreacji i wypoczynku; o pow. ok. 3,5 ha pomiędzy miejscowościami Wywóz i Gałki;
3. teren częściowo zainwestowany o przeznaczeniu pod funkcje usług publicznych, gospodarki komunalnej i przemysłu budowlanego; o pow. ok. 5 ha w miejscowości Zygmuntów;
4. teren niezainwestowany o przeznaczeniu pod zabudowę mieszkalno-zagrodową z dopuszczeniem usług oraz pod produkcję rolną; o pow. ok. 15 ha w miejscowości Rozwady.

VIII DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO (SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY)

Cele rozwoju przestrzennego gminy

Diagnoza stanu istniejącego dokonywana w studium jest oceną całokształtu uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego dokonaną pod kątem celów rozwoju. Ich właściwe sformułowanie jest więc warunkiem prawidłowej oceny sytuacji, a co za tym idzie trafnego wyboru kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Podstawową zasadą polityki zagospodarowania przestrzennego gminy powinno być dążenie do zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w oparciu o istniejące zasoby. Zasada ta oznacza preferencje dla takiego sposobu wykorzystywania istniejących uwarunkowań lokalnych (zasobów środowiska naturalnego, kulturowego oraz potencjału zagospodarowania), które nie prowadzą do ich wyczerpania lub degradacji. Ochrona zasobów stanowiących podstawy rozwoju gminy skutkować ma trwałością tendencji rozwojowych. Ze względu na specyfikę i charakter gminy wyróżnić należy następujące uwarunkowania, które uznać należy za podstawy jej rozwoju:

- I. Rolniczy charakter gminy przejawiający się w przewadze zagospodarowania terenów dla celów produkcji rolnej oraz w utrwalonych kierunkach tej produkcji (przy jednoczesnych słabych warunkach naturalnych oraz znacznie rozbudowanym systemie sieci powiązań ekologicznych).
- II. Występowanie na terenie gminy znacznych połączy obszarów o funkcji ekologicznej zaliczanych do sieci ECONET oraz objętych wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu).
- III. Dostępność komunikacyjna – położenie przy ważnym szlaku komunikacyjnym (droga krajowa nr 44) stwarzającym dogodne połączenia z dużymi ośrodkami miejskimi (Radom, Łódź).

Racjonalne wykorzystanie tak zidentyfikowanych podstaw rozwoju gminy przyjmuje się za kryterium dla niżej przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego.

Przyjmując, że **planowanie przestrzenne w gminie pełnić ma rolę regulatora i stimulatora procesów rozwojowych** do jego zadań w tym zakresie zaliczyć należy:

- określenie celów rozwoju w oparciu o uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne gminy;
- określenie optymalnego (z punktu widzenia celów rozwoju) stanu zagospodarowania przestrzennego gminy;
- stworzenie podstaw do aktywnych działań na rzecz jego realizacji, w tym zwłaszcza zwiększenie atrakcyjności lokalizacyjnej gminy dla kapitału zewnętrznego, czyli tworzenie tzw. korzyści miejsca poprzez odpowiednie przeznaczenie i zagospodarowanie, preferencyjne zróżnicowanie przestrzenne polityki podatkowej itp.;
- usuwanie lub minimalizacja problemów, konfliktów i barier przestrzennych mogących mieć wpływ na dalszy rozwój gminy;
- harmonizowanie gospodarowania przestrzenią jako nieustający proces.

Niniejsze studium formułuje następujące cele rozwoju przestrzennego gminy Gielniów:

Strategiczne cele rozwoju przestrzennego

1. Awans cywilizacyjny poprzez podniesienie poziomu życia ludności w gminie.

Zaspokajanie potrzeb wspólnoty mieszkańców gminy jest podstawowym zadaniem i przedmiotem kompetencji jej władz. Cel awansu cywilizacyjnego realizowany środkami planowania przestrzennego osiągnąć będzie zatem poprzez zadania w zakresie:

- dostępności do infrastruktury społecznej (placówki oświaty, służby zdrowia i opieki społecznej);
- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego poprzez odpowiednie przepisy prawa miejscowego;
- standardów obsługi w zakresie infrastruktury technicznej i dostępności komunikacyjnej;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

2. Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju wielofunkcyjnej struktury gospodarki w gminie.

Rozwój gospodarczy gminy jest podstawowym warunkiem jej awansu cywilizacyjnego. Jednak władze gminy posiadają w dyspozycji jedynie pośrednie narzędzia służące stymulacji rozwoju funkcji produkcyjnych na swoim terenie. Z czego do sfery gospodarki przestrzennej należą:

- kształtowanie prawidłowej struktury funkcjonalno-przestrzennej zapewniającej minimalizację kosztów związanych z zapewnieniem obsługi infrastrukturalnej i komunikacyjnej terenów przeznaczonych pod zainwestowanie dla funkcji produkcyjnych oraz minimalizację ewentualnych kosztów uciążliwości (konfliktowości) tych funkcji;
- uzbrojenie terenów przeznaczonych pod zainwestowanie dla funkcji produkcyjnych w infrastrukturę techniczną na poziomie zapewniającym konkurencyjność warunków działalności podmiotów zlokalizowanych na tych terenach;
- zapewnienie dostępności komunikacyjnej terenów przeznaczonych pod zainwestowanie dla funkcji produkcyjnych;
- unikanie w przepisach prawa miejscowego tworzenia nieuzasadnionych barier dla rozwoju funkcji produkcyjnych;
- ochrona przed zainwestowaniem pozarolniczym najcenniejszych obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

3. Poprawa stanu i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego.

Zaakcentowanie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego poprzez przyjęcie jej za jeden z celów strategicznych usprawiedliwione jest faktem, że stanowią one podstawę trwałego rozwoju gminy, podstawę rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku oraz ze względu na możliwość uzyskiwania środków zewnętrznych dla finansowania inwestycji mających na celu ochronę środowiska i rozwój zagospodarowania opartego na racjonalnej eksploatacji zasobów środowiska. Ponadto środowisko przyrodnicze stanowi jeden z istotniejszych czynników decydujących o poziomie życia mieszkańców.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego pozostaje:

- doprowadzenie do zgodności charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego;
- doprowadzenie do zgodności poziomu i intensywności rozwoju oraz zagospodarowania przestrzennego z naturalną pojemnością środowiska i jego odpornością na degradację;
- ekspozycji wartości krajobrazowych oraz zharmonizowanie z nimi zagospodarowania przestrzeni;
- rehabilitacja obszarów o zachwianej równowadze ekologicznej;
- kształtowanie ciągłych systemów ekologicznych, spójnych z systemami ponadlokalnymi.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Zagospodarowanie osadnicze gminy składa się z miejscowości, które tworzy 18 sołectw. Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 0,67 os/ha. Około 12% ludności, tj. 976 osób, zamieszkuje we wsi gminnej Gielniów. Jako ośrodek gminny Gielniów stanowi centrum obsługi ludności, w którym zlokalizowano infrastrukturę społeczną poziomu gminnego w zakresie:

- administracji gminnej;
- oświaty;
- służby zdrowia.

Największą po Gielniowie wsią-sołectwem są Rozwady liczące 660 mieszkańców. Najmniejszą wsią-sołectwem, z siedmiokrotnie niższą liczbą mieszkańców (90 osób), jest Mechlin.

Wiodącą funkcją gminy Gielniów jest i było rolnictwo, głównie indywidualna gospodarka rolna, która miała wpływ na jakość i strukturę zagospodarowania. Funkcją uzupełniającą jest gospodarka leśna eksploatująca zasoby lasów państwowych zajmujących południową część gminy. Na terenie gminy Gielniów przeważającą formą zainwestowania jest zabudowa zagrodowa, dostosowana do potrzeb rozdrobnionego rolnictwa. Dominuje zabudowa liniowa, wzdłuż ciągów komunikacyjnych, o różnej randze. Ma to związek z łatwą dostępnością do infrastruktury technicznej, co z kolei ma niebagatelny wpływ na warunki mieszkaniowe.

Gmina Gielniów pomimo niewielkiej powierzchni wykazuje zróżnicowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej wynikające głównie z proporcji terenów leśnych do obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Miejscowość gminna jest na razie jedynym wyraźnie wyodrębnionym ośrodkiem obsługi ludności gminy w zakresie świadczeń komunalnych.

Na obszarze gminy dają się wyodrębnić następujące strefy:

- **strefa zainwestowania pod średniointensywną produkcję rolną** – jest to strefa zajmująca środkową i północną część obszaru gminy. Jest ona znacznie zróżnicowana poprzez występowanie rozbudowanej sieci systemu powiązań ekologicznych o znaczeniu lokalnym wpływającą na warunki naturalne dla rolnictwa (utrudnienie dla intensywnych i zmechanizowanych form gospodarki rolnej). Dominującą formą zainwestowania jest tutaj budownictwo zagrodowe, funkcją uzupełniającą są usługi oraz mieszkalnictwo jednorodzinne (skoncentrowane głównie w gielniowie i Rozwadach).
- **strefa systemu przyrodniczego o znaczeniu ponadlokalnym** – obejmująca znaczne obszary gminy w jej południowej części (Lasy Państwowe Nadleśnictwa Przysucha, tzw. Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Przysusko-Szydłowieckie”).

Diagnoza stanu istniejącego

Dotychczas przedstawiona analiza uwarunkowań dokonana została w podziale na wyodrębnione sfery, które mają wpływ na zagospodarowanie przestrzenne gminy. Następująca ocena uwarunkowań i zjawisk w gminie za kryteria przyjmuje wyżej określone strategiczne cele rozwoju. Oznacza to, że poszczególne uwarunkowania i zjawiska zostają określone jako pozytywne lub negatywne z punktu widzenia wpływu jaki mogą mieć na możliwość osiągnięcia tych celów. Podobną rolę – kryterium dla niniejszej diagnozy – pełnią również wyodrębnione przy okazji sformułowania pierwszego celu strategicznego zespoły uwarunkowań stanowiące podstawy rozwoju gminy. W tym wypadku ocena zjawisk dotyczy możliwości maksymalnego wykorzystania (szanse) podstaw rozwoju lub dotyczących ich ewentualnych zagrożeń.

Pojęcia atutu, szansy, słabości i zagrożenia należy rozumieć jak następuje:

Atut – uwarunkowanie wewnętrzne lub zewnętrzne ocenione pozytywnie ze względu na możliwość realizacji celów rozwoju.

Słabość – uwarunkowanie wewnętrzne lub zewnętrzne ocenione negatywnie ze względu na możliwość realizacji celów rozwoju.

Szansa – zjawisko lub proces sprzyjający realizacji celów rozwoju np. poprzez realizację potencjału atutów gminy.

Zagrożenie – zjawisko lub proces stanowiący przeszkodę w realizacji celów rozwoju np. jako skutek słabości gminy lub poprzez degradację potencjału atutów gminy.

Tabela nr 42: Diagnoza stanu istniejącego – zestawienie atutów, szans, słabości i zagrożeń w odniesieniu do założonych celów rozwoju przestrzennego gminy Gielniów:

Cel 1. Awans cywilizacyjny poprzez podniesienie poziomu życia ludności gminie.	
Zjawisko	Siła oddziaływania [1-5 p.]
Atuty i szanse	
Zadowalająca baza infrastruktury społecznej w umożliwiająca stosunkowo łatwy dostęp większości mieszkańców do usług w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego; opieki zdrowotnej podstawowej i specjalistycznej. 	3
Zwodociągowanie większości obszaru gminy.	3
Drogowe powiązania zewnętrzne umożliwiające dostęp do usług o charakterze ponadgminnym.	1
Dobrze rozwinięta wewnętrzna sieć dróg.	3
Stosunkowo wysoki standard warunków mieszkaniowych.	2
Względnie mały deficyt mieszkań.	2
Stan środowiska naturalnego.	2
Słabości i zagrożenia	
Koncentracja usług ochrony zdrowia w ośrodku gminnym (utrudniony dostęp do tych usług na obszarach peryferyjnych).	2
Brak wodociągów w sołectwach położonych w południowo-wschodniej części gminy.	4
Słabo rozwinięta sieć usług stopnia podstawowego.	3
Brak systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków w gminie.	3
Brak dostępu do gazu przewodowego w gminie.	1
Wysokie bezrobocie powodujące spadek dochodów ludności.	4
Wysoki odsetek korzystających z pomocy społecznej przy jednoczesnym niedostatku środków budżetowych na ten cel.	3
Zagrożenia zewnętrzne – negatywne zjawiska w gospodarce rolnej całego kraju powodujące brak opłacalności produkcji rolnej i upadek słabszych ośrodków przemysłowych pociągające za sobą zagrożenia dla gminy: <ul style="list-style-type: none"> ubożenie ludności na wsi (zwiększający się odsetek zmuszonych do korzystania z pomocy społecznej); potęgowanie negatywnych trendów demograficznych (odpływ ludności młodej i wykształconej, defeminizacja); brak możliwości zwiększenia dochodów własnych gmin wiejskich z lokalnych podatków. 	4
Wpływ obiektów uciążliwych dla środowiska (Bacutil, wysypisko gminne, droga nr 44, oczyszczalnia ścieków).	2
Cel 2. Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju wielofunkcyjnej struktury gospodarki w gminie.	
Atuty i szanse	
Dobra dostępność komunikacyjna (powiązania zewnętrzne drogą nr 44 z Łodzią, Radomiem, Przysuchą i Opoczmem).	4
Dobrze rozwinięta wewnętrzna sieć dróg.	2
Gminne wysypisko odpadów stałych.	1
Dobry stan sieci elektroenergetycznych i brak problemów z podłączeniem nowych odbiorców.	2
Występowanie złóż surowców naturalnych przeznaczonych do eksploatacji.	3

Aktualne zróżnicowanie gospodarki w gminie.	1
Szansa rozwoju funkcji obsługi komunikacji (związanych drogą nr 44).	3
Szansa rozwoju rolnictwa ekologicznego.	2
Szansa rozwoju rolnictwa wysokotowarowego (odtworzenie zarzuconych kierunków produkcji).	2
Zasobność surowcowa lasów.	2
Szansa rozwoju budownictwa lotniskowego.	2
Szansa rozwoju agroturystyki.	1
Obecność w zasobach gruntów komunalnych terenów nadających się do aktywizacji gospodarczej.	2
Słabości i zagrożenia	
Zagrożenia zewnętrzne – negatywne zjawiska w gospodarce całego kraju polegające na: <ul style="list-style-type: none"> • braku opłacalności produkcji rolnej, w zasadzie niezależnym od poziomu kultury tej produkcji; • brak systemu ochrony krajowej produkcji rolnej zabezpieczającego stabilne warunki ekonomiczne dla produkcji rolnej i opartego na niej przemysłu przetwórczego. 	4
Znaczne oddalenie od centrów aktywizacji gospodarczej – peryferyjne usytuowanie gminy.	5
Niskie wykształcenie ludności.	3
Niekorzystne cechy charakterystyki demograficznej: <ul style="list-style-type: none"> • znaczny udział roczników nieprodukcyjnych; • defeminizacja w produkcyjnej grupie wiekowej. 	2
Ograniczenia infrastrukturalne dla rozwoju funkcji produkcyjnych (brak systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, brak gazu przewodowego).	2
Słabo rozwinięte otoczenie rolnictwa.	2
Słabe warunki naturalne dla rolnictwa: <ul style="list-style-type: none"> • przewaga niskich klas bonitacyjnych gleb; • zakwaszenie i zanieczyszczenie chemiczne gleb; • rozbudowana sieć systemu ekologicznego. 	3
Ograniczenia w zainwestowaniu wynikające z obecności wielkoobszarowych form ochrony przyrody.	1
Brak rezerw terenów przeznaczonych pod funkcje produkcyjne.	1
Cel 3. Poprawa stanu i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego.	
Atuty i szanse	
Znaczna część gminy objęta ochroną przyrody (obszary chronionego krajobrazu).	4
Istnienie gminnego wysypiska odpadów stałych z rezerwą pojemności.	2
Szansa organizacji systemu usuwania odpadów stałych (w tym modernizacja wysypiska, organizacja wywozu odpadów z terenu gminy, sortowanie odpadów, itp.)	2
Szansa uzyskania zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska (środki przedakcesyjne Unii Europejskiej).	4
Szansa realizacji zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.	3
Szansa realizacji indywidualnych systemów oczyszczania ścieków.	3

Szansa rekultywacji terenów zdegradowanych (w tym w miejscowości gminnej).	1
Ciągłość obszarów systemu przyrodniczego.	2
Ograniczenie intensywnej produkcji rolnej związanej z uciążliwością dla środowiska (duże chlewnie, intensywne nawożenie, itp.).	1
Niewielka ilość obiektów uciążliwych dla środowiska lub mogących pogorszyć jego stan.	1
Słabości i zagrożenia	
Zanieczyszczenie atmosfery poprzez emisje z obiektów zlokalizowanych na terenie gminy.	1
Zanieczyszczenie chemiczne gleb.	1
Zanieczyszczenie wód powierzchniowych.	2
Brak systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach wiejskich.	4
Występowanie obiektów uciążliwych (wysypisko, oczyszczalnia, droga nr 44, „Bacutil”, wytwórnia mas bitumicznych).	3
Mała odporność gruntów na infiltrację zanieczyszczeń do wód gruntowych.	4
Zagrożenie degradacją krajobrazu przez chaotyczne zainwestowanie.	2
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska związane ze szlakami komunikacyjnymi na terenie gminy	1
Wylesienia	2

Zarząd Gminy Gielniów

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
GIELNIÓW**

**ETAP II
KIERUNKI ROZWOJU**

Wrzesień 2000

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Grzegorz Krawczyk

mgr inż. arch. Paweł Wasilewski

Spis treści:

I. _____	KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	5
GIELNIÓW _____		5
Określenie kierunków rozwoju przestrzennego gminy _____		5
1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy _____		5
2. Kierunki rozwoju osadnictwa _____		5
4. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej i usług _____		6
5. Kierunki rozwoju funkcji gospodarczych _____		6
5.1 Gospodarka rolna _____		6
5.2 Gospodarka pozarolnicza _____		6
5.2.1 Eksploatacja surowców mineralnych _____		7
Kierunki rozwoju poszczególnych podsystemów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy _____		8
1. Strefy funkcjonalne i ośrodki _____		8
1.1 Strefa zagospodarowania dla funkcji średniointensywnego rolnictwa (SR) _____		8
1.1.1 Produkcja rolna _____		8
1.1.2 Osadnictwo wiejskie _____		8
1.1.3 Produkcja pozarolnicza _____		9
1.2 Strefa aktywizacji zagospodarowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną (SA) _____		9
1.2.1 Funkcje produkcyjne _____		9
1.2.2 Osadnictwo _____		9
1.3 Strefa ekologicznie uwarunkowanego zagospodarowania zasobów systemu przyrodniczego (SE) _____		10
1.3.1 Produkcja rolna _____		10
1.4 Ośrodki obsługi ludności oraz centra aktywizacji gospodarczej _____		11
1.4.1 Ośrodek podstawowy – Gielniów _____		12
1.4.2 Ośrodki uzupełniające – Goździków, Rozwady, Bieliny _____		12
2. Powiązania komunikacyjne _____		12
3. Obsługa infrastrukturalna _____		13
3.1 Zaopatrzenie w wodę _____		13
3.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków _____		13
3.2.1 Obszary zainwestowania przewidziane do obsługi za pomocą zbiorowych systemów odprowadzania ścieków _____		13
3.2.2 Obszary zainwestowania przewidziane do obsługi za pomocą indywidualnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków _____		13
3.3 Elektroenergetyka _____		13
3.4 Zaopatrzenie w gaz _____		14
3.5 Ciepłownictwo _____		14
3.6 Gospodarka odpadami _____		14
3.7 Telekomunikacja _____		14
4. System przyrodniczy _____		14
II. POLITYKA LOKALIZACYJNA _____		15
Opracowania planistyczne realizujące politykę lokalizacyjną studium _____		15
1. Zasady sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych opracowań planistycznych na terenie gminy _____		15
1.1 Zasady ogólne sporządzania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego _____		15
1.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zmieniające dotychczasowe funkcje rolnicze i leśne terenów _____		16
1.3 Miejscowe plany zagospodarowania sporządzane na terenach o dotychczasowej funkcji nierolniczej i nieleśnej _____		18
1.3.1 Plany sporządzane dla terenów wskazanych do uporządkowania zainwestowania _____		18
1.4 Koncepcje programowo-przestrzenne _____		19
1.5 Koncepcje zagospodarowania nieruchomości _____		20
2. Obszary na których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest (lub może być) obowiązkowe _____		20

2.1	Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może być obowiązkowe ze względu na lokalizację zadań dla realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych	20
2.1.1	Gazociąg wysokoprężny	20
2.1.2	Obwodnice miejscowości Gielniów i Goździków na przebiegu drogi krajowej nr 44	21
2.1.3	Projektowane gminne wysypisko odpadów stałych	21
2.2	Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może być obowiązkowe ze względu na przepisy szczególne	21
2.3	Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania	21
2.3.1	Tereny przyległe do zachodniego krańca obwodnicy miejscowości Goździków	21

Zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	23
1. Strefa zagospodarowania dla funkcji średniointensywnego rolnictwa (SR)	23
1.1 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej	23
1.2 Obszary, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie	24
1.2.1 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego (MR)	24
1.2.2 Tereny o preferencji dla rozwoju skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (IMR)	25
1.2.3 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego o charakterze letniskowym (MRL)	26
1.2.4 Tereny o preferencji dla rozwoju usług (U)	26
1.2.5 Tereny o preferencji dla rozwoju funkcji turystyki i rekreacji (TR)	27
1.2.6 Tereny o preferencji dla lokalizacji zbiorników retencyjnych o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku (WTR)	28
1.2.7 Tereny o preferencji dla rozwoju produkcji pozarolniczej i usług (P) oraz funkcji związanych z gospodarką komunalną (K)	28
1.2.8 Tereny o preferencji dla funkcji obsługi komunikacji (KK)	29
2. Strefa ekologicznie uwarunkowanego zagospodarowania zasobów systemu przyrodniczego (SE)	29
2.1 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej	29
2.2 Obszary, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie	30
2.2.1 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego (MR)	30
2.2.2 Tereny o preferencji dla rozwoju skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (IMR)	31
2.2.3 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego o charakterze letniskowym (MRL)	32
2.2.4 Tereny o preferencji dla rozwoju usług (U)	33
2.2.5 Tereny o preferencji dla rozwoju funkcji turystyki i rekreacji (ML)	33
2.2.6 Tereny o preferencji dla rozwoju funkcji turystyki i rekreacji (TR)	34
2.2.7 Tereny o preferencji dla lokalizacji zbiorników retencyjnych o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku (WTR)	34
2.2.8 Tereny o preferencji dla lokalizacji stawów hodowlanych (WR)	34
2.2.9 Tereny o preferencji dla rozwoju produkcji pozarolniczej i usług (P)	35
2.2.10 Tereny o preferencji dla funkcji obsługi komunikacji (KK)	35
3. Strefa aktywizacji zainwestowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną (SA)	36
3.1 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej	36
3.2 Obszary, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie	36
3.2.1 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego (MR)	36
3.2.2 Tereny o preferencji dla rozwoju skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (IMR)	37
3.2.3 Tereny o preferencji dla rozwoju usług (U)	38
3.2.4 Tereny o preferencji dla rozwoju produkcji pozarolniczej i usług (P) oraz funkcji związanych z gospodarką komunalną (K)	38
3.2.5 Tereny o preferencji dla funkcji obsługi komunikacji (KK)	39
3.2.6 Tereny o preferencji dla funkcji eksploatacji powierzchniowej (PE)	40
4. Ośrodki obsługi ludności oraz centra aktywizacji gospodarczej	40
5. Tereny o funkcji leśnej	40
Ograniczenia dostępności terenu	41

1.	Ograniczenia dostępności terenu wynikające z lokalizacji obiektów uciążliwych	41
1.1	Strefa ochronna komunalnego składowiska odpadów stałych	41
1.2	Strefy ochrony sanitarnej oczyszczalni ścieków	41
1.3	Strefy ochrony sanitarnej cmentarza	41
1.4	Strefy ochronne dla elektroenergetycznych linii napowietrznych	41
1.4.1	Linia 110 kV	41
1.4.2	Linie 15 kV	42
1.5	Strefa ochronna gazociągu wysokoprężnego	42
1.6	Odległości zabudowy od linii kolejowej	42
1.7	Odległości zabudowy od dróg publicznych	42
2.	Ograniczenia dostępności terenu wynikające z lokalizacji obiektów chronionych	44
2.1	Strefy ochrony sanitarnej studni	44
III. POLITYKA INWESTYCYJNA		46
Zadania w zakresie rozwoju komunikacji		46
Zadania w zakresie rozwoju infrastruktury		47
1.	Branżowe programy rozwoju sieci infrastrukturalnych	47
2.	Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej	47
2.1	Gospodarka wodno-ściekowa	47
2.2	Energetyka	48
Zadania w zakresie retencji i melioracji gruntów rolnych		49
1.	Melioracje	49
2.	Retencja	49
IV POLITYKA OCHRONNA		50
Ochrona środowiska naturalnego		50
1.	Ochrona prawna przyrody	50
1.1	Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody	50
1.1.1	Stanowiska dokumentacyjne (istniejące)	50
1.1.2	Projektowane stanowiska dokumentacyjne	50
1.1.3	Pomniki przyrody (istniejące)	50
1.1.4	Projektowane pomniki przyrody	51
1.1.5	Obszar krajobrazu chronionego	51
1.1.8	Projektowane użytki ekologiczne	52
1.1.9	Projektowany zespół przyrodniczo krajobrazowy	53
2.	Ochrona wód podziemnych	53
3.	Ochrona powierzchni ziemi	54
3.1	Ograniczenia dla eksploatacji powierzchniowej	54
4.	Zasady gospodarowania na terenach systemu przyrodniczego	54
4.1	Zasady ogólne zagospodarowania dla wszystkich terenów budujących sieć ekologiczną	55
4.2	Wskazania ochronne dla obszarów ekologicznych wchodzących w skład systemu o znaczeniu krajowym i międzynarodowym	56
Ochrona środowiska kulturowego		57
1.	Ochrona prawna dóbr kultury	57
1.1	Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy z dn. 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury	57
1.1.1	Obiekty wpisane do rejestru zabytków WKZ	57
1.1.2	Stanowiska archeologiczne	57
1.1.3	Strefy ochrony konserwatorskiej miejscowości Gielniów i Goździków	57
1.2	Ochrona środowiska kulturowego na terenie "obszaru chronionego krajobrazu"	58
V. POZOSTAŁE ELEMENTY POLITYKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY		59
Wskazania dla gospodarki gruntami		59
1.	Ogólne wskazania dla gminnej gospodarki gruntami	59
2.	Tereny przeznaczone pod zainwestowanie dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej	59
3.	Gminny zasób nieruchomości gruntowych	60

Wskazania dla polityki podatkowej gminy	61
Wnioski do opracowań planistycznych wyższego rzędu	62
1. Komunikacja drogowa	62
2. Komunikacja kolejowa	62
3. Budowa zbiorników retencyjnych	62

I. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GIELNIÓW

Określenie kierunków rozwoju przestrzennego gminy

Uwzględniając diagnozę uwarunkowań i stanu istniejącego zagospodarowania przestrzennego przeprowadzoną w I etapie studium określa się kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy zmierzające do realizacji założonych na wstępie tego etapu celów rozwoju.

1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Zróżnicowanie przestrzenne uwarunkowań rozwoju gminy, które było przedmiotem analiz pierwszego etapu studium, stanowi podstawę do odpowiedniego różnicowania polityki zagospodarowania przestrzennego gminy. Podejście takie ma na celu realizację zasady racjonalnej gospodarki zasobami przestrzeni. Studium wyodrębnia zatem następujące jednostki przestrzenne, dla których zakłada się zróżnicowanie kierunków zagospodarowania odpowiednio do predyspozycji:

- A. Strefa zagospodarowania dla funkcji średniointensywnego rolnictwa (SR);**
- B. Strefa aktywizacji zagospodarowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną (SA);**
- C. Strefa ekologicznie uwarunkowanego zagospodarowania zasobów systemu przyrodniczego (SE);**
- D. Ośrodki obsługi ludności oraz centra aktywizacji gospodarczej (Gielniów, Goździków, Rozwady i Bieliny).**

Ponadto odrębnymi elementami struktury funkcjonalno-przestrzennej występującymi na całym obszarze gminy i tworzącymi powiązania pomiędzy wyżej wymienionymi jednostkami przestrzennymi są następujące podsystemy:

- a. Powiązania komunikacyjne;**
- b. Systemy infrastruktury technicznej;**
- c. System przyrodniczy.**

2. Kierunki rozwoju osadnictwa

W celu utrzymania ciągłości w procesie planowania przestrzennego oraz dla uniknięcia naruszenia zasady zachowania praw nabytych właścicieli nieruchomości przy zmianie statusu prawnego terenów objętych planami tracącymi moc prawną po 1 stycznia 2002 r. przyjmuje się ogólną zasadę wskazywania w studium terenów, które mogą być przeznaczone pod różnego rodzaju zainwestowanie w granicach takich, jak przewidywały to dotychczas sporządzone plany zagospodarowania przestrzennego. Ewentualne odstępstwa od tej zasady są uzasadnione w oparciu o interes publiczny bądź inne uwarunkowania stwierdzone w studium. Przyjmuje się następujące zasady kształtowania sieci osadniczej:

- a. zasada ładu przestrzennego** rozumiana jako dążenie do uzyskania optymalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej układów osadniczych (unikanie konfliktów poprzez prawidłowe rozlokowanie funkcji, minimalizacja oddziaływania funkcji uciążliwych, dostępność komunikacyjna i infrastrukturalna terenów przeznaczonych pod zainwestowanie);
- b. zasada racjonalności ekonomicznej** rozumiana jako dążenie do minimalizacji kosztów zainwestowania osadniczego przy jednoczesnej maksymalizacji standardów poziomu życia ludności (koncentracja osadnictwa w rejonach dla niego najkorzystniejszych, mająca również na celu ułatwienie dostępu mieszkańców do gminnej

infrastruktury społecznej oraz innych usług; intensyfikacja zainwestowania istniejących i projektowanych układów obniżająca koszty uzbrojenia technicznego);

- c. **zasada minimalizacji kosztów społecznych** rozumiana jako dążenie do redukcji ograniczeń w zainwestowaniu, o ile nie stwarza ono konfliktów funkcjonalno-przestrzennych. Ograniczenia zainwestowania osadniczego wynikać mogą zwłaszcza z ustawowego obowiązku ochrony najcenniejszych obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz terenów ważnych dla funkcjonowania systemu przyrodniczego.

Zgodnie z powyższymi zasadami studium zakłada, że osadnictwo w gminie koncentrować się będzie w ośrodkach obsługi ludności (Gielniów, Goździków, Rozwady i Bieliny) – ze względu na dostępność infrastruktury społecznej i technicznej oraz dotychczasowe trendy rozwojowe.

4. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej i usług

Zakłada się koncentrację instytucji i podmiotów o funkcji obsługi ludności w następujących ośrodkach:

- ośrodek podstawowy: **Gielniów**;
- ośrodki uzupełniające: **Goździków, Rozwady i Bieliny**.

5. Kierunki rozwoju funkcji gospodarczych

Jako podstawowy kierunek rozwoju gospodarczego gminy zakłada się budowę wielofunkcyjnej struktury gospodarczej w gminie w oparciu o:

- utrwalone kierunki produkcji rolnej;
- rozwój funkcji otoczenia rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego;
- rozwój usług komunalnych i komercyjnych.

5.1 Gospodarka rolna

Predyspozycje rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy dla rozwoju różnych form gospodarki rolnej określone są zwłaszcza poprzez:

- przeciętne lub słabe warunki naturalne dla produkcji rolnej,
- brak rozwiniętego otoczenia rolnictwa,
- powiązania zewnętrzne gminy (dostępność rynków zbytu),
- ogólną sytuację ekonomiczną rynku rolnego.

Ze względu na przewagę produkcji rolnej w strukturze gospodarki gminy oraz słabe warunki naturalne dla rolnictwa zakłada się za równo rozwój tradycyjnej gospodarki rolnej w gospodarstwach rodzinnych, opartej na utrwalonych kierunkach produkcji, jak również rolnictwa ekologicznego, wymagającego zwiększonych nakładów pracy, niższego stopnia specjalizacji, a także maksymalnie wykorzystującego predyspozycje naturalne środowiska. Ponadto zakłada się stopniowy rozwój otoczenia rolnictwa, który stanowić może podstawę rozwoju specjalistycznej i wysokotowarowej gospodarki rolnej.

5.2 Gospodarka pozarolnicza

Zakłada się koncentrację podmiotów gospodarczych zwłaszcza w ośrodkach obsługi ludności i aktywizacji zagospodarowania (Gielniów i Goździków) – ze względu na istniejące zainwestowanie, obsługę infrastrukturalną, dostępność komunikacyjną, rezerwy terenu oraz lokalizację zasobów ludzkich; jak również na innych terenach przyległych do drogi krajowej nr 44 zlokalizowanych w strefie aktywizacji zainwestowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną (SA) - ze względu na aktywizującą funkcję tej drogi.

5.2.1 Eksploatacja surowców mineralnych

Poza wskazanym w niniejszym studium terenem predysponowanym dla funkcji eksploatacji surowców mineralnych (w Goździkowie), zakłada się dopuszczanie eksploatacji surowców mineralnych w obrębie złóż zlokalizowanych na:

- obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz
- na obszarach wskazanych w niniejszym studium dla rozwoju funkcji produkcji leśnej (pod warunkiem zalesienia terenów poeksploatacyjnych w ramach ich rekultywacji).

Eksploatacja ta odbywać się będzie na zasadach określonych w ustawie „Prawo geologiczne i górnicze”, poza terenami wskazanymi w niniejszym studium jako predysponowane dla rozwoju zainwestowania pod funkcje zabudowy mieszkalno-zagrodowej (w tym skoncentrowanej), mieszkalnictwa, turystyki i rekreacji oraz osadnictwa wiejskiego o charakterze letniskowym, a także poza terenami chronionymi na podstawie przepisów o ochronie przyrody, o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a także o ochronie dóbr kultury.

Kierunki rozwoju poszczególnych podsystemów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

1. Strefy funkcjonalne i ośrodki

1.1 Strefa zagospodarowania dla funkcji średniointensywnego rolnictwa (SR)

Strefa zagospodarowania dla funkcji średniointensywnego rolnictwa obejmuje obszary o preferencji dla zagospodarowania realizującego **funkcję rolnictwa średniointensywnego oraz związanego z nim osadnictwa wiejskiego**.

Podstawowym kryterium wytyczającym kierunki polityki zagospodarowania dla tej strefy jest racjonalny rozwój produkcji rolnej wraz z otoczeniem rolnictwa oraz cywilizacyjny rozwój sieci osadnictwa wiejskiego.

Dodatkowym kryterium wytyczającym kierunki polityki zagospodarowania dla tej strefy jest równoważenie rozwoju funkcji produkcji rolnej, zakładające eksploatację zasobów środowiska przyrodniczego łącznie z jednoczesną ich ochroną.

Kierunki rozwoju poszczególnych funkcji (form zagospodarowania) strefy SR określa się jak następuje:

1.1.1 Produkcja rolna

a) Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- ochrona najlepszych gleb użytkowanych rolniczo (ochrona przed zainwestowaniem);
- zalesianie gruntów nieprzydatnych i o niskiej przydatności dla produkcji rolnej;
- utrzymanie w użytkowaniu rolniczym areału trwałych użytków zielonych ze względu na funkcję produkcji pasz.

b) Poprawa warunków naturalnych dla rolnictwa poprzez:

- regulacja stosunków wodnych (melioracje wg programu uwzględniającego wymagania ochrony środowiska na obszarach cennych przyrodniczo).

1.1.2 Osadnictwo wiejskie

a) Awans cywilizacyjny obszarów wiejskich (podniesienia poziomu życia mieszkańców) poprzez:

- zapewnienie obsługi infrastrukturalnej terenów osadnictwa wiejskiego zgodne ze wskaźnikami odpowiednimi dla poszczególnych form zagospodarowania;
- kształtowanie układów osadniczych racjonalne z punktu widzenia dostępności komunikacyjnej i ekonomiki rozwiązań infrastruktury technicznej (unikanie rozproszenia osadnictwa);
- koncentrację osadnictwa w ośrodkach obsługi ludności lub w ich okolicach w celu poprawienia dostępności do infrastruktury społecznej.

b) Kształtowanie ładu przestrzennego na obszarach osadnictwa wiejskiego poprzez:

- politykę lokalizacyjną ukierunkowaną na kształtowanie prawidłowej struktury funkcjonalno-przestrzennej terenów zainwestowanych (unikanie tworzenia i eliminacja istniejących konfliktów funkcjonalno-przestrzennych);
- lokalizację funkcji uciążliwych poza terenami skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej;
- przeznaczanie pod zainwestowanie dla celów osadnictwa terenów o odpowiednich warunkach fizjograficznych (warunki gruntowo-wodne, nachylenie, nasłonecznienie klimat itp.);

- określanie w zależności od potrzeb zasad kształtowania form zabudowy oraz egzekwowanie ich realizacji, zwłaszcza na obszarach ważnych z punktu widzenia środowiska kulturowego.

1.1.3 Produkcja pozarolnicza

a) Wspieranie rozwoju funkcji produkcji pozarolniczej i usług na obszarach większych poprzez:

- unikanie tworzenia nieuzasadnionych barier lokalizacyjnych dla rozwoju funkcji produkcyjnych (zwłaszcza otoczenia rolnictwa).

1.2 Strefa aktywizacji zagospodarowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną (SA)

Strefa ta obejmuje zwłaszcza tereny przyległe do istniejącego oraz projektowanego przebiegu drogi krajowej nr 44, w okolicach zapewniających prawidłowe skomunikowanie z tą drogą skrzyżowań z drogami niższych kategorii, stanowiące obszary przewidywanej wzmożonej aktywności inwestycyjnej. Predyspozycje dla odrębnego traktowania tych terenów w polityce zagospodarowania przestrzennego wynikają przede wszystkim z następujących elementów waloryzacji:

- aktywizująca rola drogi krajowej nr 44 oraz wojewódzkiej nr 728;
- perspektywa podniesienia rangi drogi nr 44 w systemie komunikacyjnym kraju (pociągająca za sobą planowaną modernizację tej drogi);
- dotychczasowe trendy w zainwestowaniu terenów;
- przeważnie przeciętne lub słabe warunki naturalne dla rolnictwa;

Podstawowym kryterium wytyczającym kierunki polityki zagospodarowania dla tej strefy jest zrównoważony rozwój funkcji produkcji pozarolniczej, usług komercyjnych oraz mieszkalnictwa, uwzględniający eliminację potencjalnych konfliktów funkcjonalnych oraz wymagania ochrony środowiska.

Kierunki rozwoju poszczególnych funkcji (form zagospodarowania) w strefie SA:

1.2.1 Funkcje produkcyjne

a) Wspieranie rozwoju funkcji produkcji pozarolniczej i usług na obszarach większych poprzez:

- powiększenie obszaru terenów wskazanych dla rozwoju funkcji gospodarczych;
- ochronę w/w terenów przed zainwestowaniem mogącym pogorszyć ich atuty lokalizacyjne (konflikty funkcjonalne, utrudnienia dla inwestycji infrastrukturalnych i komunikacyjnych itp.);
- uzbrojenie terenów rozwoju funkcji produkcyjnych.

1.2.2 Osadnictwo

a) Rozwój i poprawa standardów funkcji mieszkalnictwa poprzez:

- zapewnienie obsługi infrastrukturalnej terenów osadnictwa zgodne ze wskaźnikami odpowiednimi dla poszczególnych form zagospodarowania;
- powiększenie obszaru terenów wskazanych dla rozwoju funkcji mieszkalnictwa.

b) Kształtowanie ład przestrzennego na obszarze o wysokich walorach środowiska kulturowego poprzez:

- politykę lokalizacyjną ukierunkowaną na kształtowanie prawidłowej struktury funkcjonalno-przestrzennej terenów zainwestowanych (unikanie tworzenia i eliminacja istniejących konfliktów funkcjonalno-przestrzennych);

- lokalizację funkcji uciążliwych poza terenami skoncentrowanej zabudowy mieszkalnej oraz poza obszarami ekspozycji walorów kulturowych i przyrodniczych miejscowości Solec;
- przeznaczanie pod zainwestowanie dla celów osadnictwa terenów o odpowiednich warunkach fizjograficznych (warunki gruntowo-wodne, nachylenie, nasłonecznienie klimat itp.);
- określanie w zasad kształtowania form zabudowy oraz egzekwowanie ich realizacji, zwłaszcza na obszarach ważnych z punktu widzenia środowiska kulturowego.

1.3 Strefa ekologicznie uwarunkowanego zagospodarowania zasobów systemu przyrodniczego (SE)

Strefa ta obejmuje obszary o preferencji dla zagospodarowania realizującego specyficzne funkcje gospodarki opartej na eksploatacji zasobów środowiska naturalnego (np. gospodarka leśna, rolnictwo ekologiczne) oraz związanego z nim osadnictwa wiejskiego, a także obszary o preferencji dla rozwoju funkcji turystyki, rekreacji i wypoczynku. Predyspozycje dla takiego zagospodarowania wynikają przede wszystkim z następujących elementów waloryzacji:

- dotychczasowe zagospodarowanie związane z wiodącą funkcją gospodarczą, jaką jest gospodarka leśna;
- przeciętne warunki naturalne dla rolnictwa;
- wysokie walory środowiska naturalnego;
- zawieranie się większości obszaru strefy w obrębie terenów objętych wielkoobszarnymi formami ochrony przyrody.

Podstawowym kryterium wytyczającym kierunki polityki zagospodarowania dla tej strefy jest zachowanie funkcji ekologicznej obszarów strefy oraz zrównoważony rozwój produkcji leśnej, rolnej oraz funkcji rekreacji i wypoczynku.

Kierunki rozwoju poszczególnych funkcji (form zagospodarowania) strefy SE:

1.3.1 Produkcja rolna

a) Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- ochronę najlepszych gleb użytkowanych rolniczo;
- utrzymanie w użytkowaniu rolniczym areału trwałych użytków zielonych ze względu na funkcję produkcji pasz;
- preferencje dla produkcji wysokotowarowej i ekologicznej (wykorzystujących wysokie walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej).

b) Poprawa warunków naturalnych dla rolnictwa poprzez:

- regulację stosunków wodnych (melioracje wg programu uwzględniającego wymagania ochrony środowiska na obszarach cennych przyrodniczo);
- utrzymanie elementów systemu przyrodniczego (zarośla i zadrzewienia śródpolne, oczka i ciekły wodne itp.) jako elementów zwiększających bioróżnorodność agroekosystemu rolniczej przestrzeni produkcyjnej pod kątem rozwoju rolnictwa ekologicznego.

1.3.2 Osadnictwo wiejskie

a) Awans cywilizacyjny obszarów wiejskich (podniesienia poziomu życia mieszkańców) poprzez:

- zapewnienie obsługi infrastrukturalnej terenów osadnictwa wiejskiego zgodnie ze wskaźnikami odpowiednimi dla poszczególnych form zagospodarowania;

- kształtowanie układów osadniczych racjonalne z punktu widzenia dostępności komunikacyjnej i ekonomiki rozwiązań infrastruktury technicznej (unikanie rozproszenia osadnictwa);
- b) Kształtowanie ładu przestrzennego na obszarach osadnictwa wiejskiego poprzez:**
- polityka lokalizacyjna ukierunkowana na kształtowanie prawidłowej struktury funkcjonalno-przestrzennej terenów zainwestowanych (unikanie tworzenia i eliminacja istniejących konfliktów funkcjonalno-przestrzennych);
 - unikanie lokalizacji funkcji uciążliwych;
 - przeznaczenie pod zainwestowanie dla celów osadnictwa terenów o odpowiednich warunkach przyrodniczych (warunki gruntowo-wodne, nachylenie, nasłonecznienie klimat itp.);
 - określenie w zależności od potrzeb zasad kształtowania form zabudowy oraz egzekwowanie ich realizacji, zwłaszcza na obszarach ważnych z punktu widzenia środowiska kulturowego.

1.3.3 Turystyka i rekreacja

- a) Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich w oparciu o rozwój funkcji rekreacji i wypoczynku poprzez:**
- powiększenie ilości obszarów wskazanych do zainwestowania pod funkcje budownictwa letniskowego;
 - rozwój funkcji budownictwa letniskowego na wskazanych obszarach osadnictwa wiejskiego (wsie letniskowe);
 - budowa nowych oraz adaptacja istniejących zbiorników wodnych dla celów rekreacji i wypoczynku;
 - kształtowanie zróżnicowanego programu usług związanych z funkcjami rekreacji i wypoczynku w celu stworzenia atrakcyjnej oferty tych funkcji;
- b) Kształtowanie ładu przestrzennego na obszarach usług rekreacji i wypoczynku poprzez:**
- polityka lokalizacyjna ukierunkowana na kształtowanie prawidłowej struktury funkcjonalno-przestrzennej terenów zainwestowanych (unikanie tworzenia i eliminacja istniejących konfliktów funkcjonalno-przestrzennych);
 - unikanie lokalizacji funkcji uciążliwych w sąsiedztwie terenów rekreacji i wypoczynku;
 - przeznaczenie pod zainwestowanie dla celów osadnictwa terenów o odpowiednich warunkach przyrodniczych (warunki gruntowo-wodne, nachylenie, nasłonecznienie klimat itp.);
 - kształtowanie zespołów zainwestowania pod funkcje rekreacji i wypoczynku w sposób umożliwiający zachowanie istniejących walorów krajobrazowych gminy;
 - określenie w zależności od potrzeb zasad kształtowania form zabudowy oraz egzekwowanie ich realizacji.

1.4 Ośrodki obsługi ludności oraz centra aktywizacji gospodarczej

Miejscowości Gielniów, Goździków, Rozwady oraz Bieliny wskazuje się jako preferowane dla rozwoju funkcji obsługi ludności oraz centra aktywizacji gospodarczej. Predyspozycje dla takiego zagospodarowania wynikają przede wszystkim z następujących elementów waloryzacji:

- dotychczasowe zagospodarowanie (w tym infrastruktura społeczna i techniczna oraz lokalizacja funkcji usługowych);
- wielkość;

- lokalizacja (możliwość obsługi wyodrębnionych funkcjonalnie części gminy);
- dostępność komunikacyjna;
- perspektywy rozwoju (w tym dotychczasowe trendy w zainwestowaniu).

Podstawowym kryterium wytyczającym kierunki polityki zagospodarowania dla tych miejscowości jest skoordynowany z dotychczasowym zagospodarowaniem rozwój funkcji obsługi ludności w zakresie stanowiącym zadania samorządu gminnego (usługi publiczne), usług komercyjnych, funkcji gospodarczych oraz rozwój funkcji mieszkalnictwa.

1.4.1 Ośrodek podstawowy – Gielniów

Funkcją ośrodka podstawowego jest zapewnienie ludności gminy dostępu do usług publicznych i komercyjnych stopnia ponadpodstawowego oraz aktywizacja zagospodarowania gminy poprzez koncentrację funkcji mieszkalnictwa, usług komercyjnych i produkcji pozarolniczej.

1.4.2 Ośrodki uzupełniające – Goździków, Rozwady, Bieliny

W/w miejscowość posiada predyspozycje dla funkcji uzupełniającego ośrodka obsługi ludności gminy. Ich zadaniem będzie poprawa dostępności do usług publicznych i komercyjnych dla obszaru o wzmożonym naporze inwestycyjnym, jako element awansu cywilizacyjnego.

2. Powiązania komunikacyjne

Dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy najistotniejsze są te powiązania komunikacyjne, które tworzą połączenia pomiędzy ośrodkami obsługi ludności oraz udostępniają tereny predysponowane dla rozwoju funkcji gospodarczych i mieszkalnictwa. Połączeniami takimi są:

- droga krajowa T-12 (poprzednio nr 44) Piotrków Trybunalski-Radom
- droga wojewódzka nr 728 Grójec-Końskie
- drogi powiatowe nr 34 325 (Gielniów-Gałki-Zielonka) i nr 34 338 (Gielniów-Bieliny-Drzewica).

Droga T-12 jest osią pasma aktywizacji zainwestowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną. Pasma to wykorzystuje aktywizującą rolę tranzytu drogowego dla gospodarki pozarolniczej. W celu zapobieżenia degradacji funkcjonalnej drogi T-12 niniejsze studium postuluje ograniczenie lokalizacji nowego zainwestowania na terenach przyległych do tej drogi, jeśli pociągałoby to za sobą konieczność realizacji nowych zjazdów do poszczególnych posesji bezpośrednio z drogi.

Poza rozwojem gospodarczym gminy jednym ze strategicznych celów rozwoju gminy jest jej awans cywilizacyjny osiągnięty przez podniesienie poziomu życia ludności. Osiągany on będzie między innymi przez poprawę dostępności komunikacyjnej usług publicznych z terenów osadnictwa wiejskiego. Najważniejszymi działaniami w tym zakresie będą:

- utwardzenie gruntowych dróg gminnych (ca 10 km)
- modernizacja dróg powiatowych i gminnych;
- realizacja obwodnic w miejscowości Gielniów i Goździków w ciągu drogi T-12.
- Realizacja węzła bezkolizyjnego dróg T-12 i 728

3. Obsługa infrastrukturalna

3.1 Zaopatrzenie w wodę

Rozwój sieci wodociągów zbiorowych stanowi podstawę zaopatrzenia wsi w wodę w gminie Gielniów. Istniejące wodociągi zbiorowe winny być rozbudowane w wypadku rozwoju sieci osiedleńczej w gminie.

Niezwodociągowaną południowo-wschodnią część gminy należy zaopatrzyć w wodę poprzez spięcie wodociągu zbiorowego Gielniów–Rozwady z wodociągiem Zygmunta wzdłuż wsi : Kolonia Brzezinki, Kolonia Wywóz, Gałki, Browarek, Stoczki.

Zakłada się sukcesywne spinanie istniejących wodociągów w jeden system pierścieniowy w celu poprawy niezawodności zasilania.

3.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

3.2.1 Obszary zainwestowania przewidziane do obsługi za pomocą zbiorowych systemów odprowadzania ścieków

Jako kryteria objęcia terenów zbiorowymi systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków przyjęto w niniejszym studium:

- zwartość istniejącej zabudowy;
- przewidywany kierunek inwestowania;
- dostępność odbiornika ścieków z oczyszczalni;
- zagrożenie skażeniem wód podziemnych i powierzchniowych ze strony nieoczyszczonych ścieków bytowych.

Do wyposażenia w zbiorowe systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków wskazane zostały zatem niemal wszystkie tereny przewidziane do zwartego zainwestowania, z wyjątkiem terenów peryferyjnych, o niskiej intensywności zainwestowania oraz trudnych do włączenia w zbiorowy system ze względów fizjograficznych.

Zbiorowe systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków przewidziano w następujących wsiach: Antoniów, Bieliny, Jastrząb, Gielniów, Zygmuntów, Snarki i Lelifek, Brzezinki, Wywóz, Zielonka, Stoczki, Goździków, Marysin, Rozwady i Drynia, Gałki, Mechlin, Bród, Sołtysy. Łączna długość kanalizacji – ca 35 km, łączna ilość ścieków ca 700 m³ na dobę. Zaproponowane systemy odprowadzania ścieków działać będą w sposób grawitacyjny.

W wymienionych miejscowościach wskazano optymalne lokalizacje dla małych oczyszczalni ścieków. Zakłada się możliwość łączenia poszczególnych kanalizacji w większe układy i rezygnacje z niektórych oczyszczalni, pod warunkiem zastosowania odpowiedniej ilości przepompowni ścieków.

W pierwszej kolejności zakłada się pełne skanalizowanie miejscowości gminnej, i sukcesywne powiększanie istniejącej biologiczno-mechanicznej oczyszczalni ścieków typu „Wodnik”.

3.2.2 Obszary zainwestowania przewidziane do obsługi za pomocą indywidualnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków

Indywidualnymi systemami odprowadzania ścieków zaleca się objąć pozostałe obszary, na których występuje zainwestowanie tego wymagające.

3.3 Elektroenergetyka

Sieć elektroenergetyczna w gminie nie wymaga rozwoju przestrzennego w związku z przewidywanym w niniejszym studium nowym zainwestowaniem, a jedynie modernizacji lub wymiany tych odcinków sieci oraz urządzeń, które nie posiadają wystarczających parametrów technicznych. Inwestycje te nie wchodzi w zakres właściwości gminy oraz nie generują zapotrzebowania na teren. Wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną lub potrzeba budowy nowych odcinków sieci, związana z ewentualnym

nowym zainwestowaniem terenów zaspokajana będzie przez właściwego administratora sieci w miarę potrzeb.

3.4 Zaopatrzenie w gaz

Gmina może być zaopatrzona w gaz z projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia Wronów-Końskie, odgałęzieniem z rejonu miasta Przysucha - DN 100. W rysunku studium pokazano postulowany przebieg gazociągu oraz proponowaną lokalizację stacji redukcyjno-pomiarowej w sołectwie Antoniów.

W wypadku braku możliwości realizacji sieci gazowej wysokiego ciśnienia w gminie do celów gospodarczych używany będzie gaz bezprzewodowy.

3.5 Ciepłownictwo

Na terenie gminy Gielniów nie przewiduje się realizacji zbiorowych systemów zaopatrzenia w ciepło. Lokalne kotłownie należy modernizować poprzez zastosowanie ekologicznych źródeł energii (olej).

3.6 Gospodarka odpadami

W gminie funkcjonuje zorganizowany system gromadzenia, transportu i składowania odpadów stałych. Istniejące wysypisko w sołectwie Gielniów nie posiada uszczelnionego dna i jest tylko częściowo urządzone.

Rozwój gospodarki odpadami w gminie polegać powinien na:

- organizacji systemu gromadzenia i utylizacji odpadów;
- wprowadzeniu segregacji i odzysku surowców wtórnych oraz ich zagospodarowaniu;
- wykorzystaniu odpadów jako źródła energii uzyskiwanej podczas utylizacji w spalarni;
- realizacji nowego, urządzonego wysypiska odpadów (postulowana lokalizacja – w obrębie strefy uciążliwości wytwórni mas bitumicznych w Gielniowie).

3.7 Telekomunikacja

Rozwój telekomunikacji w gminie polegał będzie na podniesieniu wskaźnika telefonizacji oraz poprawie standardu obsługi telekomunikacyjnej (docelowy wskaźnik telefonizacji obszarów wiejskich: 85% w 2005 r. – wg programów rządowych). Osiągnięcie tych celów możliwe będzie poprzez rozbudowę sieci rozdzielczej i abonenckiej;

4. System przyrodniczy

Niniejsze studium określa zgodnie z ustawą o ochronie i kształtowaniu środowiska wskazuje tereny, które posiadają wiodącą dla systemu przyrodniczego funkcję ekologiczną, w skrócie nazwane „systemem przyrodniczym”. Zagospodarowanie tych terenów nie może kolidować z ich funkcją przyrodniczą jeśli równowaga przyrodnicza ekosystemu ma być zachowana. Określenie kierunków zagospodarowania systemu przyrodniczego dokonane zostanie w rozdziale IV „Polityka ochronna”.

II. POLITYKA LOKALIZACYJNA

Opracowania planistyczne realizujące politykę lokalizacyjną studium

1. Zasady sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych opracowań planistycznych na terenie gminy

1.1 Zasady ogólne sporządzania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego

W stanie prawnym, jaki został określony przepisami ustawy z dn. 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego stanowią narzędzie osiągnięcia konkretnych celów polityki przestrzennej gminy. Celem sporządzania planów miejscowych w gminie Gielniów będzie przede wszystkim:

- a) przeznaczenie terenów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- b) przeznaczenie terenów pod funkcje służące zaspokajaniu lokalnych i ponadlokalnych potrzeb publicznych;
- c) umożliwienie wydawania decyzji WZiZT bez potrzeby przeprowadzania rozprawy administracyjnej.
- d) wprowadzenie regulacji chroniących zasoby środowiska kulturowego i przyrodniczego;
- e) określenie zasad zainwestowania na terenach zorganizowanej działalności inwestycyjnej;
- f) aktywizacja terenów poprzez odpowiednie ustalenia dotyczące ich przeznaczenia oraz zasad zagospodarowania.

Zasady sporządzania planów miejscowych, a zwłaszcza granice terenów nimi objętych, zakres i treść regulacji oraz kolejność sporządzania są elementami polityki realizacyjnej studium w zakresie rozlokowania poszczególnych funkcji terenów.

W wypadku planów miejscowych, których sporządzenie nie zostało określone w studium jako obowiązkowe (na podstawie przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym) obszary objęte opracowaniem, zakresy ustaleń oraz terminy przystąpienia do ich sporządzania pozostają w uznaniu organów gminy oceniających realną potrzebę sporządzenia tych opracowań. Studium formułuje w tym zakresie zalecenia, które powinny być brane pod uwagę przy powyższej ocenie. W tym celu studium przyjmuje następujące zasady sporządzania planów miejscowych dla obszarów nie objętych obowiązkiem ich sporządzania:

1. Poprzez wskazanie terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie niniejsze studium określa obszary, dla których celowym jest sporządzanie miejscowych planów ze względów wymienionych wyżej w punktach a) i c).
2. Poprzez wskazanie terenów zorganizowanej działalności inwestycyjnej niniejsze studium określa obszary, dla których celowym jest sporządzanie miejscowych planów ze względów wymienionych wyżej w punkcie e).
3. Poprzez wskazanie terenów do aktywizacji niniejsze studium określa obszary, dla których celowym jest sporządzanie miejscowych planów ze względów wymienionych wyżej w punkcie f).
4. Do ustaleń planów miejscowych sporządzanych na obszarze gminy z zasady powinny być przenoszone ustalenia niniejszego studium w zakresie zasad zagospodarowania odpowiednich elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy dotyczące preferowanych funkcji i sposobów zagospodarowania.
5. Za zgodne z ustaleniami niniejszego studium należy uznać:

- przystąpienie do sporządzenia planu miejscowego określającego **nierolnicze przeznaczenie terenów** oraz zasady ich zagospodarowania - **na terenach, które w niniejszym studium zostały wskazane jako predysponowane dla zagospodarowania pod te funkcje na zasadach określonych odpowiednio;**
 - przystąpienie do sporządzania planu miejscowego określającego **nierolnicze przeznaczenie terenów** oraz zasady ich zagospodarowania - w obrębie strefy aktywizacji zainwestowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną (SA) ale **poza terenami, które zostały wskazane jako predysponowane dla zagospodarowania pod te funkcje, o ile przeznaczenie i zasady zagospodarowania określone w tym planie są zgodne z ustaleniami niniejszego studium w zakresie preferowanych i dopuszczalnych funkcji na obszarze strefy SA wraz z odpowiednimi zasadami zagospodarowania;**
 - przystąpienie do sporządzania planu miejscowego określającego przeznaczenie terenów oraz zasady ich zagospodarowania pod **funkcje: zabudowy zagrodowej, mieszkalnictwa jednorodzinnego, rekreacji i wypoczynku, usług publicznych, infrastruktury technicznej oraz funkcje związane z gospodarką komunalną** - na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej w obrębie pozostałych stref (SR i SE), poza terenami, które zostały wskazane jako predysponowane dla zagospodarowania pod te funkcje, pod warunkiem zlokalizowania ich **poza terenami objętymi ochroną prawną przyrody, poza wskazanymi w niniejszym studium obszarami systemu przyrodniczego oraz poza zasięgiem szkodliwego oddziaływania obiektów uciążliwych;**
 - przystąpienie do sporządzenia planu miejscowego określającego **przeznaczenie terenów pod produkcję leśną** - na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej w obrębie proponowanej w niniejszym studium granicy polno-leśnej oraz poza nią na gruntach klas bonitacyjnych poniżej IV;
 - przystąpienie do sporządzenia planu miejscowego określającego **przeznaczenie terenów pod eksploatację powierzchniową surowców** - na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a także na obszarach produkcji leśnej, pod warunkiem zlokalizowania ich **poza terenami i obiektami objętymi ochroną prawną (z wyjątkiem obszarów objętych wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody jaką jest obszar chronionego krajobrazu) oraz poza terenami wskazanymi w niniejszym studium jako predysponowane dla zagospodarowania pod określone funkcje nierolnicze.**
6. Przystąpienie do sporządzenia planu miejscowego, którego ustalenia pozostają w sprzeczności z określonymi w studium zasadami zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (zwłaszcza wprowadzające funkcje lub sposoby zagospodarowania uznane w studium za niewskazane) wymaga uzasadnienia ważnym interesem publicznym, dla zaspokojenia którego sporządza się plan, żywotnym interesem ekonomicznym gminy lub innymi istotnymi względami, które nie mogły być wzięte pod uwagę przy sporządzaniu niniejszego studium. **Uznanie przez władze gminy względów stanowiących powyższe uzasadnienie dla sporządzenia planów sprzecznych z niniejszym studium stanowi uzasadnienie dla aktualizacji studium w odpowiednim zakresie.**

1.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zmieniające dotychczasowe funkcje rolnicze i leśne terenów

W aktualnym stanie prawnym lokalizacja na terenach rolnych lub leśnych funkcji innych niż określone w art. 2, ust. 1 i 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych wymaga zmiany przeznaczenia terenu w trybie sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to wprowadzania np. funkcji zabu-

dowy mieszkaniowej (niezagrodowej), letniskowej, usługowej, warsztatów rzemieślniczych, przemysłu, eksploatacji powierzchniowej itd.

Lokalizacja terenów, dla których powinny być sporządzone odpowiednie plany miejscowe, granice i zakres ich opracowania oraz termin przystąpienia do ich sporządzenia uzależniony jest od wystąpienia konkretnego zapotrzebowania. Powyższe kwestie rozpoznaje zarząd gminy, a niniejsze studium służyć powinno weryfikacji celowości opracowania tych planów w oparciu o zawarte w nim i uchwalone przez radę gminy kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Treść ustaleń planów powinna być zgodna z ustaleniami niniejszego studium, a ich zakres odpowiednio do wyżej wspomnianych potrzeb powinien obejmować:

- określenie przeznaczenia terenów;
- określenie funkcji podstawowych i dopuszczalnych zagospodarowania terenów;
- wskazanie obiektów przeznaczonych do zachowania lub adaptacji oraz do wyburzenia;
- zasady uzbrojenia i skomunikowania terenów przeznaczonych pod zainwestowanie;
- określenie form architektonicznych nowej zabudowy oraz adaptacji zabudowy istniejącej dla poszczególnych funkcji;
- określenie zasad ochrony środowiska odpowiednio do poszczególnych stref.

Ilość i lokalizacja terenów przeznaczanych w planach miejscowych pod zainwestowanie nierolnicze i nieleśne posiadać będzie w nowym stanie prawnym (po 1 stycznia 2002 r.) istotne znaczenie dla polityki lokalizacyjnej gminy. **Uproszczenie procesu inwestycyjnego jakie przynosi obecność miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (możliwość wydawania decyzji WZiZT bez rozprawy administracyjnej, czy dopuszczenie zagospodarowania innego niż rolnicze lub leśne) na danym terenie powinno być przez gminę traktowane jako narzędzie kształtowania możliwie najkorzystniejszej struktury funkcjonalno-przestrzennej osadnictwa.** Szczególnie pożądana wydaje się koncentracja osadnictwa wokół wskazanych w studium ośrodków obsługi ludności i centrów aktywizacji gospodarczej. Zatem studium sugeruje przystąpienie do sporządzenia w pierwszej kolejności planów miejscowych dla terenów największego naporu inwestycyjnego funkcji wymagających takich planów (funkcje pozarolnicze). Uzasadnione wydaje się objęcie takimi planami zwłaszcza miejscowości wskazanych w studium jako pełniące lub predysponowane do pełnienia funkcji lokalnych ośrodków obsługi ludności i centrów aktywizacji. **Plany miejscowe sporządzane poza wymienionymi miejscowościami należy ograniczyć co do ilości oraz obszaru objętego opracowaniem do niezbędnego minimum wyznaczonego wymaganiami dla sprawnego zarządzania gminą.**

Niniejsze studium wskazuje tereny, dla których może zaistnieć potrzeba sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego **w celu aktywizacji zainwestowania.** Dotyczy to zwłaszcza:

- terenu przyległego do drogi nr 44 od północy w rejonie wytwórni mas bitumicznych o preferowanej funkcji produkcji pozarolniczej, składów i usług **komercyjnych (obszar PP1)**;
- terenu zlokalizowanego we wschodniej części miejscowości Gielniów (przy wschodnim krańcu projektowanej obwodnicy), o preferowanej funkcji produkcji pozarolniczej, składów i usług komercyjnych (**wewnątrz obszaru PP3**);
- terenów zlokalizowanych w sołectwie Drynia, o preferowanej funkcji zabudowy mieszkalno-zagrodowej z dopuszczeniem budownictwa letniskowego (**obszary PP5 i PP6**);
- terenów zlokalizowanych w miejscowości Kotfin, o preferowanej funkcji zabudowy mieszkalno-zagrodowej, obsługi komunikacji - stacja paliwowa oraz produkcji pozarolniczej - tartak (**obszar PP7**).

Potrzeba sporządzenia planów miejscowych dla tych terenów wynika z istnienia następujących uwarunkowań:

- potrzeba podniesienia atrakcyjności lokalizacyjnej gminy dla funkcji gospodarczych;
- potrzeba maksymalnego wykorzystania aktywizującej roli ciągów tranzytowych w stosunku do terenów przyległych;
- konieczność przeciwdziałania zagrożeniu degradacją funkcjonalną terenów atrakcyjnych dla rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku poprzez nieskoordynowane ich zainwestowanie;
- konieczność przeciwdziałania degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- występowanie naporu inwestycyjnego na wolne tereny o atrakcyjnej dla zainwestowania lokalizacji.

1.3 Miejsce plany zagospodarowania sporządzane na terenach o dotychczasowej funkcji nierolniczej i nieleśnej

Planami sporządzanymi na terenach o dotychczasowej funkcji nierolniczej i nieleśnej obejmować należy zwłaszcza tereny wymagające przekształceń, rehabilitacji lub aktywizacji zainwestowania oraz tereny wymagające ochrony zasobów środowiska przyrodniczego lub kulturowego.

W przypadku gminy Gielniów potrzeba taka może zaistnieć dla ośrodków obsługi ludności i aktywizacji zainwestowania, zlokalizowanych na osi drogi krajowej nr 44 (Gielniów i Goździków).

1.3.1 Plany sporządzane dla terenów wskazanych do uporządkowania zainwestowania

Niniejsze studium wskazuje tereny, dla których może zaistnieć potrzeba sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu uporządkowania zainwestowania w okolicach projektowanych obwodnic drogi krajowej nr 44. Dotyczy to zwłaszcza:

- terenów przyległych do obydwu krańców projektowanej obwodnicy drogi nr 44 w miejscowości Gielniów (**obszary PP2 i PP3**);
- terenów przyległych do zachodniego krańca projektowanej obwodnicy drogi nr 44 w miejscowości Goździków (**obszar PP4**);

Potrzeba sporządzenia planów miejscowych dla tych terenów wynika z istnienia następujących uwarunkowań:

- potrzeba zabezpieczenia odpowiednich rezerw terenu dla realizacji obwodnic drogi krajowej nr 44 w miejscowościach Gielniów i Goździków (ochrona przed zainwestowaniem);
- potrzeba maksymalnego wykorzystania aktywizującej roli ciągów tranzytowych w stosunku do terenów przyległych;
- konieczność przeciwdziałania zagrożeniu degradacją funkcjonalną terenów atrakcyjnych dla rozwoju funkcji produkcji pozarolniczej, usług i mieszkalnictwa poprzez nieskoordynowane ich zainwestowanie;
- występowanie naporu inwestycyjnego na wolne tereny o atrakcyjnej lokalizacji.

W niektórych przypadkach przesłanki sporządzania miejscowych planów wyszczególnione w p. 1.2 i 1.3 stanowią podstawę do nałożenia przez studium obowiązku sporządzenia planu ze względu na istniejące uwarunkowania. Niniejsze studium ustala taki obowiązek (skutkujący prawnie zgodnie z przepisami ustawy z dn. 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym) jedynie na terenach określonych w p. 2.1 i 2.3.

1.4 *Koncepcje programowo-przestrzenne*

Koncepcja programowo-przestrzenna jest opracowaniem planistycznym nie posiadającym żadnych skutków prawnych, jednak często bardzo pomocnym w przypadku zamiaru przystąpienia przez władze gminy do sporządzania planów miejscowych w następujących okolicznościach:

- na obszarach, które nie posiadają wystarczająco jasno sprecyzowanych założeń programowych – w celu umożliwienia sporządzenia planu miejscowego jednoznacznie określającego kierunki rozwoju tych obszarów (co stanowi właściwą podstawę do określenia zasad zagospodarowania wybranych terenów oraz form ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych);
- na obszarach, gdzie spodziewany jest opór społeczny względem rzeczywistych lub domniemych ograniczeń w wykonywaniu prawa własności nakładanych za pomocą planów miejscowych – w celu uniknięcia blokowania procedury sporządzenia planu poprzez wyłączenia z zakresu sporządzania planu terenów najbardziej konfliktowych (jeszcze przed podjęciem uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu).

W przypadku gminy Gielniów wydaje się, że sporządzenie koncepcji programowo-przestrzennych byłoby celowe przed ewentualnym przystąpieniem do sporządzenia planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego dla następujących obszarów:

- tereny o preferowanej funkcji zbiornika retencyjnego o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku zlokalizowanego na północ od miejscowości Gielniów (**obszar KP1**) - potrzeba sporządzenia koncepcji programowo przestrzennej dla tego terenu wynika z konieczności przeprowadzenia analizy przesłanek pozwalających na dokładne określenie lokalizacji i wielkości zbiornika (w przypadku budowy zapory na rz. Brzuśni (Brzustówce) na wysokości wysypiska śmieci konieczne będą inwestycje zabezpieczające projektowany zbiornik przed zanieczyszczeniami z tego wysypiska oraz z oczyszczalni ścieków dla Gielniowa zrzucającej ścieki do rz. Gielniowianki; ponadto rozwiązania wymaga przejście istniejącej drogi gminnej z Gielniowa w kierunku wsi Brzustowiec);
- tereny o preferowanej funkcji rekreacji i wypoczynku w miejscowości Rozwady (**obszar KP2**) - potrzeba sporządzenia koncepcji programowo przestrzennej dla tego terenu wynika z aktualnego braku rozstrzygnięć co do programu funkcjonalnego tych terenów (istnieje możliwość realizacji różnorodnych funkcji usług sportu i rekreacji na terenach rekultywowanych wyrobisk - np. motocross lub inne, a przy drodze wojewódzkiej istnieje możliwość lokalizacji np. usług komercyjnych związanych (lub niekoniecznie) z wyżej wymienionymi funkcjami; ponadto istnieje także możliwość realizacji budownictwa mieszkaniowego). Koncepcja programowo-przestrzenna dla tych terenów mogłaby pomóc w dokładnym określeniu minimalnego obszaru, dla którego sporządzenie planu miejscowego będzie konieczne oraz pozwoliłaby określić przedmiot i zakres wymaganych regulacji prawnych;
- tereny o preferowanej funkcji rekreacji i wypoczynku oraz budownictwa letniskowego (ewentualny teren zorganizowanej działalności inwestycyjnej) w miejscowości Gałki (**obszar KP3**) - potrzeba sporządzenia koncepcji programowo przestrzennej dla tego terenu wynika to z aktualnego braku rozstrzygnięć co do programu funkcjonalnego terenów o preferowanych funkcjach rekreacji i wypoczynku oraz budownictwa letniskowego. Analizy hydrogeologicznej i hydrograficznej wymaga zwłaszcza możliwość realizacji projektowanego zbiornika retencyjnego w miejscowości Gałki;

1.5 Koncepcje zagospodarowania nieruchomości

Na niektórych terenach o przeznaczeniu określonym w odpowiednim planie, aktywizacja zainwestowania zgodnego z tym przeznaczeniem może być osiągnięta za pomocą sporządzania dla nich koncepcji zagospodarowania nieruchomości. Podstawę prawną dla posługiwania takimi opracowaniami daje ustawa z dn. 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Mogą one być sporządzane w wypadku, gdy możliwość zagospodarowania terenów zgodnie z ich przeznaczeniem uzależniona jest od dokonania odpowiednich podziałów nieruchomości zlokalizowanych na tych terenach (dotyczy to zwłaszcza wydzielenia terenów pod drogi dojazdowe do nieruchomości), a obowiązujący plan miejscowy nie określa dla nich takich zasad. Ze względów merytorycznych korzystnym jest aby w procedurach **lokalizacyjnych wykorzystujących ten tryb określania zasad zagospodarowania terenu posługiwać się w miarę możliwości kompleksowymi koncepcjami zagospodarowania nieruchomości**, obejmującymi całe obszary stanowiące wyodrębnione zespoły funkcjonalne (np. kwartały ograniczone istniejącymi lub projektowanymi ciągami komunikacyjnymi), oraz jednorodne pod względem przeznaczenia (bez konfliktów funkcjonalnych), na których nie występują obiekty cenne przyrodniczo ani zabytkowe. W innych przypadkach zalecane jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania terenu.

2. Obszary na których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest (lub może być) obowiązkowe

2.1 Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może być obowiązkowe ze względu na lokalizację zadań dla realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych

W gminie Gielniów przewiduje się lokalizację niżej opisanych zadań dla realizacji lokalnych celów publicznych wymagające wydania decyzji WZiZT na terenach o dotychczasowej funkcji rolnej:

2.1.1 Gazociąg wysokoprężny

Budowa gazociągu wysokoprężnego oraz stacji redukcyjno-pomiarowej wymagać będzie wydania decyzji WZiZT. Potrzeba sporządzenia planu miejscowego dla tej inwestycji może powstać po terminie utraty ważności dotychczas obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego gminy dopuszczających lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej nie związanej z produkcją rolną. Obowiązek sporządzenia takiego planu natomiast powstałby po utracie ważności w/w planów:

- w chwili umieszczenia tych inwestycji w planie wydatków inwestycyjnych gminy lub:
- w chwili umieszczenia tych inwestycji w wojewódzkim rejestrze zadań rządowych lub wojewódzkich, jako inwestycji celu publicznego lub:
- na skutek uznania tych inwestycji przez wojewodę za inwestycje ponadlokalnego celu publicznego finansowane ze środków inwestora.

Wówczas dopiero inwestycja ta stanie się inwestycją dla realizacji celów publicznych w rozumieniu ustawy z dn. 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

Granice terenu objętego opracowaniem określi przebieg trasy gazociągu oraz lokalizacja stacji redukcyjno-pomiarowych ustalone w projektach realizacyjnych tych inwestycji, a także zasięg strefy ograniczeń w zagospodarowaniu stanowiący w tym wypadku pas terenu o szerokości od 15 do 35 m (w zależności od funkcji sąsiadujących z gazociągami obiektów) z każdej strony projektowanego przebiegu gazociągu.

Niniejsze studium wskazuje jedynie orientacyjnie (**obszar OP1**) przebieg trasy gazociągu wraz ze strefą ograniczeń w zainwestowaniu, zgodnie z programem gazyfikacji b. województwa radomskiego.

2.1.2 Obwodnice miejscowości Gielniów i Goździków na przebiegu drogi krajowej nr 44

W wypadku inwestycji polegającej na budowie obwodnicy konieczność wydania decyzji WZiZT spowoduje obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w sytuacjach identycznych, jak przedstawionych w p. 2.1.1.

Granicę terenu objętego opracowaniem określą: przebieg trasy obwodnicy, a także zasięg strefy przewidywanej uciążliwości trasy, sprecyzowane w projekcie realizacyjnym tej inwestycji.

Niniejsze studium wskazuje przebieg obwodnic wraz ze strefami ograniczeń w za-inwestowaniu, zgodnie z obowiązującym w chwili sporządzania niniejszego studium miejscowym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy.

2.1.3 Projektowane gminne wysypisko odpadów stałych

Zasięg terenu objętego obowiązkiem sporządzenia planu w niniejszym studium określony został jedynie orientacyjnie (**obszar OP2**). Rejon preferowany dla lokalizacji gminnego wysypiska odpadów stałych znajduje się na zachód od miejscowości Gielniów, w strefie uciążliwości istniejącej wytwórni mas bitumicznych.

2.2 Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może być obowiązkowe ze względu na przepisy szczególne

Na terenie gminy Gielniów obowiązek sporządzenia planu miejscowego ze względu na przepisy szczególne dotyczyć może zwłaszcza terenów, na których dokonywana ma być eksploatacja surowców mineralnych zgodnie z przepisami ustawy z dn. prawo geologiczne i górnicze. Obowiązek ten powstanie w przypadku gdy:

- aktualnie obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego nie przewiduje eksploatacji surowców mineralnych na przedmiotowym terenie lub
- przewidywane niekorzystne oddziaływanie planowanej eksploatacji na środowisko nie pozwala na zwolnienie z obowiązku sporządzenia planu.

2.3 Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania

Niniejsze studium ustala następujące tereny, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe ze względu na uwarunkowania:

2.3.1 Tereny przyległe do zachodniego krańca obwodnicy miejscowości Goździków

Zasięg obszaru objętych obowiązkiem sporządzenia planu obejmuje tereny przyległe od północy do zachodniego krańca obwodnicy miejscowości Goździków na przebiegu drogi krajowej nr 44 oraz fragment przebiegu samej obwodnicy (**obszar OP3**). Obowiązek sporządzenia planu miejscowego dla tego terenu wynika z istnienia następujących uwarunkowań:

- potrzeba prawidłowego rozwiązania skrzyżowania z drogami gminnymi w zachodnim krańcu obwodnicy drogi krajowej nr 44;
- potrzeba ochrony pozostałości dawnego grodziska w działaniach inwestycyjnych na terenach przyległych poprzez sformułowanie i prawne umocowanie wymagań konserwatorskich dla tych terenów;
- występowanie naporu inwestycyjnego (zwłaszcza eksploatacja surowców mineralnych) wymagające określenia korzystnych ram formalno-prawnych dla przyszłego inwestowania o charakterze preferowanym dla tych terenów;

- potrzeba prawnego umocowania zasad zagospodarowania terenów w celu uniknięcia konfliktów funkcjonalno-przestrzennych;
- możliwość aktywizacji zagospodarowania terenów przyległych do projektowanej obwodnicy (pod warunkiem właściwego ich skomunikowania).

Treść ustaleń planu powinna być zgodna z ustaleniami niniejszego studium, a jego zakres odpowiednio do wyżej wymienionych potrzeb powinien obejmować:

- określenie przeznaczenia terenów;
- określenie zasad podziału terenu;
- określenie funkcji podstawowych i dopuszczalnych zagospodarowania terenów;
- zasady uzbrojenia i skomunikowania terenów przeznaczonych pod zainwestowanie;
- określenie form architektonicznych nowej zabudowy oraz adaptacji zabudowy istniejącej dla poszczególnych funkcji;
- określenie zasad i form ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego.

Zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Niżej sformułowane zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy odnoszą się do oznaczeń rysunku studium przyjętych na planszy kierunków rozwoju w części dotyczącej obszaru gminy.

1. Strefa zagospodarowania dla funkcji średniointensywnego rolnictwa (SR)

1.1 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Dla wskazanych w rysunku studium obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie zagospodarowania obszarów upraw i użytków zielonych:

- kompleksy najlepszych gleb należy pozostawić dla użytkowania rolniczego i maksymalnie chronić przed zmianą użytkowania;
- trwałe użytki zielone utrzymywać w dotychczasowym użytkowaniu;
- zachować i ochronić przed zmianą użytkowania istniejące w obrębie strefy lasy i większe zadrzewienia;
- grunty o najgorszej przydatności dla produkcji rolnej zalesiać zgodnie w obrębie wskazanej w niniejszym studium granicy polno-leśnej;
- zwiększać wartość użytkową gruntów poprzez wskazane prace regulujące stosunki wodne (melioracje, budowa zbiorników retencyjnych ...);
- poprawiać strukturę agrarną poprzez scalania i powiększanie gospodarstw;

w zakresie rodzajów dopuszczalnego zainwestowania:

- na terenie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych dopuszcza się sytuowanie obiektów, budynków i urządzeń, takich które służą produkcji rolnej (np. budynki inwentarskie, składowe, gospodarcze i produkcyjne związane z produkcją rolniczą, mieszkania rolników, urządzenia i instalacje zaopatrzenia w wodę, utylizacji ścieków i odpadów, inne urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej oraz komunikacji związane z gospodarką rolną);
- należy dopuszczać także lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji, które bezpośrednio nie służą rolnictwu ale są niezbędne do funkcjonowania zainwestowania przewidzianego w studium lub w planach miejscowych;
- obiekty o wyżej wymienionych funkcjach należy lokalizować o ile to możliwe w rejonie obszarów wskazanych pod zainwestowanie, lub w obrębie obszarów już zainwestowanych;
- wydanie decyzji WZiZT dla budynków o funkcjach wyżej określonych jako dopuszczalne na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinno być uzależnione od łącznego spełnienia następujących warunków:
 - a) inwestycja nie jest sprzeczna z przepisami szczególnymi;
 - b) teren pod inwestycję ma dostęp do drogi publicznej;
 - c) istniejące lub projektowane uzbrojenie terenu jest odpowiednie dla zamierzenia budowlanego (warunek ten uznaje się za spełniony jeśli uzbrojenie zostało zagwarantowane w drodze umowy cywilno-prawnej zawartej pomiędzy inwestorem, a gminą lub innym podmiotem właściwym w zakresie obsługi infrastrukturalnej na danym terenie);
 - d) zabudowa istniejąca lub określona w ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę na co najmniej jednej działce sąsiedniej dostępnej z tej samej drogi publicznej pozwala określić warunki zabudowy i zagospodarowania terenu na zasadzie kontynuacji.

1.2 Obszary, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie

1.2.1 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego (MR)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo (oznaczonych w rysunku studium symbolem MR) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo rolnicze, mieszkalnictwo jednorodzinne, hodowla i chów zwierząt, składowanie płodów rolnych, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje, nieuciążliwe funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem (np. przetwórstwo rolno-spożywcze);
- b) **funkcje dopuszczalne:** usługi komercyjne stopnia podstawowego (handel, gastronomia) i publiczne (administracja, oświata, służba zdrowia) dla obsługi funkcji w/w jako preferowane; obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego, nieuciążliwa produkcja pozarolnicza;
- c) **funkcje niewskazane:** intensywne mieszkalnictwo wielorodzinne, hodowla i chów zwierząt w dużych obiektach inwentarskich¹, uciążliwa² produkcja pozarolnicza;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- usługi lokalizować w rejonach koncentracji terenów osadniczych;
- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji produkcyjnych związanych z produkcją rolną;
- wyposażać w urządzenia infrastruktury technicznej w pierwszej kolejności obszary najbardziej zainwestowane i węzłowe pod względem przestrzennym oraz predysponowane dla rozwoju funkcji produkcyjnych;
- zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza skupiskami zabudowy mieszkaniowej w rejonach najmniejszego zainteresowania osiedleńczego;
- ujednolicać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- ujednolicać linie zabudowy od dróg na terenach zainwestowanych w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- linie zabudowy od dróg na terenach niezabudowanych, lub luźno zabudowanych, ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;
- sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa rolniczego, wymagających tworzenia nowego układu komunikacyjnego;

¹ Zawsze gdy w niniejszym tekście mowa jest o "dużych obiektach inwentarskich" należy przez to rozumieć obiekty uznane za szczególnie szkodliwe dla środowiska i zdrowia ludzi lub mogące pogorszyć stan środowiska zgodnie z Rozp. MOŚZNiL z dn. 14 lipca 1998 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji.

² Zawsze gdy w niniejszym tekście mowa jest o "uciążliwej" produkcji lub obiektach uciążliwych należy przez to rozumieć obiekty uznane za szczególnie szkodliwe dla środowiska i zdrowia ludzi lub mogące pogorszyć stan środowiska zgodnie z Rozp. MOŚZNiL z dn. 14 lipca 1998 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji.

- scalać tereny rozdrobione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

1.2.2 Tereny o preferencji dla rozwoju skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (IMR)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo (oznaczonych w rysunku studium symbolem IMR) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo rolnicze, mieszkalnictwo jednorodzinne, usługi komercyjne (handel, gastronomia, nieuciążliwe rzemiosło, itp) i publiczne (administracja, oświata, służba zdrowia), obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** intensywne mieszkalnictwo wielorodzinne, składowanie płodów rolnych; nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego;
- c) **funkcje niewskazane:** hodowla i chów zwierząt w tym zwłaszcza w dużych obiektach inwentarskich, uciążliwe funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem, uciążliwa produkcja pozarolnicza (np. tartaki);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- dążyć do koncentracji i intensyfikacji zabudowy;
- rezerwować tereny odpowiednio do planowanego lub przewidywanego rozwoju usług publicznych;
- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach IMR;
- wszelkie zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza strefą zabudowy mieszkaniowej;
- ujednoczyć charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- ujednoczyć linie zabudowy od dróg na terenach zainwestowanych w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- linie zabudowy od dróg na terenach niezabudowanych, lub luźno zabudowanych, ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;
- sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla terenów wymagających tworzenia nowego układu komunikacyjnego;
- scalać tereny rozdrobione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

1.2.3 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego o charakterze letniskowym (MRL)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo wiejskie o charakterze letniskowym (oznaczonych w rysunku studium symbolem MRL) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo letniskowe, mieszkalnictwo jednorodzinne, mieszkalnictwo rolnicze, usługi komercyjne (handel detaliczny w małych kubaturach, gastronomia, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, nieuciążliwe rzemiosło, itp) dla obsługi funkcji w/w jako preferowane, usługi sportu i rekreacji, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** składowanie płodów rolnych; nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego;
- c) **funkcje niewskazane:** hodowla i chów zwierząt w dużych obiektach inwentarskich, uciążliwe funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem, uciążliwa produkcja pozarolnicza;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach MRL;
- dopuszczać modernizacje, wymianę lub adaptacje istniejącej zabudowy dla funkcji preferowanych i dopuszczalnych na terenach MRL;
- w miarę możliwości uwarunkowanych istniejącym zainwestowaniem stosować strefowanie funkcji polegające na grupowaniu w wyodrębnionych strefach zabudowy mieszkalnej, gospodarczej i inwentarskiej lokalizowanej na sąsiadujących ze sobą działkach;
- wszelkie zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza strefą zabudowy mieszkaniowej;
- ujednociać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- maksymalna wysokość budynków: parter + piętro + poddasze użytkowe;
- stosować dachy strome o ujednocionej kolorystyce;
- na terenach zainwestowanych ujednociać linie zabudowy od dróg w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- na terenach niezabudowanych lub luźno zabudowanych linie zabudowy od dróg ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczegółowe;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;
- scalać tereny rozdrobione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

1.2.4 Tereny o preferencji dla rozwoju usług (U)

Na obszarach wskazanych w studium pod usługi (oznaczonych w rysunku studium symbolem U) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** usługi publiczne (oświaty, służby zdrowia, kultury i kultu religijnego, administracji, bezpieczeństwa publicznego), obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** usługi komercyjne (handel, gastronomia, nieuciążliwe rzemiosło, itp); zaplecza socjalne dla funkcji usługowych i mieszkalnictwo związane z tymi usługami, nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
- c) **funkcje niewskazane:** wszystkie inne niż wymienione w p. a) i b);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach U;
- dopuszczać modernizacje, wymianę lub adaptacje istniejącej zabudowy dla funkcji preferowanych i dopuszczalnych na terenach U;
- na terenach zainwestowanych ujednolicać linie zabudowy od dróg w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- na terenach niezabudowanych lub luźno zabudowanych linie zabudowy od dróg ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- rezerwować miejsca parkingowe w ilości odpowiedniej dla rodzaju usług zlokalizowanych na danym terenie;
- porządkować przestrzeń publiczną oraz realizować oświetlenie uliczne w sąsiedztwie obiektów usługowych;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich.

1.2.5 Tereny o preferencji dla rozwoju funkcji turystyki i rekreacji (TR)

Na obszarach wskazanych w studium pod funkcje turystyki i rekreacji (oznaczonych w rysunku studium symbolem TR1) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** usługi sportu i rekreacji, usługi handlu i gastronomii, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** zabudowa zagrodowa, mieszkalnictwo, usługi publiczne;
- c) **funkcje niewskazane:** uciążliwa produkcja pozarolnicza, uciążliwa produkcja rolnicza (hodowla i chów zwierząt w dużych obiektach inwentarskich);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach TR1;
- wszelkie zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza strefą zabudowy mieszkaniowej;
- ujednolicać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- ujednolicać linie zabudowy od dróg na terenach zainwestowanych w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- linie zabudowy od dróg na terenach niezabudowanych, lub luźno zabudowanych, ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;

- sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla terenów wymagających tworzenia nowego układu komunikacyjnego;
- scalać tereny rozdrobione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi.

1.2.6 Tereny o preferencji dla lokalizacji zbiorników retencyjnych o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku (WTR)

Na obszarach wskazanych w studium pod funkcję zbiorników retencyjnych o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku (teren oznaczony w rysunku studium symbolem WTR1) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** zbiornik retencyjny o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku, niezbędne budowle i urządzenia hydrotechniczne, urządzenia funkcji sportu i rekreacji związane z funkcjonowaniem zbiornika retencyjnego;
- b) **funkcje niewskazane:** wszystkie pozostałe (poza wymienionymi w p. a)).

1.2.7 Tereny o preferencji dla rozwoju produkcji pozarolniczej i usług (P) oraz funkcji związanych z gospodarką komunalną (K)

Na terenach wskazanych pod produkcję pozarolniczą (P) i terenach dla funkcji związanych z gospodarką komunalną (K) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:**
 - **tereny produkcji pozarolniczej (P):** przemysł, składy, hurtownie, rzemiosło, usługi (poza wymienionymi w p. b), zaplecza administracyjno-techniczne i socjalne, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługujące w/w funkcje;
 - **tereny dla funkcji związanych z gospodarką komunalną (K):** oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci, urządzenia segregacji i utylizacji odpadów;
- b) **funkcje niewskazane:**
 - **tereny produkcji pozarolniczej (P):** mieszkalnictwo, zabudowa zagrodowa, funkcje rekreacji i wypoczynku, usługi oświaty i ochrony zdrowia;
 - **tereny dla funkcji związanych z gospodarką komunalną (K):** wszystkie inne niż określone w p. a) jako preferowane na terenach P;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach P i K;
- dążyć do ograniczenia uciążliwości w obrębie działek zajętych przez funkcje uciążliwe;
- dla zmniejszenia uciążliwości stosować pasy zieleni izolacyjnej i odpowiednie technologie;
- unikać lokalizacji mieszkalnictwa i usług w strefach uciążliwości funkcji uciążliwych lub w sąsiedztwie tych funkcji jeśli strefa ich uciążliwości nie została dotychczas określona;
- w sąsiedztwie ujęć wody i stacji wodociągowych dla których nie zostały określone strefy ochrony pośredniej unikać lokalizacji funkcji mogących mieć negatywny wpływ na zasoby wód podziemnych;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.
- unikać agresywnej w wyrazie architektury obiektów.

1.2.8 Tereny o preferencji dla funkcji obsługi komunikacji (KK)

Dla terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie dla funkcji obsługi komunikacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** dworce kolejowe na (teren KK5), stacje paliw, stacje obsługi samochodów, myjnie samochodowe, miejsca postojowe, usługi komercyjne (np.: handlu, gastronomii i hotelarstwa), zaplecza administracyjno-techniczne i socjalne, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje niewskazane:** produkcja rolnicza i pozarolnicza, mieszkalnictwo (zagrodowe i jednorodzinne), usługi poza wymienionymi w p. a);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- dążyć do ograniczenia uciążliwości w obrębie działek zajętych przez funkcje uciążliwe;
- dla zmniejszenia uciążliwości stosować pasy zieleni izolacyjnej;
- unikać lokalizacji mieszkalnictwa i usług w strefach uciążliwości funkcji uciążliwych (stacje paliwowe) lub w sąsiedztwie tych funkcji jeśli strefa ich uciążliwości nie została dotychczas określona;
- unikać agresywnej w wyrazie architektury obiektów (max. wysokość: parter + 2 piętra + poddasze użytkowe pod dachem stromym);
- połączenia z obsługiwaną trasą (zjazdy i wyjazdy) kształtować w sposób pozwalający na minimalizację ich kolizyjności z ruchem na tej trasie.

2. Strefa ekologicznie uwarunkowanego zagospodarowania zasobów systemu przyrodniczego (SE)

2.1 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Dla wskazanych w rysunku studium obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie zagospodarowania obszarów upraw i użytków zielonych:

- kompleksy najlepszych gleb pozostawić w użytkowaniu rolniczym i dążyć do wyłączenia ich z zabudowy;
- trwałe użytki zielone utrzymywać w dotychczasowym użytkowaniu, w miarę poprawy stosunków wodnych powiększać ich areał;
- zachować i ochronić przed zmianą użytkowania istniejące w obrębie strefy lasy i większe zadrzewienia, wprowadzać nowe zadrzewienia śródpolne;
- grunty o najgorszej przydatności dla produkcji rolnej zalesiać zgodnie ze zweryfikowanym w studium projektem granicy polno-leśnej;
- zwiększać wartość użytkową gruntów poprzez wskazane prace regulujące stosunki wodne (melioracje, budowa zbiorników retencyjnych ...) realizowane na zasadach ekologicznych;
- unikać intensywnego nawożenia użytków rolnych;
- preferować ekologiczne metody produkcji rolnej;
- poprawiać strukturę agrarną poprzez scalania i powiększanie gospodarstw.

w zakresie rodzajów dopuszczalnego zainwestowania:

- na terenie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych dopuszcza się sytuowanie obiektów, budynków i urządzeń, takich które służą produkcji rolnej (np. budynki inwentarskie, składowe, gospodarcze i produkcyjne związane z produkcją rolniczą, mieszkania rolników, urządzenia i instalacje zaopatrzenia w wodę, utylizacji ścieków i odpadów, inne urzą-

dzenia i obiekty infrastruktury technicznej oraz komunikacji związane z gospodarką rolną);

- należy dopuszczać także lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji, które bezpośrednio nie służą rolnictwu ale są niezbędne do funkcjonowania zainwestowania przewidzianego w studium lub w planach miejscowych;
- obiekty o wyżej wymienionych funkcjach należy lokalizować o ile to możliwe w rejonie obszarów wskazanych pod zainwestowanie, lub w obrębie obszarów już zainwestowanych;
- wydanie decyzji WZiZT dla budynków o funkcjach wyżej określonych jako dopuszczalne na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinno być uzależnione od łącznego spełnienia następujących warunków:
 - e) inwestycja nie jest sprzeczna z przepisami szczególnymi;
 - f) teren pod inwestycję ma dostęp do drogi publicznej;
 - g) istniejące lub projektowane uzbrojenie terenu jest odpowiednie dla zamierzenia budowlanego (warunek ten uznaje się za spełniony jeśli uzbrojenie zostało zagwarantowane w drodze umowy cywilno-prawnej zawartej pomiędzy inwestorem, a gminą lub innym podmiotem właściwym w zakresie obsługi infrastrukturalnej na danym terenie);
 - h) zabudowa istniejąca lub określona w ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę na co najmniej jednej działce sąsiedniej dostępnej z tej samej drogi publicznej pozwala określić warunki zabudowy i zagospodarowania terenu na zasadzie kontynuacji.

2.2 Obszary, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie

2.2.1 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego (MR)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo wiejskie (MR) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo rolnicze, mieszkalnictwo jednorodzinne, przydomowa (w małej skali) hodowla i chów zwierząt, składowanie produktów rolnych, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje, nieuciążliwe funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem (np. przetwórstwo rolno-spożywcze);
- b) **funkcje dopuszczalne:** usługi komercyjne stopnia podstawowego (handel, gastronomia) i publiczne (administracja, oświata, służba zdrowia) dla obsługi funkcji w/w jako preferowane; obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego, nieuciążliwa produkcja pozarolnicza;
- c) **funkcje niewskazane:** intensywne mieszkalnictwo wielorodzinne, hodowla i chów zwierząt w dużych obiektach inwentarskich, uciążliwa produkcja pozarolnicza;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- usługi lokalizować w rejonach koncentracji terenów osadniczych;
- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji produkcyjnych związanych z produkcją rolną;
- unikać zainwestowania o charakterze uciążliwym;
- ujednolicać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów z uwzględnieniem wymogów ochrony krajobrazu (nie dopuszczać realizacji agresywnych form architektonicznych, preferować formy niskie, wtopione w krajobraz, ujednolicać bryły budynków pod względem kubaturowym i stylistycznym; przyjmować układy

kalenicowe, stosować dachy dwuspadowe o ujednocionej dla całych zespołów zabudowy kolorystyce);

- ujednociać linie zabudowy od dróg na terenach zainwestowanych w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- linie zabudowy od dróg na terenach niezabudowanych, lub luźno zabudowanych, ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;
- sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa rolniczego, wymagających tworzenia nowego układu komunikacyjnego;
- scalać tereny rozdrobione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

2.2.2 Tereny o preferencji dla rozwoju skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (IMR)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo (oznaczonych w rysunku studium symbolem IMR) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- d) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo rolnicze, mieszkalnictwo jednorodzinne, usługi komercyjne (handel, gastronomia, nieuciążliwe rzemiosło, itp) i publiczne (administracja, oświata, służba zdrowia), obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- e) **funkcje dopuszczalne:** intensywne mieszkalnictwo wielorodzinne, składowanie płodów rolnych; nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego;
- f) **funkcje niewskazane:** hodowla i chów zwierząt w tym zwłaszcza w dużych obiektach inwentarskich, uciążliwe funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem, uciążliwa produkcja pozarolnicza (np. tartaki);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- dążyć do koncentracji i intensyfikacji zabudowy;
- rezerwować tereny odpowiednio do planowanego lub przewidywanego rozwoju usług publicznych;
- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywnego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach IMR;
- wszelkie zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza strefą zabudowy mieszkaniowej;
- ujednociać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- ujednociać linie zabudowy od dróg na terenach zainwestowanych w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- linie zabudowy od dróg na terenach niezabudowanych, lub luźno zabudowanych, ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;

- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;
- sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla terenów wymagających tworzenia nowego układu komunikacyjnego;
- scalać tereny rozdrobione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

2.2.3 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego o charakterze letniskowym (MRL)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo wiejskie o charakterze letniskowym (oznaczonych w rysunku studium symbolem MRL) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- d) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo letniskowe, mieszkalnictwo jednorodzinne, mieszkalnictwo rolnicze, usługi komercyjne (handel detaliczny w małych kubaturach, gastronomia, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, nieuciążliwe rzemiosło, itp) dla obsługi funkcji w/w jako preferowane, usługi sportu i rekreacji, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- e) **funkcje dopuszczalne:** składowanie płodów rolnych; nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego;
- f) **funkcje niewskazane:** hodowla i chów zwierząt w dużych obiektach inwentarskich, uciążliwe funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem, uciążliwa produkcja pozarolnicza;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach MRL;
- dopuszczać modernizacje, wymianę lub adaptacje istniejącej zabudowy dla funkcji preferowanych i dopuszczalnych na terenach MRL;
- w miarę możliwości uwarunkowanych istniejącym zainwestowaniem stosować strefowanie funkcji polegające na grupowaniu w wyodrębnionych strefach zabudowy mieszkalnej, gospodarczej i inwentarskiej lokalizowanej na sąsiadujących ze sobą działkach;
- wszelkie zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza strefą zabudowy mieszkaniowej;
- ujednolicać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- maksymalna wysokość budynków: parter + piętro + poddasze użytkowe;
- stosować dachy strome o ujednoliconej kolorystyce;
- na terenach zainwestowanych ujednolicać linie zabudowy od dróg w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- na terenach niezabudowanych lub luźno zabudowanych linie zabudowy od dróg ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;

- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;
- scalać tereny rozdrobnione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

2.2.4 Tereny o preferencji dla rozwoju usług (U)

Na obszarach wskazanych w studium pod usługi (oznaczonych w rysunku studium symbolem U) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** usługi publiczne (oświaty, służby zdrowia, kultury i kultu religijnego, administracji, bezpieczeństwa publicznego), obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** usługi komercyjne (handel, gastronomia, nieuciążliwe rzemiosło, itp); zaplecza socjalne dla funkcji usługowych i mieszkalnictwo związane z tymi usługami, nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
- c) **funkcje niewskazane:** wszystkie inne niż wymienione w p. a) i b);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywnego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach U;
- dopuszczać modernizacje, wymianę lub adaptacje istniejącej zabudowy dla funkcji preferowanych i dopuszczalnych na terenach U;
- na terenach zainwestowanych ujednolicać linie zabudowy od dróg w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- na terenach niezabudowanych lub luźno zabudowanych linie zabudowy od dróg ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- rezerwować miejsca parkingowe w ilości odpowiedniej dla rodzaju usług zlokalizowanych na danym terenie;
- porządkować przestrzeń publiczną oraz realizować oświetlenie uliczne w sąsiedztwie obiektów usługowych;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich.

2.2.5 Tereny o preferencji dla rozwoju funkcji turystyki i rekreacji (ML)

Na obszarach wskazanych w studium pod funkcje turystyki i rekreacji (oznaczonych w rysunku studium symbolem ML) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo letniskowe, usługi sportu i rekreacji oraz usługi handlu i gastronomii, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** mieszkalnictwo jednorodzinne;
- c) **funkcje niewskazane:** wszystkie pozostałe (poza wymienionymi w p. a) i b));

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach ML;
- dopuszczać modernizacje, wymianę lub adaptacje istniejącej zabudowy dla funkcji preferowanych i dopuszczalnych na terenach ML;
- ujednociać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- maksymalna wysokość budynków: parter + poddasze użytkowe pod dachem stromym;
- stosować dachy strome o ujednoliconej kolorystyce;
- na terenach zainwestowanych ujednociać linie zabudowy od dróg w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- na terenach niezabudowanych lub luźno zabudowanych linie zabudowy od dróg ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej.

2.2.6 Tereny o preferencji dla rozwoju funkcji turystyki i rekreacji (TR)

Na obszarach wskazanych w studium pod funkcje turystyki i rekreacji (oznaczonych w rysunku studium symbolem TR2) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** usługi sportu i rekreacji związane z funkcjonowaniem zbiornika retencyjnego w miejscowości Gałki oraz usługi handlu i gastronomii, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje niewskazane:** wszystkie pozostałe (poza wymienionymi w p. a));

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach TR2;
- unikać agresywnej w wyrazie architektury obiektów (max. wysokość: parter + poddasze użytkowe pod dachem stromym).

2.2.7 Tereny o preferencji dla lokalizacji zbiorników retencyjnych o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku (WTR)

Na obszarach wskazanych w studium pod funkcję zbiorników retencyjnych o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku (oznaczonych w rysunku studium symbolem WTR2 i WTR3) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** zbiorniki retencyjne o uzupełniającej funkcji rekreacji i wypoczynku, niezbędne budowle i urządzenia hydrotechniczne, urządzenia funkcji sportu i rekreacji związane z funkcjonowaniem zbiorników retencyjnych;
- b) **funkcje niewskazane:** wszystkie pozostałe (poza wymienionymi w p. a)).

2.2.8 Tereny o preferencji dla lokalizacji stawów hodowlanych (WR)

Na obszarach wskazanych w studium pod stawów hodowlanych (oznaczonych w rysunku studium symbolem WR) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** stawy hodowlane, niezbędne budowle i urządzenia hydrotechniczne, budynki gospodarcze oraz zaplecza socjalne dla obsługi funkcji produkcji ryb;
- b) **funkcje dopuszczalne:** usługi komercyjne (gastronomia);

c) **funkcje niewskazane:** wszystkie pozostałe (poza wymienionymi w p. a) i b)).

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach WR;
- unikać agresywnej w wyrazie architektury obiektów (max. wysokość: parter + poddasze użytkowe pod dachem stromym).

2.2.9 Tereny o preferencji dla rozwoju produkcji pozarolniczej i usług (P)

Na terenach wskazanych pod produkcję pozarolniczą (P) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** produkcja pozarolnicza (np. tartaki), składy, hurtownie, rzemiosło, usługi komercyjne (handel);
- b) **funkcje dopuszczalne:** zaplecza administracyjno-techniczne i socjalne dla funkcji określonych w p. a);
- c) **funkcje niewskazane:** mieszkalnictwo, zabudowa zagrodowa, usługi inne niż handlu;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach P;
- dążyć do ograniczenia uciążliwości w obrębie działek zajętych przez funkcje uciążliwe;
- dla zmniejszenia uciążliwości stosować pasy zieleni izolacyjnej i odpowiednie technologie;
- w wypadku sąsiedztwa z terenami skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (MN) uciążliwość funkcji produkcyjnych i usługowych nie może wykroczyć poza granice terenu zajętego przez te funkcje;
- preferuje się przekształcenie istniejących funkcji produkcyjnych na funkcje usługowe, jeśli teren zajęty pod funkcje produkcyjne zlokalizowany jest w sąsiedztwie terenów skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (MN);
- unikać lokalizacji mieszkalnictwa i usług w strefach uciążliwości funkcji uciążliwych lub w sąsiedztwie tych funkcji jeśli strefa ich uciążliwości nie została dotychczas określona;
- w sąsiedztwie ujęć wody i stacji wodociągowych dla których nie zostały określone strefy ochrony pośredniej unikać lokalizacji funkcji mogących mieć negatywny wpływ na zasoby wód podziemnych;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

2.2.10 Tereny o preferencji dla funkcji obsługi komunikacji (KK)

Dla terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie dla funkcji obsługi komunikacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** urządzenia obsługi samochodów, miejsca postojowe, usługi komercyjne (np.: handlu i gastronomii), zaplecza administracyjno-techniczne i socjalne, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje niewskazane:** wszystkie inne poza wymienionymi w p. a);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- unikać agresywnej w wyrazie architektury obiektów (max. wysokość: parter + poddasze użytkowe pod dachem stromym);
 - połączenia z obsługiwaną trasą (zjazdy i wyjazdy) kształtować w sposób pozwalający na minimalizację ich kolizyjności z ruchem na tej trasie.
3. Strefa aktywizacji zainwestowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną (SA)

3.1 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Dla wskazanych w rysunku studium obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przyjmuje się zasady zagospodarowania takie, jak dla strefy zainwestowania dla funkcji średniointensywnego rolnictwa (SR). Ponadto, dla obszarów sąsiadujących z terenami przewidzianymi pod zainwestowanie należy stosować ograniczenia w stosowaniu środków ochrony roślin oraz nawożeniu, które może powodować uciążliwości dla funkcji mieszkalnictwa i usług;

3.2 Obszary, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie

3.2.1 Tereny o preferencji dla rozwoju osadnictwa wiejskiego (MR)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo wiejskie (MR) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo rolnicze, mieszkalnictwo jednorodzinne, hodowla i chów zwierząt, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje, funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem (np. przetwórstwo rolno-spożywcze);
- b) **funkcje dopuszczalne:** usługi komercyjne (handel, gastronomia) i publiczne (administracja, oświata, służba zdrowia) dla obsługi funkcji w/w jako preferowane; obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego, nieuciążliwa produkcja pozarolnicza, składowanie płodów rolnych;
- c) **funkcje niewskazane:** intensywne mieszkalnictwo wielorodzinne, hodowla i chów zwierząt w dużych obiektach inwentarskich, uciążliwa produkcja pozarolnicza;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- usługi lokalizować w rejonach koncentracji terenów osadniczych;
- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywnego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji produkcyjnych związanych z produkcją rolną;
- wyposażać w urządzenia infrastruktury technicznej w pierwszej kolejności obszary najbardziej zainwestowane i węzłowe pod względem przestrzennym oraz predysponowane dla rozwoju funkcji produkcyjnych;
- zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza skupiskami zabudowy mieszkaniowej w rejonach najmniejszego zainteresowania osiedleńczego;
- ujednoczyć charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- dostęp z dróg krajowej i wojewódzkiej dla nowych inwestycji realizować z istniejących skrzyżowań z drogami gminnymi za pośrednictwem zbiorczych dróg dojazdowych, unikać indywidualnych zjazdów do poszczególnych obiektów;
- ujednoczyć linie zabudowy od dróg na terenach zainwestowanych w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- linie zabudowy od dróg na terenach niezabudowanych, lub luźno zabudowanych, ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;

- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;
- sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla terenów mieszkalnictwa rolniczego, wymagających tworzenia nowego układu komunikacyjnego;
- scalać tereny rozdrobnione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

3.2.2 Tereny o preferencji dla rozwoju skoncentrowanej zabudowy mieszkalno-zagrodowej lub mieszkalnej (IMR)

Na obszarach wskazanych w studium pod osadnictwo (oznaczonych w rysunku studium symbolem IMR) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- g) **funkcje preferowane:** mieszkalnictwo rolnicze, mieszkalnictwo jednorodzinne, usługi komercyjne (handel, gastronomia, nieuciążliwe rzemiosło, itp) i publiczne (administracja, oświata, służba zdrowia), obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- h) **funkcje dopuszczalne:** intensywne mieszkalnictwo wielorodzinne, składowanie płodów rolnych; nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej nie związane bezpośrednio z funkcjami produkcji rolnej i osadnictwa wiejskiego;
- i) **funkcje niewskazane:** hodowla i chów zwierząt w tym zwłaszcza w dużych obiektach inwentarskich, uciążliwe funkcje obsługi rolnictwa oraz produkcji związanej z rolnictwem, uciążliwa produkcja pozarolnicza;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- dążyć do koncentracji i intensyfikacji zabudowy;
- rezerwować tereny odpowiednio do planowanego lub przewidywanego rozwoju usług publicznych;
- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach IMR;
- wszelkie zainwestowanie o charakterze uciążliwym lokalizować poza strefą zabudowy mieszkaniowej;
- ujednolicać charakter architektury nowych i adaptowanych obiektów;
- ujednolicać linie zabudowy od dróg na terenach zainwestowanych w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- dostęp z dróg krajowej i wojewódzkiej dla nowych inwestycji realizować z istniejących skrzyżowań z drogami gminnymi za pośrednictwem zbiorczych dróg dojazdowych, unikać indywidualnych zjazdów do poszczególnych obiektów;
- linie zabudowy od dróg na terenach niezabudowanych, lub luźno zabudowanych, ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich;

- sporządzać plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego dla terenów wymagających tworzenia nowego układu komunikacyjnego;
- scalać tereny rozdrobione dla umożliwienia realizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.

3.2.3 Tereny o preferencji dla rozwoju usług (U)

Na obszarach wskazanych w studium pod usługi (oznaczonych w rysunku studium symbolem U) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** usługi publiczne (oświaty, służby zdrowia, kultury i kultu religijnego, administracji, bezpieczeństwa publicznego), obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** usługi komercyjne (handel, gastronomia, nieuciążliwe rzemiosło, itp); zaplecza socjalne dla funkcji usługowych i mieszkalnictwo związane z tymi usługami, nieuciążliwe obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej;
- c) **funkcje niewskazane:** wszystkie inne niż wymienione w p. a) i b);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach U;
- dopuszczać modernizacje, wymianę lub adaptacje istniejącej zabudowy dla funkcji preferowanych i dopuszczalnych na terenach U;
- na terenach zainwestowanych ujednociać linie zabudowy od dróg w oparciu o linie utrwalone istniejącą trwałą zabudową;
- na terenach niezabudowanych lub luźno zabudowanych linie zabudowy od dróg ustalać w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne;
- rezerwować w pasach drogowych i ich sąsiedztwie tereny dla realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej;
- rezerwować miejsca parkingowe w ilości odpowiedniej dla rodzaju usług zlokalizowanych na danym terenie;
- porządkować przestrzeń publiczną oraz realizować oświetlenie uliczne w sąsiedztwie obiektów usługowych;
- w strefach sąsiedztwa obiektów zabytkowych dostosowywać architekturę budynków nowoprojektowanych oraz sposób zagospodarowania terenu do wymogów konserwatorskich.

3.2.4 Tereny o preferencji dla rozwoju produkcji pozarolniczej i usług (P) oraz funkcji związanych z gospodarką komunalną (K)

Na terenach wskazanych pod produkcję pozarolniczą (P) i terenach dla funkcji związanych z gospodarką komunalną (K) przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

a) funkcje preferowane:

- **tereny produkcji pozarolniczej (P):** przemysł, składy, hurtownie, rzemiosło, usługi (poza wymienionymi w p. b), zaplecza administracyjno-techniczne i socjalne, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługujące w/w funkcje;
- **tereny dla funkcji związanych z gospodarką komunalną (K):** ujęcia wody i stacje wodociągowe (teren K3);

b) funkcje niewskazane:

- **tereny produkcji pozarolniczej (P):** mieszkalnictwo, zabudowa zagrodowa, funkcje rekreacji i wypoczynku, usługi oświaty i ochrony zdrowia;
- **tereny dla funkcji związanych z gospodarką komunalną (K):** wszystkie inne niż określone w p. a) jako preferowane na terenie K3;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- wyposażać tereny w infrastrukturę techniczną wg standardów odpowiednich dla perspektywicznego zapotrzebowania przy założeniu rozwoju funkcji wyżej określonych jako preferowane na terenach P i K;
- dążyć do ograniczenia uciążliwości w obrębie działek zajętych przez funkcje uciążliwe;
- dla zmniejszenia uciążliwości stosować pasy zieleni izolacyjnej i odpowiednie technologie;
- dostęp z dróg krajowej i wojewódzkiej dla nowych inwestycji realizować z istniejących skrzyżowań z drogami gminnymi za pośrednictwem zbiorczych dróg dojazdowych, unikać indywidualnych zjazdów do poszczególnych obiektów;
- unikać lokalizacji mieszkalnictwa i usług w strefach uciążliwości funkcji uciążliwych lub w sąsiedztwie tych funkcji jeśli strefa ich uciążliwości nie została dotychczas określona;
- w sąsiedztwie ujęć wody i stacji wodociągowych dla których nie zostały określone strefy ochrony pośredniej unikać lokalizacji funkcji mogących mieć negatywny wpływ na zasoby wód podziemnych;
- uwzględniać w działalności inwestycyjnej przepisy dotyczące obszarów chronionych.
- unikać agresywnej w wyrazie architektury obiektów.

3.2.5 Tereny o preferencji dla funkcji obsługi komunikacji (KK)

Dla terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie dla funkcji obsługi komunikacji przyjmuje się następujące zasady zagospodarowania:

w zakresie preferencji funkcjonalnych:

- a) **funkcje preferowane:** stacje paliw, stacje obsługi samochodów, myjnie samochodowe, miejsca postojowe, usługi komercyjne (np.: handlu, gastronomii i hotelarstwa), zaplecza administracyjno-techniczne i socjalne, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej obsługującej w/w funkcje;
- b) **funkcje dopuszczalne:** produkcja pozarolnicza (na terenie KK2);
- c) **funkcje niewskazane:** produkcja rolnicza, mieszkalnictwo (zagrodowe i jednorodzinne), usługi poza wymienionymi w p. a);

pozostałe zasady zagospodarowania:

- dążyć do ograniczenia uciążliwości w obrębie działek zajętych przez funkcje uciążliwe;
- dla zmniejszenia uciążliwości stosować pasy zieleni izolacyjnej;
- unikać lokalizacji mieszkalnictwa i usług w strefach uciążliwości funkcji uciążliwych (stacje paliw) lub w sąsiedztwie tych funkcji jeśli strefa ich uciążliwości nie została dotychczas określona;
- unikać agresywnej w wyrazie architektury obiektów (max. wysokość: parter + 2 piętra + poddasze użytkowe pod dachem stromym);
- połączenia z obsługiwaną trasą (zjazdy i wyjazdy) kształtować w sposób pozwalający na minimalizację ich kolizyjności z ruchem na tej trasie.

3.2.6 Tereny o preferencji dla funkcji eksploatacji powierzchniowej (PE)

Tereny, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie dla funkcji eksploatacji powierzchniowej w niniejszym studium określone zostały w oparciu o obowiązujący w czasie sporządzania studium plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy. Zostały w nim uwzględnione ustalenia koncesji określających zasięg obszarów górniczych, które mają powierzchnię wystarczającą, aby zaliczyć je do odrębnej kategorii przeznaczenia terenu. Dotyczy to terenu eksploatacji kruszyw w Goździkowie. Dla terenów tych należy przyjmować zasady zagospodarowania sformułowane dla obszaru górniczego w aktualnej koncesji na wydobycie surowców mineralnych.

4. Ośrodki obsługi ludności oraz centra aktywizacji gospodarczej

We wskazanych w studium **ośrodkach obsługi ludności** (Gielniów, Goździków, Rozwady i Bieliny) **należy stosować odpowiednie zasady sformułowane dla odpowiednich stref, w których ośrodki te są zlokalizowane** oraz podane poniżej:

funkcje preferowane: produkcja pozarolnicza, usługi publiczne i komercyjne stopnia podstawowego i ponadpodstawowego, mieszkalnictwo;

pozostałe zasady zagospodarowania:

- zapewniać dogodną komunikację z całym zainwestowanym obszarem w celu poprawienia dostępności usług lokalizowanych w ośrodkach;
- zapewniać odpowiednią ilość miejsc parkingowych przy istniejących i projektowanych usługach;
- porządkować sytuację przestrzenną w centrach miejscowości z punktu widzenia możliwości ukształtowania przestrzeni publicznych towarzyszących funkcjom usług stopnia ponadpodstawowego; eliminować istniejące i potencjalne konflikty funkcjonalne;
- realizować oświetlenie uliczne w pierwszej kolejności na obszarze w/w ośrodków;
- w pasach drogowych układu komunikacyjnego wymienionych ośrodków rezerwować miejsce dla realizacji pełnej infrastruktury technicznej.

5. Tereny o funkcji leśnej

Na obszarach predysponowanych do pełnienia funkcji leśnej **w przypadku terenów stanowiących własność Skarbu Państwa** przyjmuje się, że zagospodarowanie opierać się będzie na podstawie planów urządzenia lasu sporządzanych przez dyrekcję Lasów Państwowych.

Na **pozostałych terenach leśnych** zagospodarowanie prowadzone będzie według uproszczonych planów urządzenia lasu.

Zasięg terenów o funkcji leśnej oraz wskazanych pod dolesienia (stanowiący podstawę realizacji gminnego programu dolesień ujęty w planie ogólnym gminy) został zweryfikowany w niniejszym studium w oparciu o projekt granicy polno-leśnej sporządzony w 1996 r. Projekt ten przewiduje przeznaczenie gruntów o powierzchni całkowitej 3418,73 ha pod produkcję leśną, z tego do zalesienia w pierwszej kolejności 539,72 ha. Niniejsze studium dodatkowo wskazuje niewielkie obszary, które również mogą lub powinny pełnić funkcję leśną ze względu na:

- niską przydatność terenów dla produkcji rolnej;
- obecne występowanie zwartych kompleksów lasów lub zadrzewień;
- pożądany zasięg systemu przyrodniczego w gminie.

Ustalenia studium w przedmiotowym zakresie należy traktować jako wskazujące tereny możliwe do zalesiania zarówno ze względu na uwarunkowania gospodarcze jak i przyrodnicze.

Ograniczenia dostępności terenu

1. Ograniczenia dostępności terenu wynikające z lokalizacji obiektów uciążliwych

1.1 Strefa ochronna komunalnego składowiska odpadów stałych

W sołectwie Gielniów zlokalizowane jest składowisko odpadów stałych o powierzchni całkowitej 0,75 ha. Orientacyjny promień strefy ograniczonego użytkowania wynosi 300 m. od granicy wysypiska. Strefę tej wielkości należy przyjąć dla projektowanego wysypiska w rejonie wytwórni mas bitumicznych.

1.2 Strefy ochrony sanitarnej oczyszczalni ścieków

Dla istniejącej oczyszczalni ścieków w Gielniowie (typ "Wodnik") przyjęto strefę ochrony sanitarnej 50 m. Zakłada się, że strefy ograniczonego użytkowania projektowanych oczyszczalni ścieków będą posiadały promień także 50 m.

1.3 Strefy ochrony sanitarnej cmentarzy

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dn. 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, strefy ochrony sanitarnej wynoszą odpowiednio:

- dla zabudowy mieszkaniowej, zakładów żywienia, produkcji i składów żywności bez wodociągu – min. 150 m.;
- dla zabudowy mieszkaniowej, zakładów żywienia, produkcji i składów żywności z wodociągiem – min. 50 m.;
- dla powierzchniowych cieków wodnych wykorzystywanych do celów gospodarczych – min. 500m.

1.4 Strefy ochronne dla elektroenergetycznych linii napowietrznych

Poniżej określa się strefy dla typowych konstrukcji wspornych linii 220 i 110 kV zgodnie z Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 stycznia 1985 r. (M.P. Nr 3/85) oraz Rozporządzeniem Nr 93 MB i PMB w sprawie BMP przy wykonywaniu robót (Dz.U. Nr 13/72 z dn. 10.IV.1972 r.). Jednak w przypadku zamiaru budowy budynków mieszkalnych w odległości mniejszej niż 20 m. od osi linii 110 kV należy zwracać się do Rejonu Najwyższych Napięć w Radomiu o podanie dokładnej dopuszczalnej odległości istniejącej linii od projektowanych budynków.

1.4.1 Linia 110 kV

Strefa ochronna dla zwykłych budynków (bez balkonów i tarasów) dla linii jednotorowej na słupach kratowych serii S 24 wg opracowania Instytutu Energetyki wynosi 9 m. od osi linii w obie strony.

Dla nowo wznoszonych wysokich budynków z balkonami lub tarasami, zgodnie z Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 stycznia 1985 r. (MP Nr 3/85) najmniejsza odległość między najbliższym przewodem, a krawędzią balkonu lub tarasu winna wynosić minimum 14,5 m. Uwzględniając odległość skrajnego przewodu od osi linii wynoszącą 3,65 m. dla słupów przelotowych „P” i 2,7 m. dla słupów odporowo-naróżnych „ON”, strefa ochronna dla budynków z balkonami lub tarasami wynosi 2 x 18,5 m. od osi słupów przelotowych oraz 2 x 17,5 m. od osi słupów odporowych.

Strefa bezpieczeństwa dla budynków wznoszonych w pobliżu jednotorowej linii 110 kV zgodnie z Rozporządzeniem Nr 93 MB i PMB w sprawie BHP przy wykonywaniu robót (Dz. U. Nr 13/72 z dn. 10.IV.1972 r.) odległość pozioma winna wynosić minimum 15 m. od skrajnego przewodu, a więc w naszym wypadku strefa ochronna

wyniesie $15 \div 3,65 = 18,65$ m. w obie strony od osi linii dla słupów przelotowych oraz $15 \div 2,7 = 17,7$ m. od osi linii dla słupów odporowych.

1.4.2 Linie 15 kV

Minimalna odległość pozioma łatwo dostępnych budynków od osi linii napowietrznych 15 kV powinna wynosić 5 m. (podstawa prawna - PN-75/E-05100).

1.5 Strefa ochronna gazociągu wysokoprężnego

Gazociąg wysokoprężny DN 100, CN 6,3 MPa oraz stacje redukcyjno-pomiarowe posiadać będą strefę ograniczeń w zagospodarowaniu stanowiącą pas terenu o szerokości od 15 do 35 m. z każdej strony projektowanego przebiegu gazociągu w zależności od funkcji obiektów sąsiadujących z trasą gazociągu.

1.6 Odległości zabudowy od linii kolejowej

Zgodnie z rozporządzeniem MTiGM z dn. 20 maja 2000 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej, wykonywanie robót ziemnych, budynków lub budowli w sąsiedztwie linii kolejowych oraz sposobu urządzania i utrzymania zasłon odśnieżnych i pasów przeciwpożarowych - budynki i budowle mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 20 m. od osi skrajnego toru. Ponadto, obowiązujące przepisy nakazują określanie odległości zabudowy od linii kolejowych w oparciu o oceny uciążliwości tych linii. Niniejsze studium określa orientacyjnie zalecaną dopuszczalną odległość zabudowy dla budynków przeznaczonych na pobyt ludzi i nie związanych z funkcją komunikacji kolejowej na 60 m. od osi skrajnego toru.

1.7 Odległości zabudowy od dróg publicznych

Zamierzone inwestycje drogowo-uliczne powinny być realizowane w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy.

Zgodnie z Dziennikiem Ustaw Nr 106 z dn. 17 sierpnia 1998 r. (ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. art. 52), w ustawie o drogach publicznych z dn. 24 lipca 1985 r. art. 43, nastąpiła zmiana dotycząca sytuowania obiektów budowlanych przy drogach.

Minimalne odległości mierzone od zewnętrznej krawędzi jezdni ustawa określa w wielkościach:

Tabela nr 1: Minimalne odległości zabudowy od dróg.

Lp.	Rodzaj drogi	Na terenie zabudowy miast i wsi	Poza terenem zabudowy
1.	Autostrada	30 m	50 m
2.	Droga ekspresowa	20 m	40 m
3.	Droga ogólnodostępna		
	a) krajowa	10 m	25 m
	b) wojewódzka	8 m.	20 m
	powiatowa		
	c) gminna	6 m	15 m

Projekt załącznika do ustawy o drogach publicznych uszczegóławia powyższe wielkości o lokalizowanie obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi od poszczególnych kategorii dróg.

Zalecane minimalne odległości mierzone od zewnętrznej krawędzi jezdni według przedmiotowego projektu dla poszczególnych kategorii dróg określone zostały w wielkościach:

a) dla dróg ekspresowych:

- 110 m (zabudowa wielokondygnacyjna)
- 90 m (zabudowa jednokondygnacyjna)

b) dla dróg wojewódzkich:

- 40 m (zabudowa wielokondygnacyjna);
- 30 m (zabudowa jednokondygnacyjna);

c) dla dróg powiatowych:

- 40 m (zabudowa wielokondygnacyjna);
- 30 m (zabudowa jednokondygnacyjna);

d) dla dróg gminnych:

- 20 m (zabudowa wielokondygnacyjna);
- 15 m (zabudowa jednokondygnacyjna).

Zakładane minimalne parametry techniczne układu komunikacyjnego (szerokość w liniach rozgraniczenia) - zgodnie z Rozporządzeniem poz. 430 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dn. 2 marca 1999 r. (Dz.U. Nr 43 z dnia 14 maja 1999 r.), określa się następująco:

Klasa ulicy	Najmniejsza szerokość w liniach rozgraniczenia ulicy o przekroju		
	jednojezdniowym (m)	dwujezdniowym (m)	
		1 x 2	2 x 2
GP	30	40	50
G	25	35	45
Z	20	30	-
L	12	-	-
D	10	-	-

Klasa drogi	Najmniejsza szerokość w liniach rozgraniczających (poza terenem zabudowy i nie przeznaczonym pod zabudowę) drogi o przekroju		
	jednojezdniowym (m)	dwujezdniowym (m)	
		1 x 2	2 x 2
autostrady:	-	60	70
drogi krajowe:			
S	30	40	50
GP	25	35	45
drogi wojewódzkie i powiatowe:			
G	25	35	-
Z			
drogi gminne:			
L	20	30	-
	15	-	-
D	15	-	-

1.8 Strefy uciążliwości obiektów przemysłowych**a) Strefa uciążliwości wytwórni mas bitumicznych w Gielniowie:**

Wielkość strefy: 500 m – przyjęto jak w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, na podstawie dokumentacji technicznej obiektu.

b) Strefa uciążliwości wytwórni pasz „Bacutil” w Gielniowie (w likwidacji):

Wielkość strefy: 500 m – przyjęto z założeniem że przy zmianie profilu produkcji zostanie ona zmniejszona do granic własności.

W obrębie stref uciążliwości obiektów przemysłowych nie dopuszcza się lokalizacji funkcji mieszkalnych, rekreacyjnych.

2. Ograniczenia dostępności terenu wynikające z lokalizacji obiektów chronionych

2.1 Strefy ochrony sanitarnej studni

a) **Strefy ochrony sanitarnej bezpośredniej** dla istniejących ujęć wody dla zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę wynoszą obligatoryjnie 10 m. licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody i mieszczą się w granicach działki.

Strefa ochrony sanitarnej bezpośredniej winna zapewnić:

- odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły one przedostać się do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarowanie terenu zielenią;
- szczelne odprowadzenie poza granicę strefy ochronnej ścieków z urządzeń sanitarnych;
- ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywania osób nie zatrudnionych stale przy urządzeniach do poboru wody.

b) **Strefa ochrony pośredniej** dzieli się na:

- strefę ochrony wewnętrznej - przylegającą do terenu ochrony bezpośredniej oraz
- strefę ochrony zewnętrznej.

Wewnętrzny teren strefy ochrony pośredniej obejmuje obszar wyznaczony 30-dniowym czasem przepływu wody w warstwie wodonośnej do ujęcia.

Okres 30 dniowy - to okres przepływu wody podziemnej zabezpieczający pełne jej oczyszczenie z bakterii chorobotwórczych.

W obrębie tej strefy zabrania się:

- wprowadzać ścieków do ziemi;
- stosować nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin;
- rolniczego wykorzystania ścieków i nawożenia gnojowicą;
- mycia pojazdów mechanicznych;
- lokalizacji ferm chowu zwierząt;
- lokalizacji nowych ujęć wody;
- lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych;
- urządzania parkingów i obozów;
- lokalizacji cmentarzy i grzebania zwierząt.

Strefa ochrony pośredniej zewnętrzna - określa odległość od studni do granicy terenu ochrony pośredniej zewnętrznej odpowiadająca 25-letnim czasem wymiany wody w warstwie wodonośnej.

W strefie tej zabrania się:

- wprowadzenie ścieków do ziemi i wód powierzchniowych;
- rolniczego wykorzystywania ścieków;
- przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych;
- lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych;
- lokalizacji wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych.

Studnie funkcjonujące na terenie gminy Gielniów w większości nie posiadają wyznaczonych stref ochrony pośredniej. Po każdorazowym wyznaczeniu strefy dla poszczególnych studni należy oznaczyć ją w terenie oraz uwzględnić w opracowaniach planistycznych i prawie miejscowym. Jedynie studnia nr 1 w miejscowości Jastrząb posiada wyznaczone strefy ochrony pośredniej. Mają one promienie wynoszące odpowiednio: wewnętrzna - 17,8 m. i zewnętrzna - 311,0 m.

Dla pozostałych studni w celu zasygnalizowania znaczenia problemu stref ochrony pośredniej ujęć dla zagospodarowania terenów przyległych przyjęto w rysunku studium orientacyjne strefy ochrony pośredniej zewnętrznej o promieniu 150 m.

III. POLITYKA INWESTYCYJNA

Zadania w zakresie rozwoju komunikacji

Zadania gminy w zakresie rozwoju komunikacji dotyczą poprawy stanu istniejącej sieci dróg w gminie. Zasadniczo nie przewiduje się budowy nowych dróg, a co za tym idzie nie ma potrzeby wyznaczania terenów, dla których istniałby obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla umożliwienia wydawania decyzji WZiZT na budowę nowych dróg. Jednak w przypadku modernizacji dróg istnieje pole dla działań administracyjnych w zakresie gospodarki przestrzennej. Chodzi tutaj mianowicie o przestrzeganie zalecanych w branżowych wytycznych do projektowania i budowy dróg odległości nowo lokalizowanych obiektów budowlanych od krawędzi jezdni. Zachowanie tych odległości jest często warunkiem możliwości przeprowadzenia wymaganych inwestycji modernizacyjnych (poszerzenia jezdni, budowa poboczy itp.), a także przeprowadzenia potrzebnej infrastruktury technicznej w pasie drogowym.

Z punktu widzenia realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wytyczonych w niniejszym studium można sformułować następujące zasady określania priorytetów inwestycyjnych w zakresie komunikacji:

- Należy w pierwszej kolejności poprawiać warunki skomunikowania terenów osadnictwa wiejskiego z miejscowością gminną - głównym ośrodkiem obsługi - oraz ośrodkami wspomagającymi Goździkowem, Rozwadami i Bielinami. Zasada ta ma na celu podniesienie poziomu życia ludności poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej lokowanych w ośrodkach usługowych np. oświaty, służby zdrowia itp. (względy społeczne). Połączenia pomiędzy terenami osadnictwa wiejskiego, które nie prowadzą jednocześnie do skomunikowania z ośrodkami usługowymi mają z punktu widzenia studium drugorzędne znaczenie.
- W przypadku dróg, których modernizacja pozostaje poza kompetencjami gminy (krajowych, powiatowych i wojewódzkich) należy zapewnić ścisłe przestrzeganie zasad lokalizacji zabudowy (zachowanie odległości, o których wyżej była mowa). Ma to na celu uniknięcie pośrednich kosztów związanych z modernizacją tych dróg oraz uniknięcie pogorszenia warunków skomunikowania terenów przyległych do tych dróg. Dotyczy to zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 728 i drogi krajowej T-12.

Przewidywane zadania inwestycyjne w zakresie komunikacji:

- sukcesywne utwardzenie gruntowych dróg gminnych w pierwszej kolejności droga nr 34 25004 Brzezinki-Huta,
nr 3425003 Wywóz-Kolonia Brzezinki-Huta,
nr 3425002 Stoczki-Jastrząb;
- realizacja obwodnicy miejscowości Gielniów w ciągu drogi krajowej T-12;
- realizacja obwodnicy miejscowości Goździków w ciągu drogi krajowej T-12;
- budowa węzła bezkolizyjnego na skrzyżowaniu dróg T-12 i drogi nr 728;
- zakończenie utwardzenia drogi Rozwady-Drynia;
- utwardzenie dróg o charakterze gminnym (drogi te w trybie obowiązującej w tym zakresie procedury powinny być zakwalifikowane jako gminne):
 - Gielniów – Brzezinki – Snarki;
 - Kotfin – Sołtysy;
 - Brzezinki - Wywóz.

Zadania w zakresie rozwoju infrastruktury

1. Branżowe programy rozwoju sieci infrastrukturalnych

Istotnym elementem realizacji studium jest koordynacja jego rozstrzygnięć w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej i rozmieszczenia terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie z zadaniami polityki inwestycyjnej w zakresie uzbrojenia w infrastrukturę techniczną. Mając na względzie taką koordynację należy przyjąć zasadę, że ustalenia niniejszego studium mają charakter danych wyjściowych dla sporządzanych na zlecenie gminy programów rozwoju infrastruktury (o ile nie zostały dotychczas sporządzone lub wymagają aktualizacji). Dotyczy to zwłaszcza ustaleń studium w zakresie zasięgu obsługi zbiorowym systemem odprowadzania ścieków terenów przeznaczonych pod zainwestowanie.

2. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej

2.1 Gospodarka wodno-ściekowa

a) Proponowany zasięg zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę

Duży obszar gminy Gielniów zaopatruje się w wodę z wodociągów zbiorowych. Do zwodociągowania, poza nielicznymi peryferyjnymi gospodarstwami, pozostają wsie: Kolonia Brzezinki, Kolonia Wywóz, Gałki, Browarek, Wygoda. Wsie te mogą być zaopatrzone w wodę poprzez spięcie wodociągu Gielniów-Rozwady i Zygmunatów.

b) Proponowane lokalizacje oczyszczalni ścieków wraz ze współpracującymi układami kanalizacji sanitarnej (zbiorowe systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków)

Dla całego obszaru gminy Gielniów należy sporządzić pełny program kanalizacji i oczyszczania ścieków. Ustalenia studium w tym zakresie mają charakter danych wyjściowych, powinny one być zweryfikowane pod względem zasadności decyzji realizacyjnych. W celu realizacji założonych w niniejszym studium kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego w gminie przy podejmowaniu decyzji o priorytetach inwestycyjnych (w zakresie odprowadzania ścieków) należy uwzględnić podane niżej zasady:

- wyposażać w system odprowadzania ścieków w pierwszej kolejności obszary o najwyższym zagęszczeniu zainwestowania, a jeśli to możliwe koordynować obsługę zainwestowania istniejącego z uzbrojeniem terenów predysponowanych do rozwoju funkcji określonych w studium jako preferowane dla odpowiednich terenów³ (ma to prowadzić do ukształtowania pożądanego z punktu widzenia rozwoju gminy ofert terenowych zachęcających do inwestowania);
- za priorytetowe uznawać wyposażenie w infrastrukturę miejscowości wskazanych w studium do pełnienia funkcji ośrodków obsługi ludności i centrów aktywizacji gospodarczej (miejscowość gminna Gielniów) oraz terenów pozostających w zasięgu pasm aktywizacji zagospodarowania w oparciu o dostępność komunikacyjną i infrastrukturalną. W następnej kolejności kanalizować wsie leżące w obszarze systemu przyrodniczego, głównie w dolinie rzeki Brzuśni (lub Brzustówki) i Gielniowianki.

Zbiorowe systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków przewidziano w następujących wsiach: Antoniów, Bieliny, Jastrząg, Gielniów, Zygmunatów, Snarki i Lelifek, Brzezinki, Wywóz, Zielonka, Stoczki, Goździków, Marysin, Rozwady, Drynia, Gałki,

³ Patrz rozdział: „Zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy”.

Mechlin, Bród, Sołtysy. Dla każdej z wymienionych wsi przewiduje się budowę oczyszczalni ścieków. Zakłada się możliwość łączenia poszczególnych kanalizacji w większe układy i rezygnacje z niektórych oczyszczalni, pod warunkiem zastosowania odpowiedniej ilości przepompowni ścieków.

2.2 Energetyka

Wobec dotychczasowego braku założeń do gminnego planu zaopatrzenia w energię elektryczną i paliwa gazowe zakłada się, że niniejsze studium stanowić będzie wytyczną programową dla ustalenia zapotrzebowania na energię elektryczną oraz paliwa gazowe. W tym celu studium określa uwarunkowania, które powinny być brane uwagę przy programowaniu inwestycji w przedmiotowym zakresie poprzez:

- a) **wskazanie terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie dla określonych funkcji** – zakłada się zaopatrzenie w energię elektryczną wszystkich wyżej wymienionych terenów, także tych, które nie występowały w dotychczas obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego;
- b) **określenie przestrzennego rozmieszczenia terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie** – wyodrębnienie zasięgów poszczególnych systemów (konfiguracja przestrzenna sieci) powinno uwzględniać najkorzystniejsze i w miarę możliwości najkrótsze przebiegi sieci z pominięciem terenów zainwestowanych lub wskazanych do zainwestowania w celu uniknięcia konfliktów przestrzennych;
- c) **określenie preferowanych funkcji terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie** – zainwestowanie zgodne z preferowanym przeznaczeniem powinno zostać obsłużone w standardzie odpowiednim do istniejącej oraz zakładanej w niniejszym studium funkcji terenów.

Zadania w zakresie retencji i melioracji gruntów rolnych

1. Melioracje

Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział w Radomiu na terenie gminy Gielniów stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych określa na 1%. Powierzchnię użytków rolnych do zmeliorowania oszacowano na 303 ha.

2. Retencja

Według szczegółowego wykazu zamierzeń ujętych w programie małej retencji przewiduje się modernizację 3 większych zbiorników w miejscowościach:

- Drynia – o pow. 1,3 ha;
- Jastrząb – o pow. 4,0 ha;
- Gielniów – o pow. 20,0 ha

Wszystkie zadania Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych są zadaniami pozostającymi poza właściwością gminy i nie wymagają wydawania decyzji WZiZT.

IV. POLITYKA OCHRONNA

Ochrona środowiska naturalnego

1. Ochrona prawna przyrody

1.1 Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie przyrody

1.1.1 Stanowiska dokumentacyjne (istniejące)

W zachodniej części gminy Gielniów występuje stanowisko dokumentacyjne : kamieniołom stokowo - wgłębny piaskowców, ustanowione Rozporządzeniem Wojewody Radomskiego nr 27 z dnia 30 czerwca 1995 roku (Dz. Urz. Województwa Radomskiego nr 15 z 1995 roku poz. 103)

Ochrona stanowiska polega na wprowadzaniu oraz zachowywaniu następujących ograniczeń i zakazów:

- użytkowania wyrobiska i uszkodzania odsłoneń skalnych;
- wydobywania skał w odległości mniejszej niż 5 m od skały
- niszczenia szaty roślinnej na ścianie i w odległości 5 m. od niej;
- zmiany warunków hydrogeologicznych;
- wysypywania, wylewania, zakopywania odpadów lub innych nieczystości na ścianę lub w odległości 5 m. od niej;
- palenia ognia w odległości 5 m. od ściany ;
- umieszczania na ścianie obiektu tablic i innych znaków nie związanych z jego ochroną;
- budowy i rozbudowy obiektów budowlanych, linii telekomunikacyjnych, urządzeń lub instalacji technicznych na terenie stanowiska dokumentacyjnego i w odległości mniejszej niż 10 m. od ściany.

1.1.2 Projektowane stanowisko dokumentacyjne

Projektuje się uznanie za stanowisko dokumentacyjne naturalnej ściany skalnej w skarpie doliny Brzuśni w miejscowości Rożek. Ochrona stanowiska polegałaby na wprowadzeniu ograniczeń i zakazów jak powyżej.

1.1.3 Pomniki przyrody (istniejące)

Na terenie gminy Gielniów znajduje się 3 pomniki przyrody ożywionej. Są nimi : dąb szypułkowy usytuowany przy drodze Gielniów - Gałki, modrzew polski we wsi Wywóz, aleja drzew we wsi Wywóz . Zostały one opisane w części studium dotyczącej stanu istniejącego i uwarunkowań rozwoju.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wojewody Radomskiego Nr:26 z dnia 30.06.1995 r (Dz. Urz. nr 15 z 1995 r, poz. 102), w sprawie uznania za pomnik przyrody ochrona tego obiektu polega na wprowadzeniu i zachowywaniu następujących zakazów:

- wycinania i niszczenia drzewa;
- zrywania pędów, liści, owoców;
- nacinania, rycia napisów i znaków;
- wchodzenia na drzewo;
- umieszczania na drzewie tablic i napisów;
- zanieczyszczania otoczenia w zasięgu korony;
- palenia ognisk w zasięgu korony;
- niszczenia systemu korzeniowego przez prowadzenie linii podziemnych: telekomunikacyjnych, energetycznych i rurociągów w zasięgu korony oraz nakładania pełnych chodników w odległości bliższej niż 3 m. od pnia;

- lokalizowania stałych urządzeń komunalnych w zasięgu korony.

1.1.4 Projektowane pomniki przyrody

Za pomniki przyrody mogą być uznane obiekty wymienione w części studium dotyczącej uwarunkowań rozwoju – łącznie 46 drzew (najwięcej we wsi Wywóz) i 1 głąz narzutowy w Goździkowie. Ochrona drzew polegać winna na wprowadzeniu zakazów jak powyżej.

1.1.5 Obszar krajobrazu chronionego

Obszar południowej części gminy w planie regionalnym województwa radomskiego - uchwałą WRN w Radomiu nr XV/69/83 (Dz.Urz. Woj. Radomskiego nr 9 poz. 51) został zaliczony do obszarów krajobrazu chronionego p.n. „Lasy przysusko-szydłowieckie”. W tym samym trybie do obszarów krajobrazu chronionego „Dolina Pilicy i Drzewiczki” zaliczony został niewielki, północny fragment gminy związany z doliną rzeki Drzewiczki. Status prawny tych obszarów określony został przez uwzględnienie zaleceń ochronnych w obowiązującym miejscowym planie ogólnym gminy Gielniów.

Wyżej wymieniona uchwała WRN przewidywała dla nich następujące **zasady zagospodarowania:**

- wykorzystanie obszarów dla potrzeb gospodarczych z równoczesnym zachowaniem czystości wód, gleby i powietrza,
- prowadzenie prac melioracyjnych i innych przedsięwzięć związanych z gospodarką wodną w sposób zapewniający zachowanie równowagi biologicznej środowiska,
- odbudowa dawnych i budowa nowych lokalnych zbiorników wodnych,
- dopuszczenie do poboru kruszywa naturalnego i torfu jedynie dla potrzeb lokalnych za wyjątkiem istniejących i aktualnie prowadzących eksploatację dla celów przemysłowych, do czasu jej zakończenia z równoczesnym prowadzeniem rekultywacji terenów wyeksploatowanych,
- wykorzystanie i zagospodarowanie terenów dla celów rekreacji i turystyki,
- nadanie budownictwu mieszkalnemu, usługowemu i turystycznemu cech estetycznego wyglądu zsynchronizowanego z otoczeniem,
- dążenie do zalesienia gruntów nieprzydatnych rolniczo (nieużytki i gleby klasy VI) oraz wprowadzanie w szerszym zakresie zadrzewień kompleksowych,
- ograniczone stosowanie sprzętu i narzędzi powodujących nadmierny, szkodliwy dla organizmu ludzkiego hałas.

Ponadto, określała następujące **zakazy:**

- wszelkiej działalności gospodarczej prowadzącej do zanieczyszczenia wód, powietrza i gleby oraz niekorzystnych zmian stosunków wodnych,
- lokalizowania ośrodków gospodarki hodowlanej (zwierzęcej) na skalę przemysłową,
- lokalizowania zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska,
- uruchamiania nowych kopalni kruszywa i torfu na skalę przemysłową,
- używania urządzeń i narzędzi powodujących nadmierny hałas (poza sprzętem administracji lasów państwowych i rolnictwa),
- lokalizowania ośrodków wypoczynkowych i innych budowli na terenach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 100 m. od brzegu rzek i zbiorników wodnych.

1.1.6 Lasy ochronne

W południowej części gminy, w rejonie źródliskowych rzek Brzuśni i Gielniowianki występują lasy wodoochronne. Uznane one zostały Zarządzeniem nr 41 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 22.04.1996 r w sprawie

uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w Zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Przysucha, położone w oddziałach 57,60-65, 67-71, 75,76,79, 81, 82, 85, 87, 92, 95-97.

Zasady prowadzenia gospodarki leśnej w lasach ochronnych:

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej w lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone, w szczególności oznacza to gospodarowanie zapewniające **zachowanie trwałości lasów** w drodze:

- dbałości o stan zdrowotny i sanitarny lasów;
- preferowania naturalnego odnowienia lasu;
- ograniczania regulacji stosunków wodnych do prac uzasadnionych potrzebami odnowienia lasu oraz użytkowania sąsiadujących z lasami ochronnymi gruntów nieleśnych;
- ograniczania trwałego odwadniania bagien śródleśnych do przypadków, w których wyniki przeprowadzonych badań i ekspertyz wykluczają niekorzystny wpływ zabiegu na stosunki wodne w lasach ochronnych;

oraz **zagospodarowanie i ochronę lasów** w drodze:

- kształtowania struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi, w kierunku powiększania różnorodności biologicznej i zwiększania odporności lasu na czynniki destrukcyjne;
- stosowania indywidualnych sposobów zagospodarowania i ochrony poszczególnych drzewostanów;
- ustalania etatu cięć według potrzeb hodowlanych lasu;
- ograniczania stosowania zrębów zupełnych do najsłabszych siedlisk oraz prowadzenia ścinki drzew, zrywki i wywozu drewna w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę gleby i roślinności leśnej;
- zakazu pozyskiwania żywicy i karpiny.

1.1.7 Użytki ekologiczne

Na terenie Nadleśnictwa Przysucha, Obręb Przysucha występują użytki ekologiczne utworzone Rozporządzeniem Wojewody Radomskiego nr 13, z dnia 4 maja 1998 roku (Dz. Urz. Woj. Radomskiego nr 10 z 1998 roku , poz. 71)

Łączna powierzchnia użytków położonych na terenie gminy Gielniów wynosi 9,73 ha.

Ochrona użytków ekologicznych polega na wprowadzeniu i zachowaniu następujących zakazów:

- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin
- wysypywania, zakopywania oraz wylewania odpadów i innych nieczystości do wód i gleby
- zmiany stosunków wodnych
- wydobywania piasku i torfu
- niszczenia gleby i zmiany sposobu jej użytkowania
- palenia ognisk
- budowy urządzeń łowieckich na terenie obiektu i w odległości do 100 m od jego granic.

1.1.8 Projektowane użytki ekologiczne

Projektuje się uznanie za użytek ekologiczny źródłiska rzeki Gielniowianki tzw. „Smugi”. Jest to fragment niecki silnie zabagniony o charakterze torfowiska przejścio-

wego. Ochrona użytku polegać będzie na stosowaniu zakazów przedstawionych powyżej.

1.1.9 Projektowany zespół przyrodniczo krajobrazowy

Jako zespół przyrodniczo krajobrazowy należałoby uznać „Dolinę Brzuśni” w jej środkowym biegu. W obrębie zespołu leży projektowane stanowisko dokumentacyjne Rożek. Walory krajobrazowe zespołu przedstawiono w I części studium. Ochrona zespołu winna polegać na zakazie zainwestowanie terenu i utrzymaniu naturalnych zasobów biotycznych i abiotycznych obszaru.

2. Ochrona wód podziemnych

Na określonych w niniejszym studium obszarach szczególnej ochrony wód podziemnych wchodzących w skład GZWP GOSZCZEWICE SZYDŁOWIEC (wschodnia część gminy) proponuje się wprowadzenie zakazów, nakazów i zaleceń ochronnych. Lista wyszczególnionych niżej zakazów na obszarach szczególnej ochrony dotyczy obiektów, które miałyby być usytuowane na tym terenie. Nakazy i zalecenia, dotyczą obiektów stwarzających potencjalne zagrożenie.

W przypadkach szczególnie uzasadnionych dla rozwoju gospodarczego regionu, możliwe są odstępstwa od listy zakazów pod warunkiem wyposażenia projektowanych inwestycji w urządzenia i rozwiązania technologiczne, które zabezpieczą środowisko wodno-gruntowe przed zanieczyszczeniem. Skutkiem takich odstępstw będą zapewne duże nakłady finansowe na realizację inwestycji.

Obszar ochronny „A” występujący na terenie gminy Gielniów

W obszarze „A” zakazuje się:

- lokalizacji obiektów przemysłowych uciążliwych dla środowiska;
- odprowadzania surowych ścieków i wysokomineralnych wód kopalnianych do gruntu;
- odprowadzania ścieków i wysokozmineralizowanych wód kopalnianych do wód powierzchniowych;
- rolniczego wykorzystania ścieków;
- budowy nowych osiedli o zabudowie zwartej jeśli ta zabudowa powoduje ograniczenie infiltracji odpadów atmosferycznych na powierzchni większej niż 20 % osiedla;
- dokumentowania nowych złóż surowców skalnych występujących poniżej zwierciadła wód podziemnych;
- lokalizowania ferm przemysłowej hodowli zwierząt;
- lokalizowania nowych wysypisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
- lokalizowania wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
- lokalizowania nowych mogiłników środków ochrony roślin;
- lokalizowania mogiłników zwierząt;
- lokalizowania nowych stacji benzynowych, punktów przeładunku paliw, rurociągów do ich transportu oraz magazynów produktów ropopochodnych na terenie innych obiektów usługowo-przemysłowych;
- lokalizowania magazynów chemicznych substancji toksycznych;
- lokalizowania osiedli budownictwa jednorodzinnego bez sieci kanalizacyjnej, mającej ujście w oczyszczalni ścieków;
- budowy nowych wodociągów dla terenów wiejskich i osiedlowych w mieście bez jednoczesnej budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków dla tych terenów.

W obszarze „A” **nakazuje się**:

- wykonanie oceny oddziaływania na wody podziemne obiektów stwarzających potencjalne, bardzo wysokie i wysokie zagrożenie (według katalogu - tabela nr 9);
- utworzenie i prowadzenie lokalnego monitoringu wokół obiektów, które wykażą oddziaływanie szkodliwe na wody podziemne;
- prowadzenie monitoringu jakości wód GZWP w ramach monitoringu krajowego (PIG) i wojewódzkiego. Nakaz ten dotyczy szczególnie monitoringu wojewódzkiego, gdyż formalne zasady oraz środki finansowe na jego funkcjonowanie nie są określone w sposób zabezpieczający stałe funkcjonowanie;
- w szczególnych przypadkach (określonych indywidualnie dla niektórych obiektów) prowadzenie badań zanieczyszczenia gruntu.

W obszarze „A” **zaleca się**:

- modernizację oraz rekultywację gruntów i wód w rejonie obiektów, które wykazują w „Ocenie” szkodliwe oddziaływanie na wody podziemne;
- ograniczenie rozbudowy dróg kołowych o dużym natężeniu ruchu;
- objęcie kanalizacją wszystkich zwodociągowanych wsi i osiedli mieszkaniowych, które dotychczas takiej kanalizacji nie mają. Sieć kanalizacyjna powinna mieć ujęcie w oczyszczalni ścieków;
- wytyczyć trasy przewozu środków szczególnie niebezpiecznych dla jakości wód podziemnych w formie operatu, w którym zostanie określony wykaz takich środków, warunki i trasy ich przewozu;
- ustalić zasady nawożenia i stosowania środków ochrony roślin pod kątem ochrony wód podziemnych, w zakresie dawek, terminów wysiewania, zapoznając z nimi użytkowników gruntów.

Na pozostałym obszarze gminy Gielniów, gdzie nie występują GZWP, należy stosować zakazy, nakazy i zalecenia wynikające z obecnie stosowanych ustaw i rozporządzeń (prawo wodne, prawo geologiczno-górnictwa, strefy ochronne ujęć wód i inne). Ostateczna waloryzacja tego obszaru nastąpi z chwilą opracowania dokumentacji hydrogeologicznej.

3. Ochrona powierzchni ziemi

3.1 Ograniczenia dla eksploatacji powierzchniowej

Niniejsze studium, poprzez wskazanie terenów predysponowanych dla zainwestowania pod poszczególne funkcje, zaleca w ten sposób wprowadzenie dla tych terenów zakazu w zakresie powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych, jako funkcji kolidującej z preferowanym dla tych terenów rodzajem zainwestowania.

Na terenach znajdujących się w obrębie obszarów systemu przyrodniczego zaleca się ograniczenie eksploatacji powierzchniowej, która mogła by mieć wpływ na funkcjonowanie sieci ekologicznej (np. poprzez naruszenie stosunków wodnych).

Na terenach zawartych wewnątrz postulowanej w niniejszym studium granicy polno-leśnej dopuszcza się eksploatację na zasadach określonych w przepisach szczególnych pod warunkiem rekultywacji i zalesienia tych terenów po zakończeniu eksploatacji.

4. Zasady gospodarowania na terenach systemu przyrodniczego

Niniejsze studium niżej określa następujące zasady użytkowania dla terenów systemu przyrodniczego.

4.1 Zasady ogólne zagospodarowania dla wszystkich terenów budujących sieć ekologiczną

- a) zachowanie wielkości i wartości ekologicznych komponentów środowiska budujących system przyrodniczy gminy;
- b) zachowanie wielkości i wartości oraz walorów krajobrazowych terenów wchodzących w skład systemu przyrodniczego o:
 - **znaczeniu międzynarodowym** – obszaru węzłowy zajmującego północną część gminy związaną z systemem rzeki Drzewiczki, stanowiącą fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Pilicy i Drzewiczki”;
 - **znaczeniu krajowym** – obszaru węzłowy zajmującego część Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko – Szydłowieckie;
 - **znaczeniu regionalnym** – obszaru węzłowego związanego z systemem rzeki Wiązownicy przylegającym do wschodniej części gminy oraz korytarz ekologiczny doliny rzeki Brzuśni (lub Brzustówki).
 - **znaczeniu lokalnym** – obszarów mniejszych dolin rzecznych i związanych z nimi terenami leśnymi i zadrzewionymi.
- c) zachowanie przestrzennej ciągłości pomiędzy elementami systemu, a także tworzenie ciągów ekologicznych łączących punkty ekologiczne.
- d) zachowanie potencjału obszarów systemu między innymi poprzez:
 - *zalesianie i zadrzewianie* gruntów nieprzydatnych rolniczo, terenów zdegradowanych, dla wyrównywania granicy lasów, celem połączenia rozproszonych drobnych powierzchni leśnych;
 - *obejmowanie ochroną* nowych terenów cennych przyrodniczo i podnoszenie ich rangi ochronnej na podstawie waloryzacji wartości środowiska przyrodniczego;
 - *odtworzenie* lub wzbogacanie wartości ekologicznych, które uległy degradacji (poprawa stosunków wodnych, remelioracja przesuszonych torfowisk, rekultywacja dzikich wyrobisk, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, w tym Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, ujęć dla celów komunalnych wraz z obszarami ich zasilania);
- e) uwzględnianie w zagospodarowywaniu terenu zachowania przyrodniczych korytarzy wentylacyjnych, utrzymanie ich drożności umożliwiających swobodny przepływ powietrza i migrację gatunków;
- f) uwzględnianie w zagospodarowaniu terenu zachowania węzłów ekologicznych jako obszarów wspomagających, zasilających inne tereny;
- g) ograniczanie lokalizacji obiektów kubaturowych w dolinach do budowli przewidzianych prawem wodnym;
- h) unikanie prowadzenia w dnach dolin podziemnych przewodów infrastruktury technicznej.
- i) preferowanie ekstensywnej zabudowy z dużym udziałem zieleni w obrębie systemu - poza dolinami, lasami oraz użytkami ekologicznymi;
- j) niedopuszczanie do lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska oraz ograniczanie lokalizacji mogących pogorszyć stan środowiska;
- k) niedopuszczanie do przekształcania istniejącej zabudowy na cele mogące pogorszyć stan środowiska;
- l) eliminowanie negatywnego wpływu na środowisko obiektów produkcyjno-usługowych poprzez zabezpieczenia techniczne i inne rozwiązania zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadą ekorozwoju;
- m) tworzenie leśnych stref buforowych oddzielających uciążliwe obiekty ekologiczne od otoczenia (oczyszczalnie ścieków, wysypiska) czy też nieestetyczne budowle;

- n) adaptowanie i realizowanie obiektów związanych z utrzymywaniem i ochroną systemu przyrodniczego, a w szczególności ekosystemów leśnych jak gajówki, leśniczówki itp.;
- o) prowadzenie prac melioracyjnych z uwzględnieniem aspektu ekologicznego, tzn. stosowanie rozwiązań dwustronnych nawadniająco-odwadniających oraz właściwa konserwacja urządzeń i obiektów hydrotechnicznych;
- p) promowanie różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji integrowanej na terenach rolnych systemu;
- q) zagospodarowywanie terenów o różnych funkcjach przy założeniu zrównoważonego udziału funkcji mieszkaniowo-usługowych, usługowych, produkcyjnych, rekreacyjnych nie stwarzających kolizji z funkcją ekologiczną;
- r) przestrzeganie w obszarach objętych ochroną prawną, zasad użytkowania określonych w aktach prawnych ustanawiających formy ochrony;
- s) realizacja systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków dla istniejącego i projektowanego zainwestowania.

4.2 Wskazania ochronne dla obszarów ekologicznych wchodzących w skład systemu o znaczeniu krajowym i międzynarodowym

- a) wyszukiwać i otaczać opieką drzewa i inne cenne twory przyrody, które w przyszłości mogą być pomnikami przyrody;
- b) uzupełniać listę gatunków cennych, rzadkich i chronionych z uwzględnieniem miejsca i sposobu występowania;
- c) przeciwdziałać zabijaniu, okaleczaniu, płoszeniu, chwytaniu oraz przetrzymywaniu i preparowaniu chronionych gatunków zwierząt;
- d) przeciwdziałać niszczeniu mrowisk w lasach;
- e) pozostawiać strefy ochronne wokół błuszczy pospolitego;
- f) wyznaczać trasy zrywki drewna w taki sposób aby omijały stanowiska cennych roślin.

Ochrona środowiska kulturowego

1. Ochrona prawna dóbr kultury

1.1 Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy z dn. 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury

1.1.1 Obiekty wpisane do rejestru zabytków WKZ

W rejestrze WKZ znajdują się 3 obiekty zlokalizowane na terenie gminy Gielniów (opisane w części studium dotyczącej stanu istniejącego i uwarunkowań rozwoju gminy). Wymogi ochrony dla tych obiektów określone są przepisami w/w ustawy.

1.1.2 Stanowiska archeologiczne

Dla wszystkich zewidencjonowanych przez WKZ stanowisk archeologicznych przewiduje się następujące zasady ochrony:

- przed przystąpieniem do jakiegokolwiek prac ziemnych na terenie, na którym zlokalizowane jest stanowisko archeologiczne należy powiadomić o nich właściwy organ PSOZ w celu uzyskania warunków wykonania robót oraz nadzoru nad nimi;
- decyzje WZiZT dla terenów, na których zlokalizowane są stanowiska archeologiczne uzgadniać z właściwym organem PSOZ.

1.1.3 Strefy ochrony konserwatorskiej miejscowości Gielniów i Goździków

Jako, że jedną z kategorii obiektów, które mogą zostać poddane ochronie przepisami ustawy z dn. 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury są układy urbanistyczne oraz zespoły architektoniczno-krajobrazowe, niniejsze studium wskazuje dwa zespoły urbanistyczne, dla których powinny zostać sformułowane zalecenia ochronne. Są to historyczne zespoły architektoniczno-urbanistyczne miejscowości Gielniów i Goździków. W zespołach tych wskazuje się te elementy historycznych układów przestrzennych, które powinny być chronione w procesach inwestycyjnych. Elementami tymi są odpowiednio:

a) Gielniów:

- **historyczny układ komunikacyjny miejscowości, złożony z placów, ulic i przejść** – zachować ich przebieg i kształt oraz charakter przestrzeni ogólnodostępnych;
- **linie pierzei ulic i placów** – zachowywać tradycyjne linie zabudowy od strony historycznych ciągów ulicznych i placu centralnego; dążyć do uzupełniania pierzei zabudową o gabarytach i formie architektonicznej dostosowanych do zachowanej historycznej zabudowy (wskazanej do zachowania i adaptacji);
- **charakterystyczne cechy architektury budynków** – formę architektoniczną budynków nowych oraz adaptowanych dostosowywać do istniejącej tradycyjnej zabudowy (zabudowa pierzejowa w układzie kalenicowym, szerokość frontów dostosowana do tradycyjnych, wąskich podziałów własnościowych); preferować tradycyjne rozwiązania materiałowe, ujednociać kolorystykę dachów stromych;
- **rola kościoła parafialnego jako dominanty przestrzennej i wysokościowej** – stosować ograniczenie wysokości obiektów nowoprojektowanych lub adaptowanych (maksymalna wysokość budynków: parter + piętro + poddasze użytkowe pod dachem stromym - dla całej miejscowości), unikać zamykania osi widokowych.

b) Goździków:

- **historyczny układ komunikacyjny miejscowości, złożony z placów, ulic i przejść** – zachować ich przebieg i kształt oraz charakter przestrzeni ogólnodostępnych;

- **linie pierzei** ulic i placów – zachowywać tradycyjne linie zabudowy od strony historycznych ciągów ulicznych i placu centralnego; dążyć do uzupełniania pierzei zabudową o gabarytach i formie architektonicznej dostosowanych do zachowanej historycznej zabudowy (wskazanej do zachowania i adaptacji);
- **charakterystyczne cechy architektury budynków** – formę architektoniczną budynków nowych oraz adaptowanych w miarę możliwości dostosowywać do istniejącej tradycyjnej zabudowy (budynki o wysokości: parter + poddasze użytkowe w układzie szczytowym, usytuowane na wąskich działkach, z zabudową gospodarczą w głębi); preferować tradycyjne rozwiązania materiałowe, ujednoczyć kolorystykę dachów stromych;
- **ekspozycja grodziska** – zakaz zainwestowania, które mogłoby pogorszyć warunki ekspozycji nasypu dawnego grodziska wczesnośredniowiecznego z trasy nr 44; dopuszczalne zainwestowanie terenów przyległych pod funkcje usługowe pod warunkiem wyeksponowania walorów przestrzennych nasypu grodziska oraz jego historycznej funkcji.

Wyżej sformułowane zalecenia należy uwzględnić w ustaleniach planów miejscowych sporządzanych ewentualnie na obszarach stref ochrony konserwatorskiej, oznaczonych na planszy kierunków rozwoju symbolami SK1 i SK2 oraz każdorazowo w działalności inwestycyjnej na tych obszarach.

1.2 Ochrona środowiska kulturowego na terenie "obszaru chronionego krajobrazu"

Zasady ochrony środowiska kulturowego (w tym zasady kształtowania form architektonicznych zabudowy) na tzw. obszarze chronionego krajobrazu "Dolina Pilicy i Drzewiczki" zostały sformułowane wyżej (w rozdziale II, podrozdziale pt.: "Zasady zagospodarowania poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy") jako zasady zagospodarowania dla strefy ekologicznie uwarunkowanego zagospodarowania zasobów systemu przyrodniczego, odrębnie dla poszczególnych kategorii terenów predysponowanych pod poszczególne formy zainwestowania.

Ujednoczenie form zabudowy na terenie OChK mogłoby być wyegzekwowane najskuteczniej poprzez wybór (np. w wyniku konkursu) zestawu projektów typowych spełniających wymogi niniejszego studium, które mogły by być realizowane na tym obszarze.

Poza tym należy uwzględnić potrzebę zachowania wskazanych na planszy "Kierunków rozwoju" ciągów ekspozycyjnych wzdłuż drogi powiatowej pomiędzy miejscowościami Wywóz i Gałki poprzez zakaz zabudowy tych ciągów.

V. POZOSTAŁE ELEMENTY POLITYKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Wskazania dla gospodarki gruntami

1. Ogólne wskazania dla gminnej gospodarki gruntami

Po utracie mocy prawnej przez plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone przed rokiem 1994 powstaje całkowicie nowa sytuacja, w której gmina jako suwerenny podmiot zagospodarowania przestrzennego zyskuje nowe atuty w polityce kształtowania sieci osadniczej oraz w dziedzinie gospodarki gruntami (ta również powinna mieć na względzie cele rozwoju założone w niniejszym studium). Głównym powodem, dla którego tak się dzieje jest fakt, że w nowej sytuacji w celu lokalizacji jakiegokolwiek funkcji nierolniczej i nieleśnej (w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych) gmina będzie musiała sporządzić plan zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie tereny, które dotychczas nie zostały zagospodarowane na cele nierolnicze i nieleśne zgodnie z ustaleniami planów tracących moc, o ile nie zostały wyłączone z produkcji rolnej, pozostają gruntami rolnymi lub leśnymi ze wszystkimi wynikającymi z tego faktu konsekwencjami dotyczącymi dopuszczalnego zagospodarowania. Stwarza to dla gminy możliwość kształtowania korzystnej sytuacji rynkowej w zakresie zbywania gruntów, które jako jedyny gestor jest władna przeznaczać na cele nierolnicze i nieleśne. Sytuację tą może wykorzystać w interesie publicznym w celu:

- zwiększenia dochodów własnych gminy ze zbywanych nieruchomości gruntowych;
- zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej poprzez tworzenie rezerw terenowych dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej w zakresie realizacji budownictwa mieszkaniowego (możliwość korzystania z różnorodnych form pomocy państwowej dla organizacji spółdzielczych);
- kształtowania racjonalnej struktury funkcjonalno przestrzennej sieci osadniczej w mieście i gminie poprzez aktywizację terenów predysponowanych dla pełnienia różnorodnych funkcji oraz unikanie rozproszenia zainwestowania.

Z punktu widzenia interesu gminy polegającego na zwiększeniu dochodów ze zbywanych nieruchomości gruntowych o funkcji mieszkalnej (lub innej pozarolniczej) korzystna jest sytuacja, gdy poza gruntami będącymi własnością gminy, jak najmniejsza ilość terenów dotychczas niezainwestowanych posiada przeznaczenie nierolnicze, stanowiąc rezerwy terenu pod zainwestowanie nierolnicze i nieleśne w prywatnym użytkowaniu. Z drugiej strony należy wziąć pod uwagę korzyści społeczne jakie oferuje możliwość uzyskania przez osoby prywatne dochodu ze zbycia nieruchomości gruntowych o niewielkiej przydatności rolniczej, jeśli gmina dopuści (planem miejscowym) na ich obszarze zainwestowanie nierolnicze o charakterze preferowanym w niniejszym studium.

2. Tereny przeznaczone pod zainwestowanie dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej

Najkorzystniejszą lokalizacją terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej jest usytuowanie ich na obszarze ośrodków obsługi ludności i aktywizacji zainwestowania (Gielniów, Goździków, Rozwady i Bieliny), a to ze względu na:

- największe prawdopodobieństwo wystąpienia popytu na mieszkania dla ludności nie utrzymującej się bezpośrednio z produkcji rolnej;

- najkorzystniejsze warunki uzbrojenia, które powinno się realizować w pierwszej kolejności na obszarach najintensywniejszego zainwestowania;
- znaczą ilość wolnych terenów preferowanych do zainwestowania dla funkcji mieszkalnictwa (przeważnie własności prywatnej).

Niniejsze studium zakłada możliwość prowadzenia przez gminę polityki zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej za pomocą następujących narzędzi z zakresu gospodarki przestrzennej:

- a) **udostępnianie pod zabudowę mieszkaniową gruntów komunalnych, które posiadają preferencje dla takiej funkcji na zasadach umożliwiających potencjalnym inwestorom korzystanie z pomocy Państwa dla różnych form zorganizowanej działalności inwestycyjnej** – w trakcie sporządzania niniejszego studium gmina nie posiadała znaczących powierzchniowo terenów, które zlokalizowane by były na obszarach o preferowanej funkcji mieszkalnictwa. Wobec powyższego, udostępnianie gruntów komunalnych dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej w zakresie budownictwa mieszkaniowego poprzedzone musiało być stworzeniem **gminnego zasobu nieruchomości gruntowych** na ten cel;
- b) **przeznaczanie pod zabudowę mieszkaniową terenów, które posiadają preferencje dla takiej funkcji, a stanowiących aktualnie własność prywatną** – udział decyzyjny i finansowy gminy przy sporządzeniu wymaganych dla wprowadzenia funkcji mieszkalnictwa miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może być istotnym czynnikiem w rozwoju mieszkalnictwa.

3. Gminny zasób nieruchomości gruntowych

Niniejsze studium poprzez wskazanie terenów predysponowanych dla rozwoju zainwestowania dla poszczególnych funkcji określa tereny, których może dotyczyć polityka tworzenia gminnego zasobu nieruchomości. W zależności od potrzeb lub strategicznych preferencji wykupywane mogą być tereny predysponowane dla rozwoju funkcji mieszkalnictwa, produkcji pozarolniczej lub funkcji związanych z gospodarką komunalną.

W czasie sporządzania niniejszego studium gmina Gielniów była w posiadaniu terenów predysponowanych dla aktywizacji zainwestowania pod funkcje rekreacji i wypoczynku (w Rozwadach) oraz budownictwa letniskowego i usług (w miejscowości Wywóz).

Wskazania dla polityki podatkowej gminy

Znaczenie polityki podatkowej gminy dla osiągnięcia założonych w niniejszym studium celów rozwoju polega zwłaszcza na **możliwości oddziaływania na decyzje lokalizacyjne poszczególnych inwestorów poprzez zróżnicowanie wysokości stawek podatku od nieruchomości** w zależności od:

- a) **usytuowania nieruchomości** (studium określa zróżnicowanie stref funkcjonalnych oraz typów obszarów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie);
- b) **funkcji nieruchomości** (studium określa funkcje preferowane oraz niewskazane dla poszczególnych typów obszarów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie);
- c) **sposobu zagospodarowania nieruchomości** (studium określa pożądane zasady zagospodarowania terenów, które mogą być przeznaczone pod zainwestowanie).

Dzięki koordynacji polityki podatkowej gminy z polityką lokalizacyjną w zagospodarowaniu przestrzennym określoną w rozdziale II zakłada się osiągnięcie następujących celów:

- wdrożenie mechanizmów ekonomicznych (nie administracyjnych) kształtowania pożądanej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- stymulowanie koncentracji osadnictwa wokół ośrodków obsługi ludności (pożądana ze względu na możliwe oszczędności w inwestycjach komunikacyjnych i infrastrukturalnych, skrócenie dojazdów do szkół, ośrodków zdrowia, urzędów oraz inne korzyści płynące z efektu aglomeracji);
- prawidłowe rozmieszczenie poszczególnych funkcji terenu pozwalające uniknąć konfliktów, których usunięcie po fakcie ich zaistnienia może generować dodatkowe koszty dla gminy;
- uzyskanie pożądanej intensywności zabudowy oraz zapobieganie utrzymywaniu się zainwestowania substandardowego (dotyczy to ośrodków Gielniów, Goździków, Rozwady i Bieliny);
- ewentualne zwiększenie dochodów gminy z podwyższonych stawek podatkowych od niepożądanych form zagospodarowania (mogą być one następnie przeznaczone na inwestycje mające na celu minimalizację niekorzystnych skutków istnienia takiego zagospodarowania).

Powodzenie przedsięwzięcia polegającego na powiązaniu polityki podatkowej gminy z całokształtem polityki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy uwarunkowane będzie:

- jasne określenie zasad różnicowania stawek podatkowych w powiązaniu z ustaleniami polityki lokalizacyjnej niniejszego studium;
- ściśle przestrzeganie przyjętych zasad (unikanie uznaniowości ulg);
- społeczna akceptowalność proponowanego zróżnicowania uwarunkowana wyżej wymienionymi czynnikami oraz całokształtem systemu podatkowego (projektowane rozwiązania w zakresie wysokości i zasad naliczania podatku katastralnego).

Wnioski do opracowań planistycznych wyższego rzędu

Wnioski do opracowań planistycznych wyższego rzędu np. (planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego) mają za zadanie przedstawienie stanowiska gminy Gielniów względem tych elementów polityki na szczeblu ponadgminnym, które stanowią uwarunkowania zewnętrzne szczególnie istotne dla rozwoju gminy. Niżej sformułowane postulaty powinny być przekazane odpowiednim organom Powiatu Szydłowieckiego oraz Sejmiku Samorządowego Województwa Mazowieckiego odpowiedzialnym za sporządzenie właściwych opracowań planistycznych i strategicznych, w tym programów służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych.

1. Komunikacja drogowa

W stosunku do opracowań planistycznych, strategicznych oraz planów finansowych szczebla krajowego i wojewódzkiego niniejsze studium postuluje uwzględnienie **potrzeby usprawnienia tranzytu drogą krajową nr 44** przez tereny zabudowane miejscowości Gielniów i Goździków za pomocą **obwodnic**.

Jednak priorytetowym zadaniem w zakresie poprawy warunków tranzytu drogą nr 44 powinna być modernizacja skrzyżowania tej drogi z drogą wojewódzką nr 728, ze względu na bardzo dużą wypadkowość w/w skrzyżowania.

2. Komunikacja kolejowa

Ze względu na skuteczność polityki restrukturyzacji zatrudnienia w gospodarce regionów rolniczych bardzo istotny jest **rozwój pasażerskiej komunikacji kolejowej dla celów dojazdów do pracy w dużych ośrodkach miejskich**. W gminie Gielniów istnieje przystanek kolejowy w Bielinach na linii relacji Radom-Łódź. Biorąc pod uwagę malejącą opłacalność produkcji rolnej, z jednej strony oraz stosunkowo niskie koszty zamieszkania i utrzymania na terenach wiejskich w stosunku do obszarów miast, a także relatywną łatwość znalezienia pracy w miastach, z drugiej, w żywotnym interesie gminy Gielniów (lecz także innych o uwarunkowaniach podobnych) leży zwłaszcza utrzymanie pasażerskich połączeń kolejowych z ośrodkami miejskimi o znaczeniu ponadlokalnym. Chodzi tu głównie o zachowanie, a w miarę potrzeby możliwość zwiększenia ilości kursów dojazdowych do Radomia, Tomaszowa i Łodzi.

3. Budowa zbiorników retencyjnych

W stosunku do opracowań planistycznych, strategicznych oraz planów finansowych szczebla wojewódzkiego niniejsze studium postuluje uwzględnienie wsparcia gminnej polityki aktywizacji gospodarczej obszarów wiejskich poprzez rozwój funkcji rekreacji i wypoczynku. Jednym z najistotniejszych warunków rozwoju tych funkcji na obszarze gminy Gielniów jest budowa nowych zbiorników retencyjnych o uzupełniającej funkcji rekreacji wypoczynku. Dotyczy to projektowanych zbiorników na rz. Brzuśni w Gielniowie oraz na rz. Gielniowiance w Gałkach. Ewentualna realizacja tych zbiorników podniesie atrakcyjność gminy dla różnych form wypoczynku weekendowego oraz pozwoli na aktywizację zainwestowania w zakresie budownictwa letniskowego oraz usług komercyjnych.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINA GIELNIÓW

SKALA 1: 10 000

KIERUNKI ROZWOJU

LEGENDA:

- Stosunki sąsiednie**
 - Linia graniczna gminy
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki administracyjne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki funkcjonalne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki ekologiczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki społeczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki ekonomiczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki kulturowe**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki polityczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki historyczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki przyrodnicze**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki techniczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki społeczno-ekonomiczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki ekologiczno-ekonomiczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki społeczno-ekologiczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki ekonomiczno-ekologiczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa
- Stosunki społeczno-ekonomiczno-ekologiczne**
 - Linia graniczna powiatu
 - Linia graniczna województwa

